

„Vyjadrite svoj názor!“

Manuál
k revidovanej Európskej charte
o účasti mladých ľudí na
miestnom
a regionálnom živote

VYJADRITE SVOJ NÁZOR!

**Manuál k revidovanej Európskej charte
o účasti mladých ľudí
v miestnom
a regionálnom živote**

Vydavateľstvo Rady Európy

Názory vyjadrené v tejto práci sú zodpovednosťou autora (autorov) a nemusia nevyhnutne odrážať oficiálnu politiku Rady Európy.

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto publikácie sa nesmie prekladať, reprodukovat' ani prenášať v akejkoľvek forme alebo akýmkoľvek prostriedkami, elektronickými (CD-Rom, internet atď.) alebo mechanickými, vrátane fotokopírovania, nahrávania alebo akéhokoľvek systému ukladania alebo vyhl'adávania informácií, bez predchádzajúceho písomného súhlasu Oddelenia pre verejné informácie a publikácie, Riaditeľstva pre komunikáciu (F-67075 Strasbourg Cedex alebo publishing@coe.int).

Oddelenie pre mládež
Riaditeľstvo pre demokratické občianstvo a
participáciu
Rada Európy F-67075 Štrasburg Cedex
Tel.: +33 (0)3 88 41 23 00
Fax: +33 (0)3 88 41 27 77
e-mail: youth@coe.int
www.coe.int/youth

Návrh obálky: Workshop grafického dizajnu, Rada
Európy.
Grafická úprava: Jouve, Paríž.

Vydavateľstvo Rady Európy
F-67075 Štrasburg Cedex
<http://book.coe.int>

ISBN 978-92-871-8165-7
© Rada Európy, november 2015
Vytlačené v Rade Európy

Obsah

POĎAKOVANIE	5
PREDHOVOR	7
ÚVOD	9
KAPITOLA 1: ÚVOD DO PARTICIPÁCIE	
1.1. Základné definície a prístupy k účasti mládeže	11
1.2. Výhody a prekážky účasti mládeže	16
1.3. Princípy účasti mládeže	20
1.4. Predpoklady pre účasť mládeže	23
1.5. Formy účasti mládeže	25
KAPITOLA 2: REVIDOVANÁ EURÓPSKA CHARTA O ÚČASTI MLADÝCH ĽUDÍ V MIESTNOM A REGIONÁLNO M ŽIVOTE	
2.1. Úvod	27
2.2. Obsah charty	31
2.3. Cieľové skupiny charty	35
KAPITOLA 3: PRÍSTUP CHARTY K PARTICIPÁCII	
3.1. Úvod do prístupu charty k participácii mládeže	37
3.2. Rámec RMSOS	38
KAPITOLA 4: CHARTA V PRAXI	
4.1. Revidovaná charta ako praktický nástroj pre rôznych aktérov	45
4.2. Ako používať chartu v praxi?	51
a. Šesťkrokový model	51
b. Prístup RMSOS	53
c. Participatívny prístup k plánovaniu mládežníckych projektov	53

KAPITOLA 5: PROJEKTY ZAMERANÉ NA ÚČASŤ MLÁDEŽE

5.1. Riadenie projektov zameraných na participáciu mládeže	55
5.2. Krok za krokom: plánovanie a riadenie projektu pre mládež	57
5.3. Kritériá kvality pre participatívne projekty	64

KAPITOLA 6: SPOLUPRÁCA NA MIESTNEJ ÚROVNI

6.1. Príprava na spoluprácu	69
6.2. Spolupráca v oblasti rozhodovania – Model konzultácií	71
6.3. Spolupráca v oblasti rozhodovania – Model výboru	76
6.4. Spolupráca v oblasti rozhodovania – Spoločné riadenie	79
6.5. Iné formy spolupráce v oblasti rozhodovania	83

KAPITOLA 7: CHARTA A MIESTNE MLÁDEŽNÍCKE POLITIKY

7.1. Úvod do miestnej mládežníckej politiky	85
7.2. Revidovaná charta a miestna mládežnícka politika	88
7.3. Proces formulovania miestnej mládežníckej politiky	92
7.4. Obhajoba – sieť pre zmenu politiky	94

KAPITOLA 8: VZDELÁVACIA SEKCIA

Diamant politik	100
Ľudské sendviče	102
Nože a vidličky	103
Rebrík participácie	106
Stretnutie so starostom	109
Mriežka participácie	112
Snehová guľa participácie	113
Časový harmonogram participácie	115
Práva a participácia	116
Šarády RMSOS	117
Hranie rolí na základe charty	118
Cvičenie s tvrdeniami	121
Trojuholník spolupráce	123
Pravda alebo nepravda?	126
Čo pre mňa môžete urobiť?	128
Návšteva Jeunessie	129
Čo sa stane, ak sa to nestane?	130
Simulačné cvičenie „Mládež v akcii“	131

BIBLIOGRAFIA	139

KONTAKTY.....	141

Pod'akovania

Túto príručku napísala Ž'aneta Gozdzik-Ormel.

Bola produkovaná pod dozorom a s podporou referenčnej skupiny zloženej z:

Sunduss Al-Hassani

Dietrich Baenziger

Iris Bawidamann

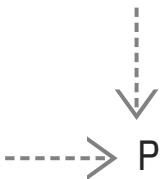
James Doorley

Victoria Kharchenko

Nadine Lyamouri-Bajja.

Pod'akovanie patrí Giusepinne Rossi za piktogramy.

Predslov

Cieľom mládežníckej politiky Rady Európy je poskytnúť mladým ľuďom rovnaké príležitosti a skúsenosti, ktoré im umožnia rozvíjať vedomosti, zručnosti a kompetencie potrebné na plnohodnotné zapojenie sa do všetkých aspektov spoločnosti. Program Európskych mládežníckych centier v Budapešti a Štrasburgu a projekty podporované Európskou mládežníckou nadáciou sú živými príkladmi zapojenia mladých ľudí do uplatňovania svojich práv a povinností ako občanov. Účasť mládeže je často zmysluplná pre životy väčšiny mladých ľudí na miestnej úrovni – v školách, mládežníckych a kultúrnych centrách, v miestnych mládežníckych radách, v participatívnych rozpočtových projektoch, v športových a kultúrnych projektoch.

Kongres miestnych a regionálnych samospráv, politické zhromaždenie volených zástupcov z najnižšej úrovne členských štátov Rady Európy, je hlboko odhodlaný podporovať väčšiu účasť mladých ľudí v demokratických štruktúrach a procesoch našich spoločností, najmä na úrovniach, na ktorých jeho zástupcovia vykonávajú svoju prácu.

Prostredníctvom svojej práce zameranej na hľadanie odpovedí na výzvy modernej spoločnosti Kongres vydáva politické odporúčania a povzbudzuje miestne a regionálne orgány k ich implementácii. Ak majú byť tieto politiky úspešné a spĺňať potreby všetkých občanov, Kongres pevne verí, že občania, najmä mladí ľudia, by sa mali aktívne zapájať do rozhodovacích a tvoriacich procesov. Práve na miestnej a regionálnej úrovni sa môže kultúra občianskej participácie najefektívnejšie zakoreniť.

Kongres podporuje systém spoločného riadenia Rady Európy v súlade so zásadami rozhodovania, ktoré rozvíjal a zastával jej mládežnícky sektor počas viac ako štyridsiatich rokov svojej existencie. Tento systém, ktorý zahŕňa kolektívne prijímanie rozhodnutí o všetkých otázkach verejnými orgánmi v partnerstve so zástupcami mládeže a ich organizáciami, berie mladých ľudí, ich obavy a ich schopnosť prijímať rozhodnutia a prevziať zodpovednosť vážne. Práve prostredníctvom systémov spoločného riadenia možno mladých ľudí najlepšie povzbudiť k angažovanosti v orgánoch a v spoločnosti. To je obzvlášť dôležité v čase, keď výskum ukazuje, že mladí ľudia čoraz viac odmietajú tradičné metódy vyjadrovania svojho názoru.

Revidovaná Európska charta o účasti mladých ľudí na miestnom a regionálnom živote je kľúčovým nástrojom na podporu spoločného riadenia na regionálnej a miestnej úrovni. V skutočnosti ju sama vypracovala skupina mladých ľudí a zástupcov miestnych a regionálnych samospráv pracujúcich v rovnocennom partnerstve. Charta je určená predovšetkým pre miestne a regionálne samosprávy a je návodom na implementáciu sektorových politík, ktoré budú prospešné pre mladých ľudí aj ostatných občanov.

Je to tiež nástroj, ktorý môžu mladí ľudia využiť na povzbudenie miestnych a regionálnych orgánov k implementácii politík v plnej konzultácii s nimi, ako aj na spoluprácu medzi mladými ľuďmi, mládežníckymi organizáciami a miestnymi a regionálnymi orgánmi.

Mladí ľudia musia mať právo, prostriedky, priestor, príležitosť a podporu na účasť na rozhodovaní a tvorbe politík. Cieľom Charty je tento proces podporovať. Existuje mnoho príkladov, ktoré ilustrujú dôležitosť...

zmysluplnej účasti mládeže na miestnej a regionálnej úrovni, ale na dosiahnutie tohto cieľa v celej Európe je ešte potrebné vykonať veľa práce a manuál „Vyjadrite svoj názor!“ nepochybne poslúži na podporu tohto procesu.

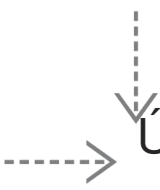
Prvé vydanie tejto príručky bolo jednou z najúspešnejších publikácií mládežníckeho sektora Rady Európy. Svedčí to o tom, že Európa napreduje a čoraz viac akceptuje dôležitosť občianskej participácie. Táto príručka je v tomto procese dôležitým a cenným nástrojom a vyzývame všetkých, a najmä miestne a regionálne samosprávy, aby ju využívali na podporu spoločnosti, ktorá lepšie odráža potreby mladých ľudí v celej Európe.

Andreas Kiefer

Generálny tajomník
Kongresu miestnych a
regionálnych samospráv
Rady Európy

Snežana Samardžić-Marković

Generálna riaditeľka
Generálneho riaditeľstva pre
demokraciu Rady Európy

Úvod

Vitajte v príručke Vyjadrite svoj názor! – príručka k revidovanej Európskej charte o účasti mladých ľudí na miestny a regionálny život.

Účasť mládeže nie je samoúčelná, ale prostriedok na dosiahnutie pozitívnych zmien v životoch mladých ľudí a na budovanie lepšej spoločnosti. V posledných rokoch narastá počet iniciatív na podporu a posilnenie zapojenia mládeže na veľmi rôznych úrovniach – medzinárodnej, regionálnej, národnej a miestnej. Pre tých, ktorí pracujú v tejto oblasti, boli vytvorené aj nové nástroje. Jedným z takýchto nástrojov je revidovaná Európska charta o účasti mladých ľudí na miestnom a regionálnom živote (ďalej len „charta“), ktorú v máji 2003 prijal Kongres miestnych a regionálnych samospráv Rady Európy.¹

Účasť mladých ľudí bola tiež jednou z troch hlavných tém Európskej kampane mládeže za rozmanitosť, ľudské práva a účasť, ktorú organizovala Rada Európy v spolupráci s Európskou komisiou a Európskym fórom mládeže (2006/2007). Táto príručka je jednou z iniciatív realizovaných v rámci tejto kampane.

Revidovaná charta je navrhnutá ako nástroj na podporu mladých ľudí, pracovníkov s mládežou, organizácií a miestnych samospráv pri podpore a posilňovaní zmysluplnej participácie mládeže na miestnej úrovni v celej Európe a možno ju použiť rôznymi spôsobmi. Niektorí používatelia ju možno budú môcť implementovať okamžite, zatiaľ čo iní môžu potrebovať podporu, aby sa naučili, ako čo najlepšie využiť revidovanú chartu vo svojom vlastnom prostredí. Otázky: „Čo mám robiť s chartou?“, „Ako ju mám používať v praxi?“ alebo „Prečo by som sa mal o tento dokument zaujímať?“, si často kladú tí, ktorí pracujú v oblasti participácie mládeže na miestnej úrovni. Cieľom tejto príručky je pomôcť nájsť správne odpovede pre rôzne európske kontexty.

Táto príručka nie je hotovým návodom na implementáciu charty na miestnej úrovni – situácia sa v rámci Európy enormne líši. Je to skôr súbor úvah a otázok, ktoré môžu pomôcť tým, ktorí pracujú na miestnej úrovni, nájsť si vlastné spôsoby, ako dosiahnuť zmysluplnú účasť mladých ľudí. Publikácia je rozdelená do ôsmich kapitol, pričom každá z nich sa zameriava na iný aspekt súvisiaci s účasťou mládeže a samotnou chartou.

Kapitola 1 poskytuje základný úvod do participácie mládeže, kde predstavuje definície, zásady a faktory ovplyvňujúce participáciu. Kapitola 2 obsahuje podrobnosti o charte, jej obsahu a cieľových skupinách, ako aj niektoré základné informácie o Kongrese miestnych a regionálnych samospráv Rady Európy. Kapitola 3 vysvetľuje prístup charty k participácii mládeže, ktorý je založený na piatich kľúčových slovách – právo, prostriedky, priestor, príležitosť a podpora. Kapitola 4 predstavuje možné spôsoby využitia charty v praxi,

1. Názov Kongresu miestnych a regionálnych samospráv Európy bol 14. októbra 2003 zmenený na Kongres... Miestne a regionálne orgány Rady Európy. Tieto budú použité v celej tejto publikácii.

so zameraním na postupný prístup, ktorý možno použiť na miestnej úrovni. Mládežnícke projekty zohrávajú veľmi dôležitú úlohu pri podpore a posilňovaní participácie mládeže a kapitola 5 sa zaoberá otázkami súvisiacimi s organizáciou mládežníckeho projektu. Chartu možno najlepšie využiť, ak miestni aktéri, ktorí majú záujem o participáciu mládeže, spolupracujú a pracujú v partnerstve. Kapitola 6 preto poskytuje nápady, ako rozvíjať dobrú spoluprácu na miestnej úrovni, najmä medzi mládežníckymi organizáciami a miestnymi samosprávami. Chartu možno tiež považovať za nástroj na tvorbu miestnej mládežníckej politiky a kapitola 7 vysvetľuje, ako možno tento dokument použiť na formulovanie alebo revíziu mládežníckych politík na komunitnej alebo regionálnej úrovni. Nakoniec, kapitola 8 predstavuje množstvo vzdelávacích aktivít, ktoré možno použiť ako učebné pomôcky súvisiace s participáciou mládeže a najmä s revidovanou chartou. Okrem toho každá kapitola obsahuje časti s názvom „čas na reflexiu“. Ide o súbor otázok, ktoré môžu čitateľovi pomôcť objaviť najlepšie spôsoby použitia charty v jeho/jej vlastnom kontexte.

Táto príručka je výsledkom spolupráce medzi Riaditeľstvom pre mládež a šport (DYS) a Kongresom, ktorá sa začala pred mnohými rokmi. Základy toho, čo sa malo stať Európskou chartou o účasti mladých ľudí na miestnom a regionálnom živote, boli položené na prvej a druhej konferencii o mládežníckej politike, ktorú zorganizovala vtedajšia Stála konferencia miestnych a regionálnych samospráv Európy v Lausanne (jún 1988) a v Llangollene (september 1991). Revidovaná charta, ktorej je táto príručka sprievodným prvkom, vznikla z konferencie pri príležitosti desiateho výročia pôvodnej charty z roku 1992. Túto konferenciu s názvom „Mladí ľudia – aktéri vo svojich mestách a regiónoch“ zorganizoval Kongres v spolupráci s DYS v Krakove v Poľsku 7. a 8. marca 2002. Okrem hodnotenia pokroku dosiahnutého v oblasti účasti mládeže počas desiatich rokov existencie charty účastníci ďalej vyzvali na revíziu charty, aby sa zohľadnili nové výzvy, ktorým čelia mladí ľudia v súčasnej spoločnosti. Od prijatia revidovanej charty Kongres a DYS spolupracujú na iniciatívach na podporu jej implementácie; samotný Kongres naďalej pracuje na otázkach, ktoré sa týkajú mladých ľudí na miestnej a regionálnej úrovni, prostredníctvom svojich rôznych štruktúr a textov.

Táto príručka by nemohla vzniknúť bez príspevku niekoľkých jednotlivcov. Zaslúžime si osobitné poďakovanie. Žanete Gozdziak-Ormel za jej obetavú prácu ako autorky manuálu. Slová vďaky patria aj referenčnej skupine za ich zapojenie, podporu a poradenstvo.

Kapitola 1

Úvod k účasti

1.1. Základné definície a prístupy k participácii mládeže

Pri riešení problematiky participácie mládeže možno pozorovať rôzne postupy, ako aj rozmanitosť prístupov a teórií. Pracovníci s mládežou, mládežnícke organizácie a miestne orgány pristupujú ku konceptu participácie z rôznych uhlov pohľadu kvôli rozmanitosti svojho pôvodu a skúseností. Motivácia ich práce v oblasti participácie mládeže je často tiež veľmi odlišná: niektorí môžu byť motivovaní sociálnymi zmenami a budovaním demokratickejších spoločností, zatiaľ čo iní sa môžu zaujímať o rozvoj mladých ľudí alebo ich môžu jednoducho motivovať vlastné politické ciele. Diskusia o rôznych aspektoch participácie mládeže stále prebieha a na tie isté otázky možno dať rôzne odpovede.

Čas na reflexiu

1. Ako vaša komunita/organizácia definuje mládež (veková hranica, psychologické kritériá alebo iné)?
2. S kým pracujete? Do akej miery sú homogénnou skupinou?
3. Ako sa vo vašej organizácii/inštitúcii chápe „participácia mládeže“?
4. Ako to viete? Existuje dohodnutá definícia/prístup alebo skôr váš vlastný predpoklad a vnímanie?
5. Čo chce vaša organizácia dosiahnuť v oblasti participácie mládeže?

Ak by sa odpovede na vyššie uvedené otázky zhromaždili od pracovníkov s mládežou, vedúcich pracovníkov, zástupcov úradov alebo iných ľudí zaujímajúcich sa o participáciu mládeže v celej Európe, výsledkom by pravdepodobne bolo toľko nápadov, koľko ľudí sa ich pýtalo. Nie je realistické očakávať, že je možné vytvoriť jednu definíciu alebo prístup, na ktorom by sa všetci zhodli. Tu je niekoľko príkladov toho, ako niektoré organizácie alebo skupiny chápu participáciu mládeže:

- „Stručne povedané, účasť znamená byť zapojený, mať úlohy a zdieľať a preberať zodpovednosť.“
Znamená to mať prístup a byť zahrnutý.“²

2. Lauritzen, P., hlavný prejav o participácii prezentovaný na školiacom kurze o vývoji a implementácii projektov participácie na miestnej a regionálnej úrovni, Európske centrum mládeže, Štrasburg, jún 2006.

- Účasť znamená „pomáhať riadiť a formovať“.³
- „Účasť je o rozprávaní a počúvaní, vyjadrovaní vlastných názorov a počúvaní, zatiaľ čo ostatní vyjadrujú svoje. Môže to znamenať spoločnú prácu na riešení alebo postupe. Účasť neznamená len stať sa mladým aktivistom, môže to znamenať aj využitie ponúkaných príležitostí, ako je vstup do klubov s cieľom naučiť sa novú zručnosť alebo do skupín, ktoré majú silný vzťah k určitému problému.“⁴

Čas na reflexiu

1. Aké sú podobnosti medzi vaším chápaním participácie mládeže a vyššie uvedenými definíciami?
2. Aké sú hlavné rozdiely?

Na účely tejto príručky sa účasť mládeže bude chápať tak, ako je definovaná v preambule revidovanej Európskej charty o účasti mladých ľudí na miestnom a regionálnom živote:⁵

„Účasť na demokratickom živote akejkoľvek komunity je viac než len hlasovanie alebo kandidovanie vo voľbách, hoci ide o dôležité prvky. Účasť a aktívne občianstvo znamená mať právo, prostriedky, priestor a príležitosť a v prípade potreby aj podporu na účasť na rozhodnutiach a ich ovplyvňovanie a zapojenie sa do akcií a aktivít s cieľom prispieť k budovaniu lepšej spoločnosti.“

Vyššie uvedená definícia presahuje úzke chápanie participácie mládeže výlučne ako politickej angažovanosti alebo účasti v mládežníckych radách. Zdôrazňuje, že participovať znamená mať vplyv a zodpovednosť za rozhodnutia a činy, ktoré ovplyvňujú životy mladých ľudí alebo sú pre nich jednoducho dôležité. V praxi by to teda mohlo znamenať hlasovanie v miestnych voľbách, ako aj založenie mládežníckej organizácie alebo internetového fóra na výmenu informácií o koníčkoch a záujmoch alebo iných kreatívnych spôsoboch trávenia voľného času. Definícia participácie v charte tiež ukazuje posun v prístupe k mladým ľuďom a zapojeniu mládeže. Mladí ľudia nie sú považovaní za obeť ani za zraniteľnú skupinu, ktorá potrebuje ochranu a pomoc (tzv. „prístup založený na problémoch“). Nie sú považovaní za objekty intervencie dospelých, pričom dospelí predpokladajú, že vedia, čo je pre mladých ľudí najlepšie. Mladí ľudia sú teraz vnímaní ako aktívni aktéri v organizáciách alebo v komunitnom živote; sú vnímaní ako partneri s veľkým potenciálom, talentom a silnými stránkami. Mali by mať možnosť vyjadriť svoje potreby a nájsť spôsoby, ako ich uspokojiť. Africké príslovie hovorí: „Kto má na sebe topánky, vie presne, kde ho bolí“. Preto sa mladí ľudia musia zapájať do riešenia problémov, ktoré sa ich týkajú, a preto by ich mali ostatní podporovať, a nie im ich poučovať.

3. Jans, M. a De Backer, K., Mládež a spoločenská participácia. Prvky praktickej teórie, Flámska rada mládeže JePI, Brusel, 2002, s. 2.

4. Diskusia o globálnych problémoch: čo je to participácia? UNICEF, Spojené kráľovstvo, 2004, s. 1.

5. Revidovaná Európska charta o účasti mladých ľudí na miestnom a regionálnom živote, Kongres miestnych a regionálnych orgánov Rady Európy, máj 2003.

Čas na reflexiu

1. Sú mladí ľudia vo vašej komunite/organizácii vnímaní:
  - ako skupina, ktorej problémy potrebuje vyriešiť niekto iný?
  - ako skupina, ktorá nechce prevziať zodpovednosť?
  - ako skupina, ktorá potrebuje ochranu?
  - ako klienti, ktorí potrebujú mať všetko zabezpečené?
  - ako osoby so silnými stránkami a talentom?
  - ako skupina, ktorá je schopná prispieť k riešeniu vlastných problémov?
  - ako skupina, ktorá chce robiť veci sama (neprijíma pomoc)?
  - akýmkoľvek iným spôsobom?
2. Je potrebné zmeniť niečo vo vnímaní mladých ľudí vo vašej komunite/organizácii? Ak áno, aká?

V poslednom desaťročí sa participácia mládeže často označuje ako právo (tzv. „právny prístup“ k participácii mládeže). Napríklad UNICEF vníma participáciu ako ľudské právo, a preto Dohovor OSN o právach dieťaťa zdôrazňuje právo detí na participáciu. Roger Hart (autor konceptu nazývaného „rebrík participácie“) hovorí, že participácia je základným občianskym právom, pretože je to spôsob, ako sa naučiť, čo znamená byť občanom. V Rade Európy sa participácia mládeže vníma ako „právo mladých ľudí byť zapojení a prevziať povinnosti a zodpovednosť v každodennom živote na miestnej úrovni, ako aj právo demokraticky ovplyvňovať procesy svojho života“.⁶ To, že participácia je právom, tiež znamená, že všetci mladí ľudia môžu toto právo uplatňovať bez diskriminácie – bez ohľadu na to, odkiaľ pochádzajú alebo akým jazykom hovoria.

Účasť mládeže možno vnímať aj ako formu partnerstva medzi mládežou a dospelými. „Partnerstvo je o spoločnej práci. Ide o počúvanie hlasu každého a branie rôznych myšlienok vážne“⁷. V praxi to znamená, že ciele, úlohy, zodpovednosti, rozhodnutia atď. sú predmetom rokovaní a odsúhlasovania a že mladí ľudia a dospelí presne vedia:

- kam idú;
- čo sa od nich očakáva;
- čo očakávajú od ostatných;
- ako to chcú urobiť;
- akú podporu dostávajú a odkiaľ.

Výhodou partnerstva medzi mládežou a dospelými je, že spája zručnosti a talenty mladých ľudí a skúsenosti a múdrosť dospelých. Taktiež zabezpečuje, že všetky individuálne príspevky sú uznané a ocenené, čím motivuje partnerov k realizácii ďalších iniciatív a projektov.

6. Boukobza, E., Kľúče k účasti. Sprievodca pre praktikov, Rada Európy, 1998, s. 10.

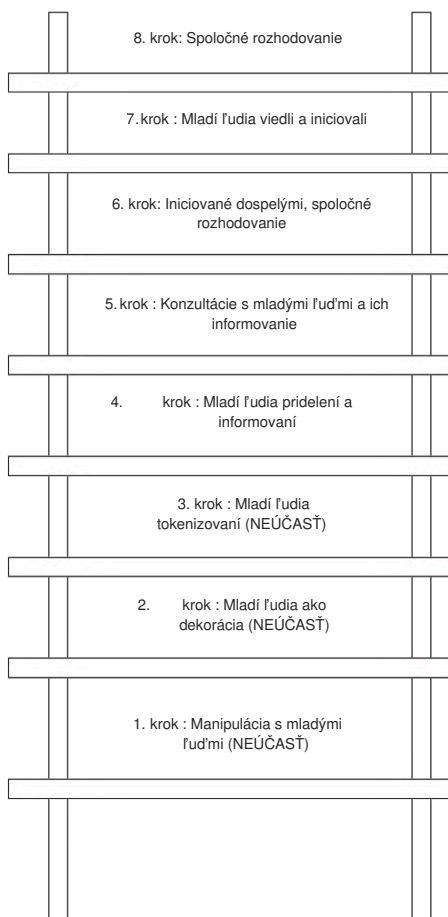
7. Stacey, K., „Teoretické základy zodpovednosti za partnerstvo mládeže“, nepublikovaný článok, Adelaide, 1998; citované v Príručke k účasti mládeže pre organizácie. Sprievodca pre organizácie, ktoré sa snažia zapojiť mladých ľudí do správnych rád a výborov, Úrad pre mládež vlády Južnej Austrálie, 2003, s. 15.

Čas na reflexiu

Pozrite sa na svoju organizáciu alebo komunitu. Povedali by ste, že tam už existuje partnerstvo medzi mladými ľuďmi a dospelými?

1. Ak áno, akú formu to má?
2. Ak nie, prečo si myslíte, že neexistuje? Dá sa niečo urobiť pre jeho propagáciu? Čo môžete urobiť vy?

Adaptované z: Hart, R., Účasť detí od symbolického prejavu k občianstvu, Výskumné centrum UNICEF Innocenti, Florencia, 1992

Nestačí povedať, či sa mladí ľudia zapájajú alebo nezapájajú. Existujú rôzne stupne, do akých sa mladí ľudia môžu zapojiť alebo prevziať zodpovednosť, v závislosti od miestnej situácie, zdrojov, potrieb a úrovne skúseností. Roger Hart navrhuje model tzv. „rebríka participácie detí“, 8 ktorý ilustruje rôzne stupne zapojenia detí a mladých ľudí do projektov, organizácií alebo komunít.

Roger Hart definuje osem stupňov zapojenia mládeže, pričom každý zo stupňov zodpovedá jednej priečke rebríka:

Krok 8: Spoločné rozhodovanie

Projekty alebo nápady iniciujú mladí ľudia, ktorí pozývajú dospelých, aby sa do rozhodovacieho procesu zapojili ako partneri.

Krok 7: Mladí ľudia vedú a iniciujú

Projekty alebo nápady iniciujú a riadia mladí ľudia; dospelí môžu byť prizvaní, aby poskytli akúkoľvek potrebnú podporu, ale projekt môže pokračovať aj bez ich zásahu.

Krok 6: Spoločné rozhodovanie iniciované dospelými

Dospelí iniciujú projekty, ale mladí ľudia sú pozvaní, aby sa podelili o rozhodovaciu právomoc a zodpovednosť ako rovnocenní partneri.

Krok 5: Mladí ľudia sú konzultovaní a informovaní

Projekty iniciujú a riadia dospelí, ale mladí ľudia poskytujú rady a návrhy a sú informovaní o tom, ako tieto návrhy prispievajú ku konečným rozhodnutiam alebo výsledkom.

Krok 4: Mladí ľudia pridelení a informovaní

Projekty iniciujú a riadia dospelí; mladí ľudia sú pozvaní, aby v rámci projektu prevzali určité špecifické úlohy alebo role, ale sú si vedomí toho, aký majú v skutočnosti vplyv.

Krok 3: Mladí ľudia sú tokenizovaní (tokenizmus)

8. Hart, R., Účasť detí od symbolického prejavu k občianstvu, Výskumné centrum UNICEF Innocenti, Florencia, 1992. Tento model bol založený na „rebríku občianskej participácie“ S. Arnsteina, publikovanom ako „Rebrík občianskej participácie“, JAIP, zv. 35, č. 4, júl 1969, s. 216 – 224.

Mladí ľudia dostávajú v rámci projektov určité úlohy, ale nemajú žiadny skutočný vplyv na žiadne rozhodnutia. Vytvára sa ilúzia (či už zámerne alebo neúmyselne), že sa mladí ľudia zúčastňujú, pričom v skutočnosti nemajú na výber, čo a ako robia.

Krok 2: Mladí ľudia ako dekorácia

Mladí ľudia sú v projekte potrební, aby reprezentovali mládež ako znevýhodnenú skupinu. Nemajú žiadnu zmysluplnú úlohu (okrem prítomnosti) a – ako je to pri akejkoľvek dekorácii – sú umiestnení na viditeľnom mieste v rámci projektu alebo organizácie, aby ich mohli ľahko vidieť aj ľudia zvonku.

Krok 1: Manipulácia s mladými ľuďmi

Mladí ľudia sú pozvaní, aby sa zúčastnili projektu, ale nemajú žiadny skutočný vplyv na rozhodnutia a ich výsledky. V skutočnosti sa ich prítomnosť využíva na dosiahnutie iného cieľa, ako je napríklad víťazstvo v miestnych voľbách, vytvorenie lepšieho dojmu o inštitúcii alebo zabezpečenie dodatočných finančných prostriedkov od inštitúcií, ktoré podporujú účasť mládeže.

Rebríček participácie mládeže môže byť veľmi užitočným nástrojom pre odborníkov z praxe, ktorí sa chcú kriticky pozrieť na to, ako participatívne projekty alebo iniciatívy fungujú v ich vlastných komunitách. Tento model však môže tiež falošne naznačovať hierarchiu stupňov participácie mládeže⁹ a môže povzbudzovať úsilie o dosiahnutie najvyšších priečok za každú cenu. Preto je dôležité pamätať na to, že miera, do akej sú mladí ľudia zapojení alebo by mali byť zapojení, závisí od miestnej situácie, od toho, čo je potrebné dosiahnuť, aké existujúce skúsenosti atď. Niekedy môže byť dosť ťažké presne určiť úroveň participácie v rámci projektu, či už kvôli jeho zložitosti alebo kvôli skutočnosti, že medzi rôznymi priečkami neexistujú jasné hranice. Stupeň zapojenia sa môže tiež časom vyvíjať.

Čas na reflexiu

1. Kde sa váš projekt alebo iniciatíva nachádza na rebríčku participácie mládeže?
2. Ako to viete?
3. Na ktorej úrovni rebríčka by bol váš projekt najefektívnejší? Prečo?
4. Ako môže váš projekt dosiahnuť túto úroveň?

Ked' sa hovorí o účasti mládeže, možno si položiť veľmi legitímnu otázku: „účasť na čom?“ Valné zhromaždenie Organizácie Spojených národov rozlišuje tieto oblasti účasti mládeže:¹⁰

- ekonomická participácia – týka sa zamestnanosti a práce vo všeobecnosti, hospodárskeho rozvoja, odstraňovania chudoby, budovania stabilnej ekonomickej situácie v spoločnosti, regiónu alebo pre mladých ľudí ako skupinu;
- politická participácia – týka sa orgánov a vlád, verejných politík, výkonu moci, vplyvu na rozdeľovanie zdrojov na rôznych úrovniach;
- sociálna participácia – súvisí so zapojením sa do života miestnej komunity, riešením miestnych problémov a výziev;
- kultúrna participácia – týka sa rôznych foriem umenia a vyjadrovania (výtvarné umenie, hudba, film, tanec atď.).

9. Existuje aj niekoľko ďalších modelov stupňov participácie mládeže, ktoré neimplikujú hierarchickú štruktúru. Porovnaj, napríklad modely Davisa Driskella alebo Phila Tresedera.

10. Program OSN pre mládež, Posilnenie postavenia mládeže pre rozvoj a mier na adrese: www.un.org/esa/socdev/nyin/agenda.htm (naposledy navštívené 3. októbra 2006).

Tieto oblasti môžu byť vzájomne prepojené a niekedy je pri pohľade na iniciatívu alebo projekt zrejmé, že sa táto iniciatíva zaoberá viacerými oblasťami. Nie je ľahké povedať, ktoré oblasti participácie zaujímajú mladých ľudí najviac, ale výskum medzi britskou mládežou ukazuje, že sa zaujímajú najmä o produkciu a konzumáciu hudby, tanca a rôznych foriem umenia, ako aj o športové aktivity.¹¹

Čas na reflexiu

1. Aké by mohli byť príklady konkrétnych aktivít alebo projektov v rámci štyroch vyššie uvedených oblastí participácie?
2. Pozrite sa na rôzne mládežnícke iniciatívy, ktoré v súčasnosti prebiehajú vo vašom regióne alebo miestnej komunite. V ktorých oblastiach participácie mládeže sa koná väčšina iniciatív? Aký je podľa vášho názoru dôvod?
3. V ktorej oblasti participácie mládeže je vaša organizácia/inštitúcia zapojená? Prečo?

-----> 1.2. Výhody a prekážky účasti mládeže

Čas na reflexiu

1. Aké výhody by ste chceli vidieť v rámci participácie mládeže vo vašej miestnej komunite alebo organizácii?
2. Aké výhody už pozorujete?

Účast' mládeže môže priniesť veľmi konkrétne a viditeľné výhody nielen samotným mladým ľuďom, ale aj organizáciám/inštitúciám a komunitám, do ktorých sú zapojení. Nemôžeme však predpokladať, že účast' vždy prinesie pozitívne výsledky. Dôkazy ukazujú, že ak sa s ňou zaobchádza nevhodným spôsobom (napríklad na nižších priečkach rebríčka účasti), môže mať v skutočnosti negatívny vplyv na zúčastnených.¹² Výskumníci v oblasti mládeže a odborníci na prácu s mládežou naznačujú, že zmysluplná účast' mládeže:

- Robí pozitívny rozdiel v životoch mladých ľudí

Účast' by sa nemala vnímať ako cieľ, konečný cieľ, ktorý treba dosiahnuť, ale ako prostriedok na dosiahnutie cieľa alebo účinný spôsob dosiahnutia pozitívnej zmeny v spoločnosti. Mladí ľudia môžu k tejto zmene prispieť, najmä ak vidia pozitívny vývoj vo svojom vlastnom živote.

- Dáva mladým ľuďom počuť

Mladí ľudia, rovnako ako iné skupiny v spoločnosti a miestnej komunite, chcú mať slovo v rôznych otázkach, chcú byť vypočutí a chcú, aby sa ich názory brali vážne. Zapojením sa môžu vyjadriť svoje názory na rôznych fórach a majú šancu, aby sa ich názory zohľadnili.

¹¹. Thornton, S., Klubové kultúry: hudba, médiá a subkultúrny kapitál, Polity Press, Cambridge, 1995. Citované podľa: Griffin, C., „Spochybňovanie predpokladov o politickej účasti mládeže: kritické poznatky z Veľkej Británie“, Forbrig, J. (ed.), Prehodnotenie politickej účasti mládeže. Výzvy pre výskum a demokratickú prax v Európe, Rada Európy, 2005, s. 152.

¹². Kirby, P. a Bryson, S., Meranie mágie? Hodnotenie a výskum účasti mladých ľudí na verejnom rozhodovaní-tvorba, Iniciatíva Carnegieho mladých ľudí, Londýn, 2002.

- Stimuluje mladých ľudí k rozvoju nových zručností a získaniu väčšieho sebavedomia

Zapojením sa do rôznych iniciatív môžu mladí ľudia získať nové vedomosti, rozvíjať nové zručnosti, postoje a vodcovské schopnosti a formovať si ambície do budúcnosti. To sa môže stať prostredníctvom vhodných vzdelávacích aktivít, ako aj prostredníctvom „učenia sa praxou“ pri plnení konkrétnych úloh. Možnosť využiť tieto nové zručnosti a vedomosti pomáha mladým ľuďom zlepšiť ich výkon, pretože si ich môžu precvičovať vo svojom bezprostrednom prostredí.

- Pomáha dospelým rozpoznať talenty a potenciál mladých ľudí

Pracou s mladými ľuďmi a ich podporou pri dosahovaní nových cieľov majú dospelí šancu spochybniť bežné stereotypy o mládeži (napríklad, že mladým ľuďom chýbajú potrebné zručnosti alebo že sa nezaujímajú o život v komunite). Dospelí potom často zistia, že mladí ľudia nie sú menej nadaní, len potrebujú podporu a príležitosť prejať svoj talent.

- Motivuje mladých ľudí k prevzatíu zodpovednosti za svoje činy a rozhodnutia

Mladí ľudia sa učia, že ten, kto rozhoduje, nesie aj zodpovednosť za dôsledky (a naopak – ten, kto má zodpovednosť, môže aj rozhodovať). To znamená, že ak sa mladí ľudia chcú zapájať na miestnej úrovni, musia prevziať zodpovednosť za svoje vlastné činy.

- Pomáha mladým ľuďom pochopiť, ako funguje demokracia a ako by mala fungovať v reálnom živote

V demokratickom systéme by ľudia mali mať možnosť podieľať sa na rozhodovaní, ktoré ovplyvňuje ich životy. Tieto procesy sa môžu uskutočňovať v rámci rôznych inštitúcií alebo štruktúr a na veľmi odlišných úrovniach vrátane miestnej úrovne. Účasť na miestnej úrovni môže byť pre mladých ľudí veľmi dobrým východiskovým bodom, aby sa dozvedeli viac o fungovaní demokracie, o jej obmedzeniach a potenciáli a aby si mohli experimentovať s pravidlami demokracie v známom prostredí.

- Vytvára priestor pre mladých ľudí, aby využili svoje talenty a silné stránky v prospech celej komunity alebo organizácie

Mladí ľudia sú často vysoko motivovaní využívať a rozvíjať svoje silné stránky a talenty. Preto je veľmi dôležité vytvárať pre nich príležitosti na využitie týchto talentov pre spoločné dobro, aby z toho mohla mať úžitok miestna komunita a mladí ľudia mohli získať uspokojenie z ich prínosu.

- Pomáha dospelým pochopiť potreby a pohľad mladých ľudí

Priama práca s mladými ľuďmi a ich zapojenie do konzultačného procesu môže vytvoriť príležitosť na získanie spoľahlivých informácií o potrebách mladých ľudí. Niektorí výskumníci však tvrdia, že existuje len málo dôkazov o tom, že konzultácie s mladými ľuďmi o ich názoroch a potrebách poskytujú kvalitnejšie informácie ako iné zdroje (ako napríklad konzultácie s rodičmi alebo učiteľmi).¹³

- Rozvíja zručnosti dospelých, aby mohli efektívne pracovať s mladými ľuďmi

Pri spolupráci s mladými ľuďmi majú dospelí možnosť naučiť sa, ako by mala fungovať participatívna práca v spolupráci s mládežou. Môže však byť potrebná značná podpora (napríklad vo forme školení alebo literatúry na individuálne štúdium), aby si dospelí mohli rozvíjať zručnosti potrebné na efektívnu prácu s mladými ľuďmi.

- Vytvára príležitosť pre dospelých podeliť sa o svoje vedomosti a skúsenosti nepatrónskym spôsobom

Mladí ľudia nechcú vždy dostávať pokyny, čo majú robiť. Chcú objavovať a učiť sa experimentovaním. Taktiež majú oči otvorené a učia sa pozorovaním tých, ktorí majú viac skúseností a vedomostí. Ak dospelí nevnučujú svoje rozhodnutia, mladí ľudia sú ochotnejší učiť sa od nich a tým pádom ťažiť z ich skúseností.

¹³. Tamtiež, s. 18.

- Robí rozhodovací proces reprezentatívnejším

Mladí ľudia tvoria v rámci miestnych komunít relatívne veľkú skupinu. Ak rozhodnutia prijaté na miestnej úrovni ovplyvňujú životy rôznych skupín, všetci členovia by mali mať možnosť byť vypočutí a ovplyvniť konečný výsledok, aby sa uspokojili ich potreby. Preto, ak sa mladí ľudia zúčastňujú na rozhodovacom procese, je väčšia šanca, že ich názory budú zohľadnené a ich potreby uspokojené.

- Stimuluje nové prístupy a nápady pri riešení lokálnych a regionálnych problémov

Mladí ľudia sa tradične zapájali do rozhodovacích procesov len v obmedzenej miere, keďže dospelí uplatňovali moc a riadenie. Zistilo sa však, že pozvanie mladých ľudí k spolupráci pri riešení miestnych problémov, ktoré sa ich týkajú, môže priniesť novú perspektívu alebo nové a svieže nápady a môže stimulovať myslenie, ktoré ide nad rámec tradičných spôsobov riešenia problémov. Takéto nové nápady a metódy sú možno vhodnejšie pre rozvoj súčasnej spoločnosti.

Vaša úloha:

Už pracujete na participácii mládeže alebo to plánujete. Chápete dôležitosť identifikácie pozitívnych zmien, ktoré do vašej komunity alebo organizácie prináša zapojenie mladých ľudí. Nižšie uvedené otázky a návrhy vás prevedú procesom plánovania zmeny vo vašom miestnom prostredí.

Poznámka: toto cvičenie priamo nesúvisí s plánovaním a realizáciou konkrétneho projektu. Jeho cieľom je pomôcť vám zaviesť takúto zmenu.

1. Kedy sa začína váš projekt/iniciatíva zameraná na participáciu mládeže?
2. Do akej miery hodnotenie projektu identifikuje zmeny, ktoré prinieslo zapojenie mládeže do vášho prostredie?
3. Čo ešte (okrem hodnotenia) je potrebné alebo by sa dalo urobiť na správnu identifikáciu prínosov pre účasť mládeže vo vašom kontexte?
4. Myslíte si, že máte potrebné zručnosti a zdroje (napríklad čas) na vykonanie tejto práce? Aké sú možné spôsoby rozvoja týchto zručností a získania týchto zdrojov?
5. Ak áno, potom:
  - rozhodnite sa, na ktoré konkrétne oblasti fungovania komunity/organizácie sa chcete zamerať pri identifikácii prínosov participácie mládeže;
  - vytvorte si podrobný plán, ako ich budete identifikovať;
  - rozhodnite sa, aký druh podpory budete potrebovať a kde ju môžete získať;
  - rozhodnite sa, kedy to chcete urobiť.
6. Ak nie, potom:
  - zistíte, kto to pre vás môže urobiť;
  - spoločne sa rozhodnite, na ktoré konkrétne oblasti fungovania komunity/organizácie sa chcete zamerať pri identifikácii prínosov participácie mládeže;
  - spoločne si vypracujte podrobný plán, ako sa veci budú robiť;
  - spoločne sa dohodnite na tom, aký druh podpory budete potrebovať a kde ju môžete získať;
  - rozhodnúť o tom, kedy sa majú veci urobiť.

Uved'te to do praxe.

Tí, ktorí pracujú na participácii mládeže, sa niekedy stretávajú s výzvami a prekážkami. Takéto prekážky môžu prameniť z všeobecnej situácie v komunite, akceptovaných hodnôt, politických otázok alebo kultúrnych dôvodov atď. Výskumníci¹⁴ a odborníci z praxe uvádzajú nasledovné:

- odlišné hodnoty a zvyky mladých ľudí a dospelých;
- rôzne časové rozvrhy mladých ľudí a dospelých;
- rôzne komunikačné štýly;
- rôzne úrovne a typy skúseností;
- nedostatok zručností;
- nedostatočná podpora poskytovaná mladým ľuďom a dospelým;
- nedostatok odborných znalostí o tom, ako zmysluplne zapojiť mladých ľudí;
- rôzne metódy učenia dospelých a mládeže;
- postavenie mládeže v spoločenskej hierarchii (v niektorých kultúrach majú mladí ľudia tradične veľmi nízke postavenie a malý vplyv);
- patronát dospelých k mládeži;
- nedôvera medzi dospelými a mladými ľuďmi;
- negatívne stereotypy („všetci mladí ľudia sú...“, „všetci dospelí sú...“), vzájomné mylné predstavy a predsudky;
- nedostatok postupov a politík v organizáciách, ktoré sú priaznivé pre mládež (napríklad veľké množstvo formálnych dokumentov, ktoré je potrebné čítať, analyzovať a na ktoré je potrebné reagovať);
- presvedčenie, že je úlohou niekoho iného pracovať na participácii mládeže;
- náklady spojené s účasťou mládeže;
- umiestnenie;
- nedostatok informácií;
- nedostatok iných potrebných zdrojov (napríklad čas navyše);
- vysoká fluktuácia mladých ľudí;
- prístupnosť pre osoby so zdravotným postihnutím;
- príliš dlhé stretnutia;
- školské záväzky;
- iné záujmy;
- presvedčenie, že sa nič nezmení, ani ak sa mladý človek zapojí;
- mladí ľudia, ktorí sa zúčastňujú, nereprezentujú mládež vo všeobecnosti

Čas na reflexiu

1. Aké sú najväčšie prekážky participácie mládeže vo vašom miestnom kontexte?
2. Čo môžete urobiť pre riešenie týchto výziev?
3. Kto môže byť v tomto procese vašim spojencom?

¹⁴ Pozrite si bibliografiu na konci manuálu.

Účasť mládeže ešte nebola vo všetkých komunitách uznaná ako prospešná pre ich rozvoj a súdržnosť. Existujú na to rôzne dôvody, jedným z príkladov sú kultúrne normy, ktoré uprednostňujú hierarchické štruktúry a vzťahy. V takýchto komunitách zohrávajú starší ľudia veľmi dôležitú úlohu a považuje sa za neúčtivé, keď sa mladí ľudia snažia zapojiť do rozhodovacích procesov. V takomto kontexte nemusí byť jednoduché pracovať na účasti mládeže, ale skúsenosti rozvojových organizácií pracujúcich v takomto prostredí ukazujú, že existujú účinné spôsoby riešenia takýchto výziev.¹⁵ Zdôrazňujú úlohu komunitných organizácií a mládežníckych organizácií pri zapájaní mladých ľudí do ich aktivít, pri iniciovaní konštruktívneho dialógu medzi mladými a staršími ľuďmi a pri vytváraní nástrojov pre efektívnu spoluprácu. Ďalším dôležitým cieľom v komunitách založených na hierarchických štruktúrach a podriadenosti autorite je pracovať na postojoch ľudí, ktorí zastávajú mocenské pozície (nielen zástupcov miestnych úradov, ale aj učiteľov, rodičov atď.), aby mladí ľudia mohli byť vnímaní ako partneri.

-----> 1.3 Zásady participácie mládeže

V tejto kapitole sme už skôr spomenuli, že existujú rôzne spôsoby chápania toho, čo je participácia mládeže, a rôzne predstavy o tom, ako ju podporovať. Možno je o niečo menej kontroverzné dohodnúť sa na súbore zásad, ktoré zabezpečia, že participácia mládeže v organizáciách alebo komunitách môže byť zmysluplná a efektívna.

Čas na reflexiu

1. Pokúste sa sformulovať aspoň tri postupy, riešenia a odporúčania, ktoré by mohli posilniť mládež účasť v kontexte, v ktorom pracujete.
2. Je pre vás ťažké vymenovať takéto praktiky? Prečo?

Na predstavenie prvých troch princípov participácie mládeže môžeme použiť model, ktorý navrhli Marc Jans a Kurt De Backer.¹⁶ Tento model naznačuje, že:

- Účasť by mala byť založená na výzve

„Výzva“ tu znamená tému, ktorá by mala priamo súvisieť s každodennou realitou mladých ľudí a ktorá by mala byť pre nich pútavá alebo zaujímavá;

- Účasť by mala byť založená na kapacite

Mladí ľudia potrebujú mať určité vedomosti a zručnosti, aby sa mohli zapojiť. Projekty alebo iniciatívy by preto mali zodpovedať schopnostiam dotknutých mladých ľudí a v rámci projektu musí byť možné rozvíjať akékoľvek chýbajúce zručnosti;

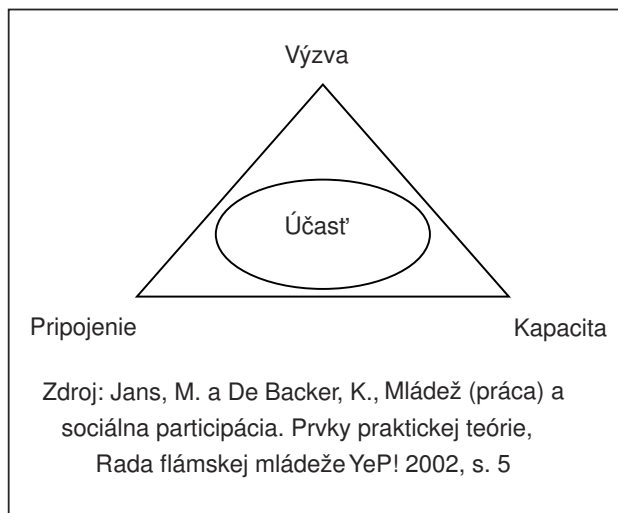
¹⁵. Pozri napríklad Golombek, S. (ed.), Čo funguje v participácii mládeže: prípadové štúdie z celého sveta, Medzinárodná nadácia pre mládež, 2002.

¹⁶. Jans, M. a De Backer, K., op. cit., str.

- Účasť by mala byť založená na prepojení

„Mladí ľudia sa musia cítiť spojení s ľuďmi, komunitami, myšlienkami, hnutiami a podporovaní z ich strany.“¹⁷ V podstate to znamená, že chcú vedieť, že nie sú sami a že sa s určitou skupinou alebo inštitúciou môžu stotožniť a spoľahnúť sa na ňu (spoľahnúť sa na ňu aj v zmysle získania potrebnej podpory).

Okrem troch spomínaných zásad vyššie, skúsenosti odborníkov pracujúcich v oblasti zapojenia mládeže ukazujú, že ak chce niekto dosiahnuť zmysluplnú účasť mládeže, malo by to byť:

- Dostupné pre všetkých mladých ľudí bez ohľadu na pôvod, národnosť, náboženstvo atď.

Revidovaná charta uvádza, že „zásady a rôzne formy účasti obhajované v tejto charte sa vzťahujú na všetkých mladých ľudí bez diskriminácie“.¹⁸ Prístup k účasti teda nemožno obmedziť na základe faktorov, ako je napríklad odkiaľ niekto pochádza alebo aké je jeho/jej presvedčenie;

- Dobrovoľné

To znamená, že účasť nie je povinná a mladí ľudia majú právo nezúčastniť sa, ak sa tak rozhodnú. Môžu sa tiež rozhodnúť o miere a forme svojej účasti;

- Súvisí so skutočnými potrebami mladých ľudí

Pre mladých ľudí je dôležité a motivujúce zapojiť sa do riešení problémov, ktoré sa ich priamo týkajú; dosiahnuť pozitívnu zmenu, hľadať riešenia svojich problémov, získať nové zručnosti alebo rozvíjať svoje záujmy a koníčky. Týmto spôsobom zároveň cítia, že preberajú zodpovednosť za svoj vlastný život a komunitu;

- Vážený/á

Každý by mal vedieť, že jeho/jej príspevok je dôležitý (aj keď je tento príspevok obmedzený);

- Prospešné pre všetkých zúčastnených aktérov

Zmysluplná účasť prináša výhody mladým ľuďom, dospelým, organizáciám aj komunitám, pretože dosahuje pozitívne zmeny v rôznych oblastiach – osobný rozvoj, úroveň efektívnosti, sociálna zmena atď.;

¹⁷. Tamtiež, s. 6.

¹⁸. Revidovaná Európska charta o účasti mladých ľudí na miestnom a regionálnom živote, Kongres miestnych a regionálnych orgánov Rady Európy, máj 2003.

- Ponúkajte rôzne formy zapojenia

Neexistuje jedna jediná forma participácie vhodná pre všetkých mladých ľudí. Preto je dôležité, aby sa mladým ľuďom ponúkali rôzne spôsoby zapojenia, aby si mohli vybrať to, čo považujú za najrelevantnejšie a najzaujímavejšie;

- Zabezpečené potrebnými zdrojmi

Ak nie sú k dispozícii zdroje, prístup k účasti sa stáva veľmi obmedzeným a pre niektorých nemožným. Je potrebné zabezpečiť potrebné zdroje, ako je čas, ľudské zdroje, financie, know-how, doprava atď.;

- Založené na skutočnom partnerstve medzi dospelými a mladými ľuďmi

Partnerstvo znamená komunikovať očakávania a obavy, vyjednávať o rolách a zdieľať moc a zodpovednosť. Neznamená to vždy rovnaké rozdelenie všetkých oblastí práce a zodpovednosti; znamená to rozdelenie týchto oblastí podľa toho, čo obe strany chcú, potrebujú a čím môžu prispieť;

- Priehľadné

Je nevyhnutné, aby si všetky strany zapojené do procesu boli vedomé účelu participácie a jej obmedzení. Mali by si tiež byť vedomé, aký vplyv majú mladí ľudia, čo sa dá zmeniť a čo nie;

- Zakotvené ako politická zásada, a nie len ako technika ¹⁹

„Participácia nie je jedna technika alebo forma zapojenia. Je komplexná a zahŕňa rôzne oblasti, úrovne a dimenzie. Preto by mala byť prierezovým prvkom²⁰ v rámci rôznych politík a stratégií plánovaných v rámci organizácií alebo komunít“;

- Prijemné

Vo všeobecnosti sú ľudia (bez ohľadu na vek) s väčšou pravdepodobnosťou ochotní vykonávať činnosti na dobrovoľníckej báze, ak je práca príjemná. „Príjemná“ nemusí nevyhnutne znamenať zábavu, ale jednoducho niečo, čo prináša uspokojenie alebo potešenie z jej vykonania.

Čas na reflexiu

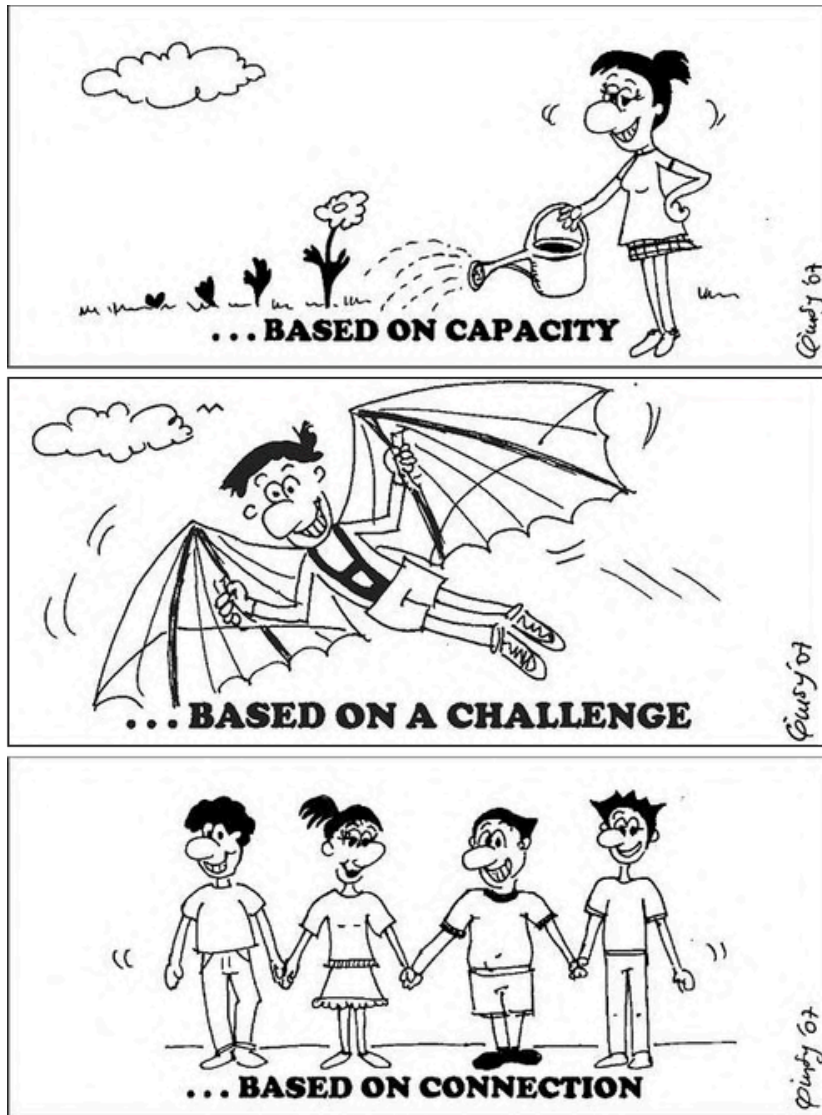
1. Ktoré z vyššie uvedených princípov participácie mládeže sú už prítomné v práci vašej organizácie/vašej komunite?
2. Ktoré zásady je ešte potrebné implementovať a kto by mal byť za to zodpovedný?
3. Ako môžete prispieť k zavedeniu týchto nových princípov?

19. Forbrig, J., op. cit. s. 16.

20. Transverzálny znamená, že sa týka rôznych aspektov a oblastí života.

ÚČAST JE...

1.4. Predpoklady pre účasť mládeže

Účasť sa nestane len tak, nevznikne z ničoho nič. Na to, aby sa mohla zmysluplná účasť uskutočňovať, musí byť splnených niekoľko podmienok. Tieto takzvané predpoklady pre účasť mládeže možno jednoducho vysvetliť ako postupy alebo hodnoty, ktoré musia existovať alebo je potrebné rozvíjať v komunite alebo organizácii, ktorá má záujem o posilnenie zapojenia mládeže. Neexistuje žiadny pevný súbor predpokladov, ktoré by sa mohli použiť ako kontrolný zoznam pre tých, ktorí sa snažia dosiahnuť zmysluplnú účasť; musia byť definované pre každý konkrétny kontext aktérmi, ktorí v ňom pôsobia a ktorí tento kontext veľmi dobre poznajú.

Niekoľko príkladov podmienok podporujúcich účasť mládeže:

- schopnosť konštruktívne riešiť konfliktnú situáciu;
- prístup k účasti pre tých, ktorí nie sú členmi žiadnych štruktúr;
- prístup k informáciám;
- prístup k technológiám;
- aktívny sektor mládeže;
- uvedomenie si hodnoty participácie;
- mali by byť uspokojené základné potreby (jedlo, pitie, oblečenie, bývanie atď.);
- rovnosť (názory dospelých a mladých ľudí majú rovnakú váhu);
- existujúce partnerstvo medzi mládežou a dospelými;
- finančné zdroje;
- možnosť výberu najvhodnejšej alebo najzaujímavejšej oblasti alebo formy zapojenia;
- identifikácia miestnych potrieb;
- zapojenie rôznych aktérov;
- znalosti o situácii, identite, životnom štýle atď. mladých ľudí v komunite;
- právny rámec;
- minimálna úroveň vzdelania;
- otvorenosť učiť sa, aj z vlastných chýb;
- infraštruktúra participácie;
- politiky priaznivé pre účasť;
- fyzické a emocionálne bezpečie;
- zastupovanie záujmov znevýhodnenej mládeže;
- právo na účasť;
- zručnosti a kompetencie v oblasti riadenia a participatívnych procesov;
- pochopenie toho, čo je zmysluplná účasť (na rozdiel od symbolického prístupu);
- ochota zúčastniť sa alebo vykonávať participatívnu prácu;
- ochota podeliť sa o moc a kontrolu.

Pre zmysluplnú účasť mládeže musia byť splnené všetky vyššie uvedené predpoklady, inak kvalita účasti nebude taká vysoká, ako by mohla byť v konkrétnom prostredí. Preto je pri snahe o efektívnu úroveň zapojenia mladých ľudí do organizácie alebo komunity potrebné skontrolovať, do akej miery sú tieto predpoklady splnené a aké nedostatky je ešte potrebné riešiť.

Vaša úloha:

1. Vráťte sa k zoznamu predpokladov pre účasť mládeže.
2. Identifikujte predpoklady, ktoré sú už splnené vo vašej organizácii, komunite alebo projekte.
3. Opíšte, akým spôsobom alebo do akej miery boli splnené.
4. Rozhodnite, ktoré z nich je potrebné ešte viac implementovať.
5. Spoločne preberte, ako a kým sa to dá dosiahnuť.

6. Identifikujte predpoklady, ktoré ešte neboli splnené vo vašej organizácii, komunite alebo projekte.
7. Skúste premýšľať o možných dôvodoch, prečo tieto predpoklady ešte neboli splnené.
8. Premýšľajte o tom, ako ich možno dosiahnuť a kým.
9. Vytvorte si realistický akčný plán, v ktorom si naplánujete, ako osobne prispějete k dosiahnutiu cieľov. Implementácia predpokladov potrebných pre zmysluplnú účasť mládeže.

1.5. Formy participácie mládeže

Existuje mnoho spôsobov, ako sa mladí ľudia môžu zapojiť do rozhodovania o otázkach, ktoré sú dôležité pre nich a pre celú miestnu komunitu. Niektoré formy participácie sa zdajú byť pre mladých ľudí atraktívnejšie ako iné; niektoré môžu byť relevantnejšie v konkrétnom kontexte ako iné a každá má určitý potenciál, ako aj svoje obmedzenia.

Najbežnejšie formy participácie mládeže pozorované v súčasných európskych spoločnostiach sú nasledovné:

- dobrovoľnícka práca;
- účasť na rôznych formách neformálneho vzdelávania;
- vzdelávanie rovesníkov – zapojenie mladých ľudí do vzdelávania svojich rovesníkov (napríklad programy na podporu zdravia, kampane na zvyšovanie povedomia atď.);
- byť aktívny v organizácii/klube a prevziať zodpovednosť za niektoré oblasti jej práce;
- rady mládeže, parlamenty, fóra, správne rady a iné štruktúry – tradičný spôsob účasti na rozhodovacích procesoch v rámci medzinárodných, národných, regionálnych alebo miestnych orgánov, škôl, klubov, mimovládnych organizácií atď.;
- systémy spoločného riadenia existujúce v niektorých inštitúciách (napríklad v Riaditeľstve pre mládež a šport Rady Európy), kde rozhodnutia prijímajú zástupcovia mladých ľudí alebo mládežníckych organizácií a zástupcovia orgánov na rovnocennom základe;
- konzultácie – používajú sa v rozhodovacích procesoch na vyjadrenie potrieb a obáv a na predkladanie návrhov; rôzne úrovne účasti mladých ľudí na projektoch a aktivitách (organizovaných aj neorganizovaných);
- kampaňové aktivity;
- členstvo v politických stranách, odboroch, záujmových skupinách;
- účasť na voľbách (aby volili aj boli zvolení).

Pri pohľade na to, koľko mladých ľudí sa v skutočnosti zúčastňuje vyššie uvedených foriem participácie, je zrejmé, že ich počet neustále klesá. To však neznamená, že mladí ľudia strácajú záujem o participáciu. Ukazuje sa, že „väčšina prejavuje jasnú vôľu participovať a ovplyvňovať rozhodnutia spoločnosti, ale chcú tak robiť individuálnejšie a jednorazovejšie, mimo starých participatívnych štruktúr a mechanizmov“.21 Tento záver má veľmi dôležité dôsledky pre odborníkov z praxe

21. Biela kniha EÚ, „Nový impulz pre európsku mládež“, KOM (2001) 681 v konečnom znení, s. 10.

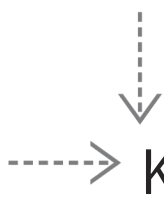
práca na participácii mládeže – mladí ľudia by mali mať možnosť experimentovať a nájsť správne spôsoby zapojenia sa, aj keby to znamenalo zamerať sa na netradičné formy participácie. V súčasnosti neexistuje jasná definícia toho, čo presne znamená „nové formy participácie“, ale rôzne zdroje uvádzajú nasledujúce príklady:

- peer-to-peer siete;
- diskusné fóra;
- podpisovanie petícií;
- účasť na tzv. „nových sociálnych hnutiach“;
- podporné skupiny;
- bojkotovanie výrobkov;
- demonštrácie;
- medzinárodné stretnutia;
- používanie internetu na zhromažďovanie informácií, vyjadrovanie názorov alebo ovplyvňovanie rozhodovacích procesov.

Jednotlivci, organizácie a komunity, ktoré podporujú účasť mládeže a hľadajú nové spôsoby zapojenia mladých ľudí, si musia byť veľmi jasne vedomí svojich motívácií. Chcú osloviť väčší počet mladých ľudí, aby oficiálne štatistiky vyzerali lepšie? Alebo chcú nájsť najlepšie a najzmysluplnejšie spôsoby, ako sa mladí ľudia zapojiť a prispieť? Alebo možno existujú nejaké iné dôvody? Zdá sa, že pozornosť by sa nemala sústrediť len na to, aby sa do nich zapojilo čo najviac mladých ľudí, ale aj na spôsoby, ako zabezpečiť lepšiu kvalitu účasti.

Čas na reflexiu

1. Ktoré formy participácie mládeže sú najbežnejšie vo vašej komunite alebo organizácii?
2. Prečo si to myslíte?
3. Myslíte si, že vytvorenie vhodných podmienok pre iné formy participácie mládeže vo vašom kontexte by mohlo povzbudzovať efektívnejšiu účasť mladých ľudí? Prečo?
4. Do akej miery možno podľa vášho názoru považovať neúčasť mladých ľudí za formu participácie? Prečo si myslíte, že sa niektorí mladí ľudia nezúčastňujú a čo tým chcú dosiahnuť?
5. Viete si predstaviť iné formy participácie okrem tých, ktoré sú uvedené vyššie?

Kapitola 2

Revidovaná Európska charta o účasti Mladí ľudia v miestnom a regionálnom živote

2.1. Úvod

Čo je revidovaná Európska charta o účasti mladých ľudí na miestnom a regionálnom živote?

Účasť mládeže má vysokú prioritu v práci Rady Európy, najmä v Riaditeľstve pre mládež a šport a Kongres miestnych a regionálnych samospráv Rady Európy. Bolo prijatých množstvo iniciatív na podporu zapojenia mládeže a na vybavenie tých, ktorí ich potrebujú, potrebnými nástrojmi a zručnosťami. Príkladmi sú systém spoločného riadenia,²² školenia a iné vzdelávacie aktivity, výskumné aktivity a finančná podpora mládežníckych projektov podporujúcich účasť.²³ Veľmi špecifickým nástrojom používaným na podporu zapojenia mládeže na miestnej a regionálnej úrovni je revidovaná Európska charta o účasti mladých ľudí na miestnom a regionálnom živote; dokument prijatý Kongresom miestnych a regionálnych samospráv Rady Európy v máji 2003. Charta predstavuje konkrétne myšlienky a nástroje, ktoré môžu v miestnom kontexte použiť tí, ktorí sa zapájajú do práce na účasti – mladí ľudia, mládežnícke organizácie, miestne samosprávy atď. Neponúka však pripravenú šablónu, pretože potreby a okolnosti sa v celej Európe značne líšia. Charta by sa preto mala považovať skôr za zdroj odporúčaní a inšpirácie než za striktný recept na podporu zapojenia mládeže na miestnej a regionálnej úrovni.

22. Rada Európy vytvorila vďaka jedinečnému partnerstvu medzi zástupcami mládežníckych organizácií a vlád systém spoločného riadenia v rámci Riaditeľstva pre mládež a šport, ktorý dáva mladým ľuďom možnosť vyjadriť sa k formulovaniu a implementácii mládežníckej politiky Rady Európy. Viac informácií o spoločnom riadení nájdete v 7. kapitole tejto príručky.

23. Európska nadácia pre mládež každoročne poskytuje finančnú podporu mnohým projektom, ktoré podporujú účasť mládeže na miestnej, národnej a medzinárodnej úrovni v Európe.

Čo je Kongres miestnych a regionálnych samospráv Rady Európy?

Revidovanú Európsku chartu o účasti mladých ľudí na miestnom a regionálnom živote inicioval a prijal Kongres miestnych a regionálnych samospráv Rady Európy, jedna z politických inštitúcií organizácie. Kongres poskytuje poradenstvo Výboru ministrov v rôznych aspektoch miestnej a regionálnej politiky. Združuje volených zástupcov miestnych aj regionálnych samospráv z členských štátov Rady Európy.

Hlavnou úlohou Kongresu je podporovať demokraciu na miestnej a regionálnej úrovni, pretože demokracia začína v mestách a dedinách Európy. Ako povedal Halvdan Skard, prezident Kongresu: „Kongres sa stal jedným z hlavných orgánov chrániacich miestnu a regionálnu demokraciu v celej Európe a kľúčovým politickým partnerom v dialógu s vládami.“

Činnosť Kongresu sa zameriava na:

- podpora zavádzania a rozvoja samosprávy na miestnej a regionálnej úrovni;
- posilnenie konštruktívneho dialógu medzi miestnymi a regionálnymi samosprávami a národnými orgánmi;
- monitorovanie miestnej demokracie v európskych regiónoch a obciach;
- monitorovanie miestnych a regionálnych volieb;

Kongres sa skladá z dvoch komôr: Komory miestnych samospráv a Komory regiónov. 318 členov a 318 náhradníkov oboch komôr zastupuje 200 000 európskych obcí a regiónov a sú menovaní ich národnými združeniami miestnych a regionálnych samospráv.

Štyri štatutárne výbory, ktoré sa zaoberajú rôznymi otázkami, vypracúvajú správy a politické texty pre komory. Jedným z nich je Výbor pre kultúru a vzdelávanie, ktorý je zodpovedný za otázky mládeže.

Kongres sa aktívne snaží zabezpečiť čo najširšie šírenie revidovanej charty. Hoci revidovanú chartu vypracoval Kongres, zodpovednosť za implementáciu tohto dokumentu nesú miestne a regionálne orgány.

Vaša úloha:

1. Zistite, kto sú delegáti vašej krajiny v Komore miestnych samospráv a Komore regiónov (zoznam je k dispozícii na webovej stránke Kongresu).
2. Kontaktujte ich a požiadajte o viac informácií o tom, čo sa vo vašej krajine urobilo na podporu a implementáciu revidovanej charty a aké ďalšie kroky sa plánujú.
3. Opýtajte sa, ako môžete prispieť k propagácii a implementácii charty.
4. Premýšľajte o možných spôsoboch zapojenia a povzbudenia zapojenia vašej organizácie, miestnej komunity alebo miestnych úradov.

Ako a prečo bola charta revidovaná?

Európska charta o účasti mladých ľudí na živote obcí a regionálnych samospráv (pôvodný názov dokumentu) bola prijatá v marci 1992 Stálou konferenciou miestnych a regionálnych samospráv Rady Európy (v roku 1994 premenovanou na „Kongres miestnych a regionálnych samospráv v Európe“). Napriek svojmu potenciálu nebol dokument ani všeobecne známy, ani dostatočne využívaný členskými štátmi Rady Európy.

štáty.²⁴ O desať rokov neskôr Kongres a Riaditeľstvo pre mládež a šport zorganizovali konferenciu „Mladí ľudia – aktéri vo svojich mestách a regiónoch“ v Krakove (7. – 8. marca 2002) s cieľom osláviť 10. výročie Európskej charty a zhodnotiť úspechy a výzvy v oblasti participácie mládeže počas prvého desaťročia existencie charty.²⁵ Konferencia sa zamerala aj na ďalšiu podporu participácie mládeže a osvedčených postupov v tejto oblasti.

Vo svojom záverečnom vyhlásení konferencia sformulovala žiadosť o zmenu Európskej charty, keďže dospela k záveru, že ustanovenia charty dostatočne neodrážajú nový vývoj v súčasnej spoločnosti.

Čas na reflexiu

1. Aké nové spoločenské, politické, ekonomické alebo technologické trendy majú vplyv na životy, potreby a túžby mladých ľudí?
2. Ktorý z týchto vývojov môže mať zásadný vplyv na účasť mladých ľudí (globálne a vo vašej komunite alebo organizácii)?

Na základe žiadosti bola vytvorená expertná skupina pozostávajúca zo zástupcov Kongresu a Poradnej rady Rady Európy pre mládež²⁶ a ďalších expertov a začala sa práca na revízii charty. Revidovaná Európska charta o účasti mladých ľudí na miestnom a regionálnom živote bola prijatá Kongresom v máji 2003 (ako dodatok k odporúčaniam 128).

Revidovaná charta sa zaoberá novým vývojom ovplyvňujúcim životy mladých ľudí v súčasnej európskej spoločnosti, ako je rastúci vplyv internetu medzi mladými ľuďmi, nezamestnanosť mládeže alebo dôsledky neistoty v mestách. Okrem toho obsahuje prehľad miestnych politík zaoberajúcich sa otázkami dôležitými pre mladých ľudí a navrhuje spôsoby, akými môžu tieto politiky podporiť účasť mládeže na miestnej úrovni.

Revidovaná charta v rôznych jazykoch

Charta bola publikovaná v dvoch úradných jazykoch Rady Európy – angličtine a francúzštine – ale existujú aj preklady do niekoľkých ďalších európskych jazykov.²⁷ Proces prekladu charty do všetkých úradných jazykov členských štátov Rady Európy stále prebieha, aby bola v budúcnosti prístupná miestnym komunitám v celej Európe.

24. Doorley, J., „Súhrnná správa o práci Riaditeľstva pre mládež a šport Rady Európy v oblasti participácie mládeže a demokratického občianstva v rokoch 2003 až 2005 a analýza súčasných trendov v participácii mládeže a odporúčania pre budúce opatrenia“, CDEJ (2006)4, Štrasburg, január 2006, s. 6.

25. Úvod k revidovanej Európskej charte o účasti mladých ľudí na miestnom a regionálnom živote, Kongres miestnych a regionálnych samospráv Rady Európy, máj 2003, s. 5.

26. Poradná rada pre mládež je štatutárnym orgánom Rady Európy, ktorý sa skladá z 30 zástupcov mimovládnych mládežníckych organizácií a sietí. Jeho hlavnou úlohou je formulovať odporúčania k politickým a programovým otázkam v sektore mládeže Rady Európy.

27. Existujúce preklady možno nájsť na webovej stránke Kongresu na adrese: www.coe.int/t/congress alebo na webovej stránke Európskeho centra vedomostí pre mládežnícku politiku na adrese: www.training-youth.net a www.youth-knowledge.net/INTEGRATION/EKG/GP/charta.html.

Revidovaná charta je oficiálnym dokumentom Rady Európy, a preto je napísaná formálnym štýlom, ktorý sa môže zdať dosť ťažko zrozumiteľný pre tých, ktorí nie sú zvyknutí pracovať s právnymi dokumentmi, a najmä pre mladých ľudí. Preto bola vytvorená tzv. verzia revidovanej charty v „zrozumiteľnom jazyku“, v ktorej sú zásady a odporúčania ilustrované na príkladoch a vysvetlené jednoduchým jazykom „zrozumiteľným pre mládež“. Táto zrozumiteľná verzia je k dispozícii na interaktívnom CD-ROM a online,²⁸ aby sa mladí ľudia mohli s chartou oboznámiť menej formálnym spôsobom.

Vaša úloha:

1. Zistíte, či už bola revidovaná charta preložená do vášho jazyka (oficiálna aj otvorená verzia).
2. Ak nie, poznáte organizáciu, inštitúciu alebo skupinu, ktorá by bola ochotná preložiť chartu do vášho jazyka? Boli by ste ochotní zapojiť sa do organizácie prekladu?
3. Kontaktujte možných partnerov a naplánujte proces prekladu.
4. Implementujte svoj plán.
5. Preloženú verziu pošlite Riaditeľstvu pre mládež a šport Rady Európy (youth@coe.int) a sekretariátu Kongresu (congress.web@coe.int), aby ju mohli sprístupniť aj iným ľuďom.
6. Ak existuje preklad, zistíte:
  - kde je možné získať tlačené kópie charty vo vašej krajine;
  - či je preklad charty dostupný online. Ak áno, na ktorých webových stránkach?
7. Objednajte si toľko kópií charty, koľko budete potrebovať. Zistíte, či existuje zrozumiteľná verzia
8. charty vo vašom jazyku a či k nej máte prístup.

Právne postavenie charty

Odporúčanie Výboru ministrov Rec(2004)13 na podporu implementácie revidovanej charty prijali všetky členské štáty Rady Európy.²⁹ V praxi to znamená, že členské štáty majú morálnu zodpovednosť implementovať revidovanú chartu, hoci jej odporúčania nie sú právne záväzné. Charta by sa preto mala vnímať ako súbor zásad, osvedčených postupov a usmernení na posilnenie účasti mládeže na miestnej a regionálnej úrovni.

²⁸ Dostupné na: www.youth-knowledge.net/INTEGRATION/EKC/GP/charter.html. ²⁹ V čase tlače (jeseň 2007) má Rada Európy 47 členských štátov: Albánsko, Andorra, Arménsko, Rakúsko, Azerbajdžan, Belgicko, Bosna a Hercegovina, Bulharsko, Chorvátsko, Cyprus, Česká republika, Dánsko, Estónsko, Fínsko, Francúzsko, Gruzínsko, Nemecko, Grécko, Maďarsko, Island, Írsko, Taliansko, Lotyšsko, Lichtenštajnsko, Litva, Luxembursko, Malta, Moldavsko, Monako, Čierna Hora, Holandsko, Nórsko, Poľsko, Portugalsko, Rumunsko, Ruská federácia, San Maríno, Srbsko, Slovensko, Slovinsko, Španielsko, Švédsko, Švajčiarsko, „bývalá juhoslovanská republika Macedónsko“, Turecko, Ukrajina, Spojené kráľovstvo. Aktualizovaný zoznam nájdete na: www.coe.int/T/e/com/about_coe/member_states/default.asp.

-----> 2.2. Obsah charty

Charta sa skladá z troch častí, ktoré sa týkajú rôznych aspektov participácie mládeže na miestnej úrovni.

Časť I – Sektorové politiky

Aktívna účasť mladých ľudí závisí od mnohých vnútorných faktorov, ako je motivácia, potreby a aspirácie, a vonkajších faktorov, ako je situácia, infraštruktúra a existujúce systémy. Miestne politiky zohrávajú veľmi dôležitú úlohu pri vytváraní správnych podmienok a infraštruktúry pre mladých ľudí, aby sa mohli zapájať do života svojich škôl, organizácií alebo komunít, a preto revidovaná charta obsahuje prehľad rôznych oblastí politiky a navrhuje niekoľko konkrétnych opatrení, ktoré môžu poskytnúť potrebnú podporu pre zapojenie mládeže. Tieto návrhy však zostávajú skôr všeobecné, aby komunity v celej Európe mohli nájsť najvhodnejšie spôsoby, ako tieto opatrenia uviesť do praxe, berúc do úvahy svoj vlastný miestny kontext a pozadie.

Oblasť politiky	Odporúčania pre miestne a regionálne orgány
Politika v oblasti športu, voľného času a spoločenského života	– podporovať aktivity organizované mládežníckymi združeniami a organizáciami, mládežníckymi skupinami a miestnymi centrami; – podporovať organizácie, ktoré školia miestnych pracovníkov s mládežou, facilitátorov a vedúcich mládežníckych klubov a organizácií; – povzbudiť združenia k podpore účasti mládeže vrámci ich orgánov
Politika na podporu zamestnanosti mladých ľudí a boj proti nezamestnanosti	– rozvíjať politiky a programy na boj proti nezamestnanosti mladých ľudí a na podporu pracovných príležitostí pre mladých ľudí; – zriaďovať miestne centrá zamestnanosti; – podporovať zakladanie podnikateľských aktivít mladými ľuďmi; – podporovať experimentovanie so sociálnou ekonomikou, iniciatívami svojpomoci alebo družstvami.
Mestské prostredie a biotop, bytová politika a doprava	– vytvoriť podmienky pre rozvoj politiky mestského životného prostredia založenej na integrovanejšom a menej fragmentovanom životnom prostredí; – presadzovať politiky v oblasti bývania a mestského životného prostredia; – vypracovať programy pre harmonickejšie prostredie; – rozvíjať miestne informačné služby o bývaní; – vytvoriť miestne schémy na pomoc mladým ľuďom pri získavaní prístupu k bývaniu; – zapojiť mladých ľudí do organizácie verejnej dopravy; – na podporu iniciatív v oblasti vidieckej dopravy, ktoré sa snažia poskytovať dopravné služby.

Politika vzdelávania a odbornej prípravy podporujúca účasť mládeže	- aktívne podporovať účasť mladých ľudí na školskom živote; - poskytovať finančnú a inú podporu (napríklad priestory na stretnutia), aby si mladí ľudia mohli zakladať demokratické združenia študentov; - zabezpečiť, aby študenti a študentské združenia boli pravidelne konzultovaní ohľadom učebných osnov a iného vývoja.
Politika mobility a výmen	- podporovať skupiny a združenia, ktoré uprednostňujú mobilitu mladých ľudí; - povzbudzovať mladých ľudí, školy a organizácie k účasti na medzinárodných výmenách a sieťach; - zahrnúť zástupcov mládeže do partnerských výborov alebo iných orgánov, ktoré spolupracujú koordinácia takýchto výmen.
Zdravotná politika	- vytvoriť alebo rozvíjať inštitucionálne mechanizmy pre konzultácie medzi mladými ľuďmi, organizáciami a inými skupinami zaoberajúcimi sa sociálnym zabezpečením a podporou zdravia; - zaviesť, rozvíjať alebo propagovať miestne informačné politiky a poradenské zariadenia pre mladých ľudí postihnutých zneužívaním tabaku, alkoholu alebo drog; - vypracovať špeciálne vzdelávacie politiky pre sociálnych a mládežníckych pracovníkov a vedúcich pracovníkov zapojených do preventívnych a rehabilitačných prác; - zintenzívniť informačné kampane a preventívne opatrenia týkajúce sa pohlavne prenosných chorôb.
Politika rodovej rovnosti	- podporovať mladých mužov a ženy pri získavaní zodpovedných pozícií v profesionálnom živote, združeniach, politike, miestnych a regionálnych samosprávach; - podporovať vzdelávaciu politiku rovnosti medzi mužmi a ženami vypracovaním plánu zameraného na odstránenie nerovností a implementáciou a hodnotením opatrení na podporu rovnakých príležitostí; - umožniť dievčatám a mladým ženám získať informácie o kurzoch odbornej prípravy; - ponúkať dievčatám a mladým ženám granty a špecifické kurzy; - zaviesť kvóty miest vyhradených pre ženy v inštitúciách zaoberajúcich sa verejnými záležitosťami; - zaviesť finančné opatrenia pre sociálne služby.
Špecifická politika pre vidiecke oblasti	- zabezpečiť, aby rôzne sektorové politiky odrážali a riešili osobitné potreby mladých ľudí žijúcich vo vidieckych oblastiach; - poskytovať podporu mládežníckym organizáciám a komunitným organizáciám pôsobiacim vo vidieckych oblastiach.

Politika prístupu ku kultúre	– prijať politiky, ktoré umožnia mladým ľuďom stať sa kultúrnymi aktérmi; – prijať politiky, ktoré uľahčia prístup k vedomostiam, praktizovaniu kultúry a tvorivej činnosti.
Politika boja proti násiliu a kriminalite	– zahrnúť mladých ľudí do rád pre prevenciu kriminality; pracovať s mladými ľuďmi, ktorí sú ohrození zapojením sa do trestnej činnosti alebo sú už zapojení do nej; – bojovať proti rasovo motivovanému násiliu; – bojovať proti násiliu v školách; – prispievať k vytváraniu sietí alebo projektov propagujúcich nenásilie a toleranciu; – chrániť mladých ľudí pred sexuálnym vykorisťovaním a zneužívaním; – vytvoriť štruktúry poskytujúce podporu obetiam sexuálneho vykorisťovania a zneužívania.
Antidiskriminačná politika	– aktívne presadzovať ľudské práva; – posilňovať antidiskriminačnú legislatívu; – zabezpečiť rovnaký prístup pre všetkých občanov k verejným miestam, odbornému vzdelávaniu, školstvu, bývaniu a kultúrnym aktivitám atď.; – zahŕňať medzináboženský dialóg, multikultúrne, antirasistické a anti-vzdelávanie o diskriminácii ako súčasť školských osnov.
Politika v oblasti sexuality	– propagovať nedirektívnu sexuálnu výchovu v školách; – podporovať organizácie a služby ponúkajúce informácie o vzťahoch a sexualite; – na podporu vzájomnej práce v tejto oblasti.
Politika prístupu k právam a zákonu	– šíriť informácie o právach mladých ľudí; – podporovať služby určené na prácu v oblasti uplatňovania práv mladých ľudí; – umožniť mladým ľuďom podieľať sa na tvorbe nových pravidiel.

Časť II – Nástroje pre participáciu mládeže

Ďalšia časť charty sa zameriava na myšlienky a nástroje, ktoré môžu miestne orgány využiť na posilnenie participácie mládeže. Týkajú sa konkrétnych oblastí, v ktorých možno participáciu mládeže realizovať zmysluplným spôsobom.

Oblasť 1: Školenie v oblasti participácie mládeže

- odborné vzdelávanie učiteľov a pracovníkov s mládežou v praxi participácie mládeže,
- implementácia všetkých foriem participácie žiakov v školách, zavedenie programov občianskej
- výchovy v školách (odborná príprava v oblasti participácie mládeže, ľudských práv atď.);
- zavedenie vzdelávania v skupinách rovesníkov, poskytovanie potrebných zdrojov a podpora výmeny osvedčených postupov.

Oblasť 2: Informovanie mladých ľudí

- podpora alebo vytváranie informačných centier alebo poradenských centier pre mládež;
- prijímanie špecifických opatrení na uspokojenie potrieb mladých ľudí, ktorí majú problémy s prístupom k informáciám (osoby so zdravotným postihnutím, osoby bez prístupu na internet alebo bez znalostí práce s počítačmi, osoby žijúce v znevýhodnených štvrtiach alebo vidieckych oblastiach atď.);
- vytváranie a zaručovanie štandardov týkajúcich sa informačných služieb pre mladých ľudí;
- zabezpečenie toho, aby informačné služby spĺňali tieto normy.

Oblasť 3: Podpora účasti mládeže prostredníctvom informačných a komunikačných technológií

- využívanie informačných a komunikačných technológií ako súčasti informačných a participačných
- politik miestnych samospráv;
- zaručenie prístupu mladých ľudí k týmto technológiám (infraštruktúre aj know-how).

Oblasť 4: Podpora účasti mládeže v médiách

- podpora tvorby a prevádzky lokálnych médií vyvinutých mladými ľuďmi a pre mladých ľudí;
- zabezpečenie relevantných vzdelávacích programov pre mladých ľudí o tom, ako organizovať tieto médiá.

Oblasť 5: Povzbudzovanie mladých ľudí k dobrovoľníckej práci

- podpora zriaďovania dobrovoľníckych centier;
- poskytovanie informácií o príležitostiach pre dobrovoľnícku prácu;
- rozvoj systémov, ktoré uznávajú a potvrdzujú dobrovoľnícku činnosť.

Oblasť 6: Podpora projektov a iniciatív mladých ľudí

- uľahčenie realizácie projektov mladých ľudí;
- poskytovanie odbornej pomoci pri realizácii týchto projektov;
- poskytovanie finančnej, materiálnej a technickej pomoci.

Oblasť 7: Podpora organizácií mládeže

- zabezpečenie osobitného rozpočtu na podporu mládežníckych organizácií (s uprednostnením organizácií riadených mladými ľuďmi a pre mladých ľudí);
- implementácia princípu spoločného riadenia a systému rozhodovania v partnerstve s mladými ľuďmi a mládežníckymi organizáciami v relevantných oblastiach.

Oblasť 8: Podpora účasti mládeže v mimovládnych organizáciách a politických stranách

- poskytovanie zdrojov (aj finančných) mimovládnym organizáciám podporujúcim účasť mladých ľudí;
- podpora zapojenia mladých ľudí do systému politických strán.

Časť III – Inštitucionálna účasť mladých ľudí na miestnych a regionálnych záležitostiach

Posledná časť revidovanej charty obsahuje odporúčania týkajúce sa zapojenia mladých ľudí do miestnych štruktúr alebo inštitúcií. Ak sa majú sektorové politiky (prehodnotené v časti I) implementovať takým spôsobom, aby podporovali účasť mládeže na úrovni celej komunity, je potrebné zriadiť vhodné štruktúry zastupujúce názory mladých ľudí v tomto smere. Charta zdôrazňuje skutočnosť, že konečná forma inštitucionálnej účasti by sa mala zvoliť podľa miestnych potrieb, ale vždy by sa mala zamerať na vytvorenie partnerstva medzi mládežou a miestnymi orgánmi a mala by dať mladým ľuďom príležitosť zapojiť sa do rozhodnutí, ktoré sa ich týkajú.

Odporúčania týkajúce sa rád mládeže, mládežníckych parlamentov a mládežníckych fór

- mali by byť trvalými stavbami;
- mali by byť zložené z volených alebo vymenovaných zástupcov mládežníckych organizácií;
- ich členstvo by malo odrážať sociologické zloženie komunity;
- mladí ľudia by mali mať priamu zodpovednosť za projekty a ovplyvňovanie politik;
- mali by predstavovať fyzický rámec pre mladých ľudí, aby mohli vyjadriť svoje názory a obavy (aj v súvislosti s iniciatívami miestnych samospráv);
- mali by mať právomoc predkladať návrhy miestnym orgánom;
- mali by uľahčovať konzultácie s mladými ľuďmi a ich organizáciami o otázkach, ktoré sa ich týkajú;
- mali by byť fórom na rozvoj, monitorovanie a hodnotenie projektov mladých ľudí;
- mali by uľahčovať účasť mladých ľudí v iných poradných orgánoch na miestnej úrovni.

Odporúčania týkajúce sa podpory štruktúr pre participáciu mládeže

- miestne orgány by mali zabezpečiť formálne aj neformálne štruktúry pre účasť mládeže prostredníctvom poskytovania potrebného priestoru, finančnej a materiálnej podpory (hoci sú tiež zodpovedné za hľadanie dodatočnej podpory z iných zdrojov);
- miestne orgány by mali zabezpečiť garanta, ktorý by bol zodpovedný za monitorovanie implementácie podporných štruktúr;
- garant by mal byť nezávislý a jeho nominácia by mala byť dohodnutá medzi zástupcami mládeže a miestnymi orgánmi;
- Garant by mal pôsobiť ako sprostredkovateľ medzi mladými ľuďmi a volenými miestnymi zástupcami, mal by zastupovať záujmy mladých ľudí v prípadoch nedorozumení alebo konfliktov medzi mládežou a miestnymi orgánmi a mal by byť komunikačným kanálom medzi nimi.

-----> 2.3. Cieľové skupiny charty

Revidovaná charta je dokument určený všetkým ľuďom, ktorí sú zodpovední za posilnenie participácie mládeže v miestnom kontexte, ktorí sa na ňom podieľajú alebo oň majú záujem. Každý človek sa pravdepodobne na chartu pozerá z inej perspektívy a bude ju chcieť používať vlastným spôsobom, ale konečný cieľ pre všetkých bude rovnaký: zabezpečiť, aby mladí ľudia mali právo, prostriedky, priestor, príležitosti a podporu, aby sa mohli zmysluplne zapájať do iniciatív a rozhodovacích procesov ovplyvňujúcich ich životy. Týchto päť kľúčových slov – právo, prostriedky, priestor, príležitosti a podpora – sú hlavnými prvkami prístupu charty k participácii a budú podrobnejšie vysvetlené v 3. kapitole tejto príručky.

Hlavné cieľové skupiny, ktorým je charta určená:

- **Mladí ľudia**
Mladí ľudia tvoria významnú časť populácie. Sú rozmanitou skupinou, skupinou s vlastnými potrebami a túžbami, ktoré sa dajú lepšie naplniť, ak majú mladí ľudia slovo a môžu zohrávať zmysuplnú úlohu pri riešení otázok, ktoré sú pre nich dôležité.
- **Neformálne skupiny mladých ľudí**
Niektorí mladí ľudia radi zdieľajú svoje nápady a stretávajú sa s inými mladými ľuďmi, ale nechcú sa stať oficiálnymi členmi združení ani súčasťou žiadnej štruktúrovanej entity. Namiesto toho si môžu vybrať neformálne skupiny, ktoré nie sú registrované, majú veľmi flexibilné pravidlá a uspokojujú ich potreby efektívnejšie ako hierarchické alebo organizované združenia. Takéto neformálne skupiny môžu existovať napríklad vo forme spontánnych sietí, podporných skupín alebo ako virtuálne komunity.
- **Organizácie a združenia mladých ľudí**
Byť členom mládežníckej organizácie, rady alebo správnej rady je jednou z tradičných foriem participácie mládeže. V ideálnom prípade by mladí ľudia mali byť vo vedúcich pozíciách, ale niektoré mládežnícke organizácie riadia buď samotní dospelí, alebo partnerstvo medzi mládežou a dospelými. Organizácie alebo združenia mladých ľudí sú zvyčajne registrované miestnymi alebo národnými orgánmi a môžu konať ako právne subjekty. Preto je v niektorých krajinách potrebná prítomnosť dospelých vo vedúcich pozíciách, pričom mladí ľudia nemusia byť právne zodpovední za činy organizácie.
- **Vzdelávacie inštitúcie**
Školy sú jedným z kľúčových miest, kde sa mladí ľudia učia nové veci o svete, formujú si názory a pripravujú sa na ďalšiu fázu svojho života. Väčšina mladých ľudí trávi veľkú časť svojho života v škole alebo na univerzite, a preto sú to miesta, kde by sa participácia mládeže mala nielen podporovať, ale aj praktizovať.
- **Iné organizácie**
Existuje množstvo ďalších organizácií pôsobiacich v oblasti participácie mládeže, ktoré nepracujú priamo s mladými ľuďmi alebo ktorých členstvo je otvorené pre rôzne profesijné skupiny alebo vekové kategórie. Takéto organizácie prevádzkujú napríklad vzdelávacie aktivity pre pracovníkov s mládežou alebo učiteľov, zameriavajú sa na výskum alebo lobujú za posilnenie politík priateľských k mládeži.
- **Miestne samosprávy**
V európskych krajinách sa čoraz častejšie vytvárajú v rámci miestnych samospráv špeciálne jednotky, ktoré sa zaoberajú problémami mladých ľudí. Či už ide o jednu osobu alebo celé oddelenie pracujúce v tejto oblasti, ich cieľom by malo byť povzbudzovanie k účasti mládeže v miestnom kontexte a podpora rôznych aktivít a iniciatív mládeže. Nestačí však, ak revidovanú chartu používajú iba zástupcovia priamo zodpovední za mládež. Ako už bolo spomenuté, mladých ľudí ovplyvňuje množstvo rôznych sektorových politík, a preto by sa do implementácie charty mali zapojiť aj ďalšie jednotky v rámci štruktúry miestnych samospráv.

Pri pohľade na chartu vzniká dojem, že dokument je určený najmä miestnym orgánom, keďže sa vo veľkej miere zameriava na miestne politiky a nástroje. Orgány skutočne zohrávajú veľmi dôležitú úlohu pri vytváraní vhodných podmienok pre účasť mládeže na miestnej úrovni, ale nemôžu a nemali by tak robiť bez spolupráce a podpory mladých ľudí a ich organizácií. Preto všetky vyššie uvedené cieľové skupiny sa musia zapojiť, aj keď v rôznych kapacitách alebo úlohách, aby sa zabezpečilo, že zásady a odporúčania charty sa dajú úspešne implementovať v konkrétnej komunite. V ďalších kapitolách manuálu budú uvedené podrobnejšie informácie o tom, ako sa každá zo skupín môže zapojiť do implementácie charty na miestnej úrovni.

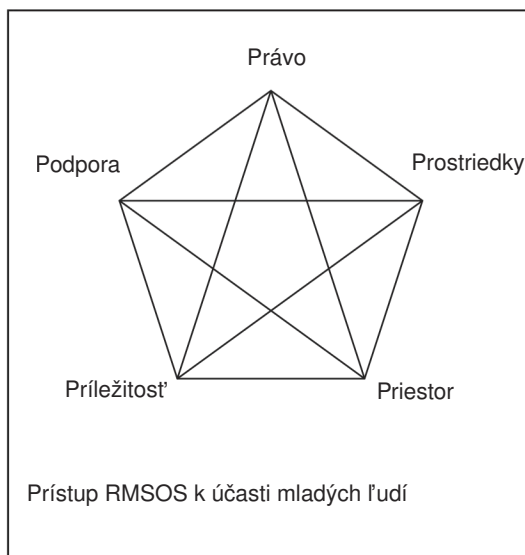

↓ → **KAPITOLA 3**

Prístup Charty k účasti

→ 3.1. Úvod k prístupu charty k participácii mládeže

Revidovaná charta je určená rôznym skupinám zapojeným do podpory participácie mládeže na miestnej úrovni. Hoci podstatná časť dokumentu obsahuje odporúčania pre rôzne sektorové politiky, ide oveľa ďalej ako len politické aspekty participácie mládeže. Navrhuje prístup, ktorý možno použiť vo všetkých oblastiach zapojenia mladých ľudí na miestnej úrovni, napríklad pri realizácii participatívnych projektov pre mládež, budovaní partnerstiev medzi mládežou a dospelými alebo pri zakladaní mládežníckych organizácií a skupín atď.

Prístup charty k participácii je takzvaný prístup „RMSOS“ a je založený na piatich kľúčových slovách uvedených v preambule dokumentu: právo, prostriedky, priestor, príležitosť a podpora.³⁰ Je založený na princípe, že zmysluplná účasť mládeže sa môže uskutočniť len vtedy, keď sú vytvorené správne podmienky a všetci aktéri zapojení do participatívnej práce dostali zodpovednosť za zabezpečenie týchto podmienok.

Päť kľúčových slov: Právo, Prostriedky, Priestor, Príležitosť a Podpora predstavujú hlavné faktory ovplyvňujúce zapojenie mládeže na miestnej úrovni (podrobnejšie budú vysvetlené neskôr v tejto kapitole). Každá z nich sa zameriava na iné podporné opatrenie, ale sú úzko prepojené a všetky musia byť splnené, aby sa mladí ľudia mohli plne zapojiť do aktivít alebo rozhodnutí, ktoré ich zaujímajú.

30. Tieto kľúčové slová boli spomenuté v preambule charty a súvisia s chápaním participácie, ktoré bolo v dokumente prijaté: „Participácia a aktívne občianstvo sa týkajú práva, prostriedkov, priestoru a príležitostí a v prípade potreby aj podpory na účasť na rozhodnutiach a ich ovplyvňovanie a zapojenie sa do akcií a aktivít s cieľom prispieť k budovaniu lepšej spoločnosti.“

Prístup RMSOS môže byť užitočným nástrojom pre mladých ľudí, pracovníkov s mládežou alebo miestne samosprávy, pretože im pomáha kriticky sa pozrieť na ich projekty alebo iniciatívy a zistiť, či boli vytvorené správne podmienky pre účasť mladých ľudí. Podrobnejší opis rámca, ktorý poskytuje prístup RMSOS³¹, nájdete nižšie.

3.2. Rámec RMSOS

Rámec RMSOS je prostriedkom na posúdenie rozsahu, v akom je každý z piatich hlavných faktorov ovplyvňujúcich účasť mládeže prítomný v rámci projektu, iniciatívy, organizácie alebo v komunitnom živote.

Vpravo

Mladí ľudia majú implicitné právo na účasť a, ako už bolo spomenuté v 1. kapitole, označuje sa ako ľudské právo alebo občianske právo. V ideálnom prípade by mal na miestnej a/alebo regionálnej úrovni existovať zákon, ktorý by stanovil, že s mladými ľuďmi sa musí konzultovať a že majú právo zúčastňovať sa na otázkach, činnostiach a rozhodnutiach, ktoré sa ich týkajú. Ale aj v komunitách, kde takýto zákon oficiálne neexistuje, majú mladí ľudia právo na účasť. Inými slovami, udelenie takéhoto práva nezávisí od miestnych alebo regionálnych orgánov, ale je to základné právo, ktoré majú všetci mladí ľudia a mali by ho požadovať.

Mladí ľudia by mali byť aktívni pri presadzovaní svojich práv. V praxi to znamená oveľa viac než len ovplyvňovanie miestnych rozhodnutí prostredníctvom konzultácií alebo hlasovania. Znamená to, že aktivity, projekty alebo organizácie by mali presadzovať práva, ktoré majú mladí ľudia vo všetkých oblastiach života, a to znamená nielen občianske alebo politické práva, ale aj sociálne, ekonomické alebo kultúrne.

Čas na reflexiu

Práva vo všeobecnosti

1. Aké práva majú mladí ľudia?
2. Aké práva sa váš projekt/organizácia snaží riešiť alebo presadzovať?
3. Ako viete, že tieto práva sú relevantné pre mladých ľudí, ktorých sa váš projekt týka?

Právo na účasť

1. Majú mladí ľudia právo zapájať sa do života vašej miestnej komunity? Ako to viete?
2. Majú práva potrebné na to, aby sa mohli zapájať (napríklad právo vyjadriť svoj názor, právo byť vypočutý atď.)? Aké sú tieto práva konkrétne?
3. Ako sa váš projekt snaží presadzovať alebo riešiť právo mladých ľudí podieľať sa na otázkach, činnostiach a rozhodnutiach, ktoré majú vplyv na ich životy?

³¹. Opis rámca bol upravený z materiálov pripravených pre kurz odbornej prípravy o vývoji a implementácii participatívnych projektov na miestnej a regionálnej úrovni, ktorý sa konal v júni 2005 v Európskom centre mládeže v Štrasburgu.

Práva mladých ľudí v rámci vášho projektu, organizácie alebo komunity

1. Akú úlohu zohrávajú mladí ľudia pri rozhodovaní v rámci vášho projektu, organizácie alebo komunity?
2. Sú prítomní na všetkých úrovniach rozhodovania?
3. Majú potrebnú autonómiu a zodpovednosť na prijímanie rozhodnutí a ich implementáciu v rámci vášho projektu?
4. Ako si mladí ľudia zapojení do vášho projektu rozvíjajú zručnosti potrebné pre efektívne rozhodovanie?
5. Ako a do akej miery je váš projekt otvorený všetkým mladým ľuďom bez diskriminácie na základe ich národnej, etnickej, náboženskej a kultúrnej identity, sociálnej triedy, ekonomických zdrojov, pohlavia, sexuálnej orientácie, fyzických schopností atď.?

Prostriedky

Život môže byť ťažší pre mladých ľudí, ktorí nemajú dostatok životných zdrojov (napríklad finančných zdrojov) a ktorí žijú v chudobe kvôli nezamestnanosti alebo iným ťažkostiam. To môže znamenať, že ich základné potreby, ako je jedlo alebo bývanie, nie sú uspokojené, a preto sa môžu cítiť izolovaní alebo vylúčení zo spoločnosti. Je prirodzené, že za takýchto okolností je prioritou hľadať rôzne spôsoby, ako získať chýbajúce zdroje, a preto mladým ľuďom môže chýbať čas alebo motivácia zapojiť sa do života organizácie alebo komunity.

Aby sa povzbudili mladí ľudia k zapojeniu, je preto potrebné zabezpečiť, aby boli splnené základné potreby. Patria sem dostatočné sociálne zabezpečenie, vzdelanie, bývanie, zdravotná starostlivosť, doprava, know-how a prístup k technológiám.

Čas na reflexiu

1. Aké sú najdôležitejšie prostriedky, ktoré mladí ľudia potrebujú vo vašom miestnom kontexte, aby sa mohli plne zapojiť sa do vášho projektu, organizácie alebo komunitného života? Ako ste identifikovali tieto potreby?
2. Aké problémy súvisiace s týmito prostriedkami rieši váš projekt alebo organizácia (ak nejaké)? Akým spôsobom?
3. Ako váš projekt rieši otázky ako prostriedky/zdroje, prístup, umiestnenie alebo vzdialenosť, organizácia alebo komunita?
4. Aký vplyv majú tieto faktory na možnosti mladých ľudí, ktorých oslovujete, zapojiť sa do vášho projektu?
5. Aké praktické a relevantné zdroje máte alebo potrebujete, aby sa do vášho projektu mohla zapojiť široká škála mladých ľudí (napríklad doprava, výdavky alebo tlmočníci)? Ako môžete získať zdroje, ktoré ešte nemáte?
6. Je váš projekt alebo organizácia prístupná pre mladých ľudí so zdravotným postihnutím alebo znevýhodnených ľudí? Aká podpora je potrebná na to, aby sa mohli zapojiť, a ako sa poskytuje?

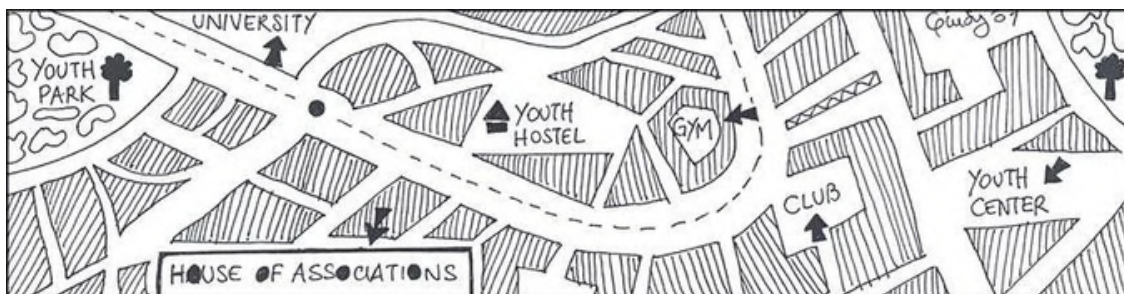
Priestor

Mladí ľudia potrebujú fyzický priestor na stretávanie sa, trávenie času alebo organizovanie vlastných aktivít. Pokiaľ ide o účasť na školských aktivitách alebo iných organizovaných učebných osnovách, zariadenia sú zvyčajne zabezpečené (napríklad v triedach, telocvičniach alebo mládežníckych kluboch). Pre mladých ľudí je však oveľa ťažšie nájsť si miesto na stretávanie, ak majú záujem zapojiť sa do neorganizovaných iniciatív. Preto vidíme, že mladí ľudia čoraz častejšie využívajú internet ako priestor na výmenu názorov alebo dokonca na vytváranie projektov s inými podobne zmýšľajúcimi ľuďmi.

Tento faktor RMSOS sa však netýka len fyzického priestoru, ale oveľa viac priestoru na účasť v inštitucionálnom rámci tvorby politík. To v podstate znamená, že názory, odporúčania a závery mladých ľudí by mali mať skutočný vplyv na prijímané rozhodnutia. Mladí ľudia sú veľmi často pozývaní na účasť v procesoch, ale v skutočnosti majú len malú možnosť ovplyvniť a formovať konečný výsledok. Toto sa nazýva „symbolické zastúpenie“.

Čas na reflexiu

1. Aký priestor je k dispozícii pre mladých ľudí vo vašej komunite (fyzický, virtuálny, inštitucionálny)? Je podľa vášho názoru dostatočný?
2. Akým spôsobom môžu mladí ľudia reálne ovplyvniť konečný výsledok rozhodnutí, ktoré ovplyvňujú ich životy?
3. Do akej miery váš projekt alebo organizácia pomáha mladým ľuďom mať väčší vplyv na konečný výsledok rozhodnutí ovplyvňujúcich ich životy?
4. Ako váš projekt alebo organizácia umožňuje mladým ľuďom zapojeným do projektu vyjadriť svoje názory, stanoviská, túžby a obavy týkajúce sa vývoja komunity/miestneho prostredia alebo projektu?
5. Aké praktické opatrenia môžete uplatniť vo vašom kontexte, aby ste zabezpečili, že názory mladých ľudí budú mať skutočný vplyv?
6. Otázka pre organizátorov projektu: je priestor, v ktorom sa projekt bude konať, prístupný a príjemný a otvorený pre všetkých? Kto navrhol priestor a na základe akých kritérií?

Príležitosť

Aby sa mladí ľudia mohli aktívne zapájať, musia mať túto príležitosť. To napríklad znamená, že mladí ľudia musia mať ľahký prístup k informáciám o tom, ako sa zapojiť, aké sú dostupné príležitosti a kde sa nachádzajú. Keď vedia, čo sa deje v ich miestnej komunite, pokiaľ ide o účasť mládeže, môžu sa informovane rozhodnúť o svojom zapojení. Niekedy sa stáva, že mladí ľudia sa nezúčastňujú, nie preto, že by nemali záujem, ale jednoducho preto, že nedostávajú informácie o existujúcich príležitostiach.

Po druhé, podujatia, rozhodovacie procesy a systémy musia byť priateľské k mladým ľuďom. V rámci týchto procesov a štruktúr by mal byť nielen priestor pre mladých ľudí, ale aj spôsob ich organizácie a fungovania by mal byť taký, aby im mladí ľudia rozumeli a mohli v prípade záujmu plne prispieť. Preto sa musí zabezpečiť napríklad to, aby mladí ľudia mali možnosť zapojiť sa, a to v zmysle dostatočného času a podporných štruktúr.

Čas na reflexiu

1. Aké sú možnosti participácie mládeže vo vašom miestnom kontexte alebo vo vašej organizácii?
2. Ako sú tieto príležitosti komunikované mladým ľuďom? Je to efektívne?
3. Ako váš projekt ovplyvní možnosť mladých ľudí zapojiť sa na miestnej a/alebo regionálnej úrovni?
4. Ako sa môžu mladí ľudia zapojiť do vášho projektu? Ako sa o ňom dozvedia? Je vhodný pre mládež?
5. Akým spôsobom (spôsobmi) váš projekt dáva mladým ľuďom príležitosť praktizovať demokraciu a občianstvo?
6. Akým spôsobom (spôsobmi) váš projekt poskytuje mladým ľuďom vzdelávacie príležitosti?
7. Akí mladí ľudia sa môžu zapojiť do vášho projektu? Zastávajú už títo mladí ľudia vedúce pozície?

Podpora

Mladí ľudia majú veľa talentu a potenciálu zapojiť sa, ale bez potrebnej podpory nemusí byť ich zapojenie také efektívne, ako by mohlo byť. Mali by mať prístup k rôznym formám podpory. Patria sem napríklad finančná, morálna a inštitucionálna podpora na rôznych úrovniach – osobnej, organizačnej alebo na úrovni miestnej komunity. V ideálnom prípade by miestne orgány mali poskytovať primeranú finančnú podporu na pokrytie výdavkov a štrukturálnych nákladov, ale stále platí, že v mnohých komunitách nemajú otázky mládeže prioritu z hľadiska miestneho finančného riadenia.

Mladí ľudia potrebujú mať tiež prístup k morálnej podpore a poradenstvu. Tú môže poskytnúť napríklad osoba uvedená v revidovanej charte ako garant³², alebo alternatívne pracovník s mládežou či iný odborník, ktorý má potrebné skúsenosti a odborné znalosti v oblasti partnerstiev medzi mládežou a dospelými alebo v práci s mladými ľuďmi. Napokon, inštitúcia alebo komunita ako celok musia podporovať a uznávať dôležitosť a prínos participácie mládeže nielen pre mladých ľudí, ale aj pre verejné orgány a spoločnosť vo všeobecnosti.

Čas na reflexiu

1. Akým spôsobom podporuje prostredie vašej miestnej komunity účasť mladých ľudí?
2. Môže váš projekt alebo organizácia zlepšiť situáciu? Ako?
3. Je účasť mládeže súčasťou kultúry vašej komunity alebo organizácie? Ako to môžete dokázať?
4. Akým spôsobom sú štruktúry a politiky vo vašej organizácii alebo komunite priateľské k mládeži?
5. Akú inštitucionálnu podporu máte pre svoj projekt? Čo to znamená v praxi? Ako to podporuje účasť mladých ľudí na projekte?
6. Je pomoc dospelých obmedzená na nepriame riadenie vášho projektu („podpora mládežníckeho vedenia“) alebo sú dospelí projektovými manažérmi? Aké sú dôsledky (výhody aj obmedzenia) pre váš projekt?
7. Aké zručnosti potrebujú mladí ľudia, aby sa mohli aktívne zapojiť do vášho projektu?
8. Máte vo vašej organizácii kompetentných podporných pracovníkov (dobrovoľníkov alebo profesionálov, ktorí by podporovali zapojenie mladých ľudí do vášho projektu? Ak áno, aké majú zručnosti?

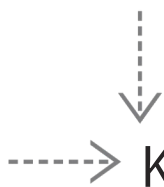

³². Charta vysvetľuje, že garant je nezávislá osoba alebo skupina osôb, ktorá zabezpečí poskytnutie potrebnej podpory pre účasť mladých ľudí, ktorá bude pôsobiť ako sprostredkovateľ medzi mladými ľuďmi a miestnymi orgánmi a v prípade potreby bude zastupovať mladých ľudí v prípadoch konfliktu. Pozri: revidovaná charta, bod III.2.68-70.

Už bolo spomenuté, že na to, aby sa mladí ľudia mohli zmysluplne zapojiť, musia mať všetkých päť prvkov prístupu RMSOS. Ak je napríklad ich právo na účasť odopreté, nezáleží na tom, aké prostriedky, priestor alebo podpora budú poskytnuté, nebudú sa môcť zapojiť. Na druhej strane, ak majú právo, ale nemajú dostatočnú podporu, znamená to, že toto právo nemôžu uplatniť. Hoci každý z faktorov RMSOS bol v tejto kapitole analyzovaný samostatne, je preto potrebné vnímať všetky prvky ako súčasti prepojeného systému, ktorý je vyvážený a funguje dobre len vtedy, keď všetky prvky fungujú správne.

KAPITOLA 4

Charta v praxi

- > 4.1. Revidovaná charta ako praktický nástroj pre rôznych aktérov
- V 1. kapitole tejto príručky sa rozoberali rôzne dôvody a motivácie účasti mladých ľudí a dospelo sa k záveru, že nie je možné vytvoriť jeden prístup, ktorý by spĺňal potreby všetkých a bol by vhodný pre všetky situácie a kontexty.

Revidovaná charta načrtáva politiky a zásady potrebné pre zmysluplnú účasť mládeže a zaoberá sa širokou škálou otázok ovplyvňujúcich životy mladých ľudí na miestnej a regionálnej úrovni v Európe. Ako dokument Rady Európy sa charta zameriava na riešenie veľmi rozmanitých situácií (geografických, ekonomických, sociálnych, politických a kultúrnych) v celej Európe a poskytuje rámec, ktorý možno prispôbiť špecifickým potrebám a okolnostiam rôznych komunít a organizácií, a nie podrobný, hotový predpis. Preto by sa nemal vnímať ako statický dokument, ale skôr ako dynamický súbor návrhov, ktoré možno v danom kontexte použiť najrelevantnejším spôsobom.

Tri časti charty obsahujú usmernenia pre rôzne skupiny zaujímajúce sa o participáciu mládeže, ako vytvoriť vhodné podmienky pre zapojenie mladých ľudí. Takéto skupiny môžu chartu využívať spôsobmi, ktoré sú pre ne najrelevantnejšie, a môžu sa snažiť dosiahnuť širokú škálu cieľov. V praxi to znamená, že sa zamerajú na rôzne oblasti, ktorými sa charta zaoberá, a nie nevyhnutne na celý dokument súčasne.

Čas na reflexiu

1. Ktoré sú potenciálne skupiny/aktéri vo vašom vlastnom kontexte, ktorí by mohli mať záujem o využitie charty ako nástroja na podporu participácie mládeže?
2. Prečo by mali záujem o používanie charty?
3. Aké sú vaše väzby (ak nejaké máte) s týmito skupinami alebo inštitúciami?
4. Vedia o existencii charty? Ako to viete?

Veľmi odlišné skupiny alebo aktéri pôsobiaci v miestnom kontexte môžu využiť odporúčania navrhnuté v charte vlastným individuálnym spôsobom. V tejto príručke sa však pozornosť zameria na tri hlavné skupiny.

zodpovedný za podporu participácie mládeže na miestnej a regionálnej úrovni, konkrétne mladých ľudí, mládežníckych organizácií a miestnych samospráv.

Mladí ľudia

Mladí ľudia tvoria významnú časť populácie v mnohých miestnych komunitách, no ich úloha a vplyv sú dosť obmedzené, pokiaľ ide o riešenie miestnych problémov. Charta ponúka množstvo konkrétnych nápadov, ako posilniť úlohu mladých ľudí v miestnych rozhodovacích procesoch, a preto je dôležitým nástrojom pre mladých ľudí na vytvorenie lepších podmienok pre ich zmysluplné zapojenie do verejného života. Charta obsahuje množstvo odporúčaní, ktoré by mali miestne orgány dodržiavať, a mladí ľudia ju preto môžu využiť ako jedinečný nástroj na lobovanie u svojich miestnych orgánov s cieľom podporiť účasť mládeže. Mladí ľudia môžu tiež zohrávať aktívnu úlohu pri šírení charty vo svojom miestnom kontexte medzi rôznymi inštitúciami, v školách a kluboch atď. Potenciál charty možno využiť len vtedy, ak si príslušní aktéri uvedomujú jej existenciu a ak vedia, ako ju čo najlepšie využiť pre svoju miestnu komunitu.

Mladí ľudia musia byť posilnení, aby mohli chartu využívať a riadiť sa jej odporúčaniami. Hoci môžu mať potenciál a motiváciu, je potrebné rozvíjať množstvo zručností a postojov a získať aj ďalšie vedomosti. Bez posilnenia môže byť pre mladých ľudí za určitých okolností veľmi ťažké, ak nie nemožné, zapojiť sa a prispievať k životu svojich komunít.

Organizácie

Pri rozhovoroch o organizáciách treba mať na pamäti, že nemusia byť registrované alebo oficiálne existujúce združenia, ale môžu to byť aj neformalizované skupiny, ad hoc siete atď. Niektoré organizácie, ktoré sa zaoberajú podporou participácie mládeže, umožňujú mladým ľuďom stať sa členmi, ale mnohé z nich obmedzujú členstvo len pre dospelých.³³ Všetky však môžu zohrávať kľúčovú úlohu pri vytváraní príležitostí a vhodného prostredia pre zapojenie mladých ľudí a chartu môžu využívať rôznymi spôsobmi. Keďže niekedy slúžia ako komunikačný kanál medzi mladými ľuďmi a miestnymi samosprávami, môžu chartu využívať ako nástroj lobovania, aby zabezpečili, že tieto samosprávy zohľadňujú záujmy a potreby mladých ľudí. Môže to byť účinná metóda, najmä na miestnej úrovni, kde sú samosprávy v úzkom kontakte s občanmi a miestnymi sieťami.

Organizácie môžu tiež implementovať princípy charty do svojej každodennej práce, čo v praxi znamená byť otvorenejšie vytváraniu partnerstiev s mladými ľuďmi a brať do úvahy ich názory. To neznamená, že by sa mladí ľudia mali stať manažérmi alebo členmi predstavenstva (hoci je to možné), ale ide o vytvorenie partnerstva, v ktorom sa úlohy, zodpovednosti a povinnosti vyjednávajú, odsúhlasujú a akceptujú všetky strany.

Miestne orgány

Miestne orgány zohrávajú kľúčovú a jedinečnú úlohu pri vytváraní podmienok potrebných pre účasť mladých ľudí formovaním miestnych politík, riadením miestnych zdrojov a hľadaním spôsobov, ako zlepšiť kvalitu života členov komunity. Miestne orgány sú tiež „najbližšie k mladým ľuďom“, takže majú zodpovednosť zabezpečiť prístup k aktívnemu občianstvu a miestnej demokratickej účasti. Okrem toho majú miestne znalosti a prístup k miestnym sieťam, ktoré môžu podporovať zapojenie mládeže rôznymi spôsobmi.

Charta poskytuje rámec pre lokálny prístup k otázkam mládeže. Možno ju tiež vnímať ako nástroj na vytváranie alebo zlepšovanie lokálnych politík pre mládež, ktoré podporia zapojenie mladých ľudí do rozhodovania a rozvoja

³³. Príkladmi sú výskumné agentúry, siete expertov a špecialistov, vzdelávacie inštitúcie, rehabilitačné centrá atď'.

rôzne normy a praktiky ovplyvňujúce mladú populáciu v komunite. Z tohto dôvodu by sa príslušné opatrenia, ktoré boli navrhnuté v charte, mali implementovať v čo najväčšej možnej miere (v závislosti od okolností, dostupných zdrojov, minulých skúseností atď.). Miestne orgány by sa mali zaviazali podporovať účasť mladých ľudí nielen na procesoch riadenia na miestnej úrovni, ale aj v sociálnom prostredí – v školách, kluboch, organizáciách atď. Opatrenia presadzované chartou sa preto zaoberajú oboma rozmermi participácie mládeže, pretože sú vzájomne prepojené a rovnako dôležité pre prospech celej komunity.

Ako môžu rôzni aktéri využívať chartu? – Prehľad

Nižšie uvedený zoznam je súborom nápadov, ktoré môžu inšpirovať rôznych aktérov k akcii a k tomu, aby začali používať chartu ako nástroj v každodennej práci. Nie je to úplný zoznam – každý by si mal vybrať tie akcie, ktoré sú najrelevantnejšie pre jeho miestne potreby a situáciu.

	Ak ste mladý človek	Ak ste zástupcom organizácie	Ak ste zástupca miestnych úradov
Prečo by ste mali používať chartu?	– zlepšiť situáciu mladých ľudí vo vašej komunite – uspokojiť potreby mladých ľudí – spoznať svoje práva – získať prístup k zdrojom – vyjadriť sa a zohľadniť hlas mladých ľudí – ovplyvniť život vašej miestnej komunity – nájsť spôsoby konštruktívnej spolupráce s miestnymi samosprávami – rozvíjať interakciu medzi rôznymi aktérmi s cieľom dosiahnuť vaše ciele – využiť svoje zručnosti a talenty v prospech ostatných – prispieť k životu vašej komunity – získať nové zručnosti – získať užitočné skúsenosti – naučiť sa, ako funguje miestna demokracia	– zlepšiť situáciu mladých ľudí vo vašej komunite – uspokojiť potreby mladých ľudí – efektívnejšie zastupovať záujmy mladých ľudí – posilniť postavenie mladých ľudí k účasti – vytvoriť nové spôsoby pre mladých ľudí, ako sa môžu zapojiť – vytvoriť priaznivejšie pracovné prostredie – naplniť poslanie a ciele organizácie – profitovať zo spolupráce s miestnymi samosprávami – rozvíjať interakciu medzi rôznymi aktérmi s cieľom dosiahnuť vaše ciele – získať užitočné skúsenosti	– zlepšiť situáciu mladých ľudí vo vašej komunite – spoznať a uspokojiť potreby mladých ľudí – uznať a oceniť úlohu mladých ľudí – robiť lepšie a informovanejšie rozhodnutia – byť reprezentatívnejší – vytvoriť priestor pre mladých ľudí – prispievať k spoločnému dobru – vytvoriť priestor pre mladých ľudí, kde praktizovať demokraciu – nájsť iné spôsoby interakcie s mladými ľuďmi a mládežníckymi organizáciami – profitovať zo spolupráce s mladými ľuďmi a organizáciami – s cieľom rozvíjať miestnu mládežnícku politiku – s cieľom zlepšiť váš verejný imidž

Ako môžete použiť chartu?	- zistiť oblasti, v ktorých sa môžete zapojiť na miestnej úrovni, - formulovať potreby mladých ľudí vo vašej miestnej komunite s využitím charty ako základu - informovať miestnych aktérov o existencii charty a jej obsahu - propagovať verziu charty zameranú na mládež v školách, kluboch a mládežníckych skupinách - lobiť u národných zástupcov v Kongrese miestnych a regionálnych samospráv Rady Európy - šíriť chartu a osvedčené postupy súvisiace s chartou - lobiť u mládežníckych organizácií a miestnych samospráv - implementovať odporúčania charty - využívať chartu na lobovanie u miestnych samospráv v politických otázkach - využívať chartu ako „pas“ na zabezpečenie vašej účasti na projektoch a iniciatívach - vykonávať výskum miestnej situácie - iniciovať a realizovať projekty participácie mládeže na základe prístupu RMSOS	- formulovať potreby mladých ľudí vo vašej miestnej komunite, pričom chartu použijete ako základ - na informovanie miestnych aktérov o existencii charty a jej obsahu - s cieľom lobiť u miestnych úradníkov - orgány na implementáciu odporúčaní charty - na rozvíjanie pozícií k miestnym otázkam - na ovplyvňovanie miestnej mládežníckej politiky - na šírenie charty a osvedčených postupov súvisiacich s chartou medzi zainteresovanými stranami - na budovanie partnerstiev s podobne zmýšľajúcimi organizáciami s cieľom dosiahnuť vaše ciele na lobovanie u národných zástupcov v Kongrese miestnych a regionálnych samospráv Rady Európy - s cieľom začleniť princípy propagované v charte do rôznych oblastí práce, do vášho vyhlásenia o poslaní, cieľov, priorít a politík - zapojiť mladých ľudí do rozhodovacích procesov - iniciovať a realizovať projekty zamerané na účasť mládeže na základe prístupu RMSOS - používať chartu ako vzdelávací nástroj pre účasť mládeže	- vykonať riadny výskum situácie mladých ľudí v miestnom kontexte s cieľom riadne posúdiť, aké hlavné výzvy je potrebné riešiť - s cieľom vytvoriť služby, ktoré viac reagujú na potreby mladých ľudí - implementovať opatrenia navrhnuté v charte - používať chartu ako referenčný bod pri vytváraní medziúrovňovej sektorovej miestnej politiky mládeže - začleniť hodnoty a zásady propagované v charte do rôznych oblastí práce - zapojiť mladých ľudí do rozhodovania, ktoré ovplyvňuje ich životy (napríklad uplatňovaním systému spoločného riadenia) - podporovať rôzne formy participácie mládeže - vytvárať poradné orgány pre otázky priamo súvisiace s mládežou - budovať miestne systémy a štruktúry pre participáciu - monitorovať mieru participácie na miestnej úrovni

Aké výhody a silné stránky už máte?	- príslušnosť k miestnej komunite - tvorba veľkej časti miestneho obyvateľstva - dobrá znalosť miestnej situácie - motivácia zlepšovať situáciu mladých ľudí - otvorenosť spolupráci a učeniu - ochota experimentovať - talent a potenciál, ktoré by sa mali využiť v prospech komunity	- mať skúsenosti s vykonávaním participatívnej práce - byť kanálom pre participáciu mladých ľudí - byť súčasťou miestneho kontextu - veľmi dobrá znalosť miestnej situácie - niekedy byť spojnicou medzi mladými ľuďmi a miestnymi samosprávami - byť súčasťou miestnych sietí - mať prístup k zdrojom - mať informácie o tom, kde získať ďalšie zdroje	- byť blízko k mladým ľuďom - poznať miestnu situáciu (politickú, sociálnu, ekonomickú atď.) - poznať miestne siete a iniciatívy a byť ich súčasťou - mať prístup k zdrojom - mať informácie o tom kde získať ďalšie zdroje - mať moc a legitimitu stanovovať miestne pravidlá - mať rozhodovaciu moc ovplyvňovať miestnu situáciu

Čo potrebujete, aby ste mohli chartu využívať čo najefektívnejšie?	- vedieť, že charta existuje a aký je jej právny status - rozvíjať vedomosti, zručnosti a kompetencie potrebné na účasť na miestnej úrovni - rozvíjať zručnosti a kompetencie potrebné na prácu s inými vekovými skupinami - získať zručnosti pre efektívne lobovanie a obhajobu - získať vedomosti o mechanizmoch miestnej demokracie - pochopiť miestne rozhodovacie procesy a oblasti zodpovednosti rôznych aktérov - vedieť, ako používať chartu - absolvovať školenie o tom, ako implementovať chartu - získať morálnu a praktickú podporu od rôznych aktérov - mať pozitívny prístup k práci s dospelými a miestnymi samosprávami - rozvíjať stratégie na prístup k rôznym zdrojom - mať sebavedomie	- vedieť, že charta existuje a aký je jej právny status - identifikovať a rozvíjať nové spôsoby práce a fungovania, ktoré sú viac „mládež-priateľské“ - mať zavedené relevantné dlhodobé politiky - mať pozitívny postoj k miestnym samosprávam - rozvíjať zručnosti a kompetencie potrebné na uľahčenie účasti na miestnej úrovni - rozvíjať zručnosti a kompetencie potrebné na prácu s mladými ľuďmi - rozvíjať zručnosti a kompetencie potrebné na spoluprácu s miestnymi samosprávami - absolvovať školenie o tom, ako implementovať chartu - nájsť príklady toho, ako sa charta používala v iných komunitách alebo regiónoch - rozvíjať stratégie na prístup k rôznym zdrojom	- vedieť, že charta existuje a aký je jej právny status - mať politickú vôľu dlhodobo sa zaviazať k otázkam mládeže - uvedomovať si dôležitosť participácie mládeže - mať pozitívny postoj k mladým ľuďom a ich schopnostiam - identifikovať nové spôsoby práce a fungovania, ktoré sú viac „mládež-priateľské“ - rozvíjať zručnosti a kompetencie potrebné na prácu s mladými ľuďmi - absolvovať školenie o tom, ako implementovať chartu - nájsť príklady toho, ako sa charta používala v iných komunitách alebo regiónoch - byť ochotný podeliť sa o rozhodovanie v niektorých oblastiach - mať k dispozícii rôzne zdroje - mať zavedené relevantné dlhodobé politiky - akceptovať prácu na participácii mládeže ako výzvu

Aby mohli chartu využívať efektívne, všetky skupiny a aktéri potrebujú určité zručnosti, vedomosti, schopnosti a správny prístup, ktorých príklady boli uvedené vyššie. Ide však len o príklady, ktorých cieľom je pomôcť skupinám a aktérom identifikovať, aké zručnosti si ešte môžu potrebovať osvojiť, aby mohli odporúčania charty využívať čo najlepšie.

Čas na reflexiu

1. Aké výhody by ste očakávali od implementácie charty vo vašej komunite alebo organizácii?
2. Ktoré z akcií alebo nápadov uvedených v tabuľke vyššie by sa mali uskutočniť vo vašom miestnom prostredí?

-----> 4.2. Ako používať chartu v praxi?

a. Šesťkrokový model

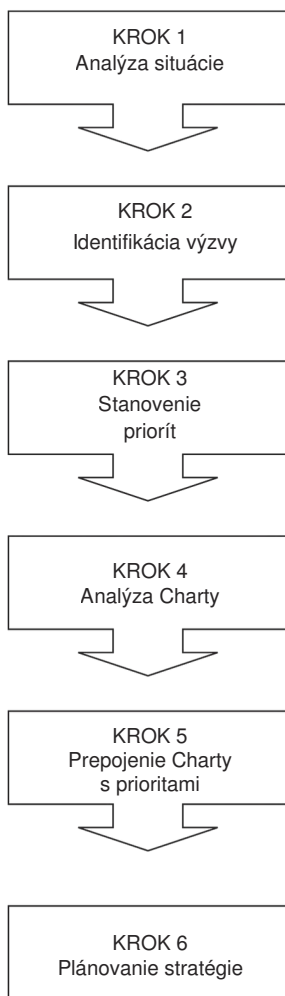
Charta je dynamický nástroj a možno ju využiť mnohými spôsobmi v rôznych prostrediach. Neexistuje jeden univerzálny model, ktorý by fungoval v každom meste, regióne a krajine v celej Európe. Preto je úlohou miestnych orgánov, organizácií a mladých ľudí, ktorí majú záujem o participáciu mládeže na miestnej úrovni, identifikovať možné spôsoby využitia charty vo svojom vlastnom kontexte v závislosti od ich potrieb, situácie, zdrojov atď.

Existuje však model, ktorý môže byť užitočný pri poskytovaní všeobecného usmernenia, ako identifikovať praktické opatrenia potrebné na implementáciu odporúčaní revidovanej charty v miestnej komunite. Model pozostáva zo šiestich krokov a ideálne by ho mali používať miestne orgány, organizácie a mladí ľudia, ktorí spolupracujú na zvýšení účasti mládeže.

Šesťkrokový proces opísaný nižšie sa môže začať v ktorejkoľvek komunite v Európe, ale vyžaduje si dobrú prípravu, pokiaľ ide o:

- identifikácia skupín alebo aktérov, ktorí by sa mali zúčastniť;
- objasnenie zámerov aktérov a ich motivácie;
- poskytnuté informácie o tom, čo, kedy, ako a s kým sa proces uskutoční;
- pochopenie dôležitosti participácie mládeže, jej výhod a obmedzení;
- rozvoj potrebných zručností, konkrétne zručností potrebných na vykonávanie sociálnej analýzy, plánovania, komunikácie a rozhodovania atď.;
- vytváranie partnerstiev, v ktorých každý vie, aká je jeho/jej úloha a presne vie, ako môže prispieť k procesu;
- zabezpečenie potrebných zdrojov, ako je čas, zasadacie priestory a prípadne financie (napríklad na preplatenie cestovných nákladov).

Krok 1 – Aká je situácia mladých ľudí vo vašom regióne/meste/dedine/oblasti?

Miestni aktéri veľmi dobre poznajú situáciu vo svojej vlastnej komunite a prostredí a poznajú faktory ovplyvňujúce zapojenie mladých ľudí. Keďže však každý aktér vníma situáciu zo svojho vlastného individuálneho pohľadu, je potrebné si sadnúť za stôl a vymeniť si názory a stanoviská na to, čo sa v meste alebo dedine skutočne deje. Vnímanie reality môže byť často veľmi odlišné a táto fáza si vyžaduje dostatok času a špeciálnych nástrojov (ako sú metódy a techniky používané na sociálnu analýzu) alebo dokonca externých odborníkov, aby všetci aktéri mohli lepšie pochopiť názory ostatných predtým, ako prejdú do ďalšej fázy. Analýzu situácie je možné vykonať prostredníctvom pozorovania a analýzy skúseností, ale niekedy môže byť potrebné požiadať o vykonanie prieskumu externý orgán alebo osobu, ktorá sa do miestnych problémov nezaobrá denne.

Krok 2 – Aké sú príležitosti, výzvy a prekážky, ktorým čelia mladí ľudia?

Analýza situácie mladých ľudí v miestnom prostredí je nevyhnutná na identifikáciu najvýznamnejších problémov, ktorým čelia. Tieto môžu priamo súvisieť s účasťou mládeže (napríklad veľmi obmedzené možnosti účasti na kultúrnych aktivitách alebo nedostatok zdrojov), alebo to môžu byť iné faktory, ktoré zdanlivo nemajú priamu súvislosť s účasťou, ako napríklad rozpočtové škrt v miestnej komunite.

Krok 3 – Aké by mali byť priority?

Mladí ľudia vo všeobecnosti čelia mnohým výzvam a problémom a nie je možné riešiť ich všetky naraz. Preto by sa miestni aktéri mali v krátkodobom horizonte rozhodnúť o prioritných oblastiach, o tých, ktoré je potrebné riešiť ako prvé, najmä ak sú dostupné zdroje obmedzené. Samotné to môže byť náročný proces, pretože rôzni aktéri môžu mať rôzne názory na to, čo by sa malo riešiť ako prvé a prečo. Z tohto dôvodu by sa mala situačná analýza brať vážne, čím sa uľahčí identifikácia priorít.

Krok 4 – Čo navrhuje charta?

Po dohode o prioritných oblastiach je možné sa odvolať na chartu s cieľom nájsť vhodné opatrenia a postupy na riešenie konkrétnych problémov. Tieto odporúčania možno nájsť v rôznych častiach charty, a preto je dôležité analyzovať nielen príslušnú časť o sektorových politikách, ale aj odporúčania týkajúce sa nástrojov a inštitucionálnej účasti.

Krok 5 – Ako charta súvisí s prioritami?

V tejto fáze musia aktéri presne určiť, ako sa charta zaoberá prioritnými oblastami stanovenými v kroku 3. Hoci sa charta zaoberá širokou škálou oblastí týkajúcich sa zapojenia mládeže, existuje možnosť, že prioritné problémy identifikované v kroku 3 nebudú riešené alebo budú riešené len v obmedzenej miere. V takýchto prípadoch sa aktéri vyzývajú, aby hľadali iné nástroje, ktoré by mohli byť k dispozícii od rôznych organizácií alebo inštitúcií pôsobiach na regionálnej, národnej alebo medzinárodnej úrovni.

Čas na reflexiu

1. Aké výzvy, ktorým čelia mladí ľudia vo vašom miestnom kontexte, by sa mali riešiť ako prvé?
2. Prečo?
3. Aké opatrenia charta navrhuje v súvislosti s výzvami, ktoré ste spomenuli?
4. Aké zásady presadzované chartou je potrebné dodržiavať pri implementácii príslušných odporúčaní?

Návrh: na vyššie uvedené otázky by mali najprv odpovedať rôzni aktéri a potom by sa odpovede mali porovnať a prediskutovať. Týmto spôsobom bude ľahšie vidieť a pochopiť podobnosti a rozdiely vo vnímaní, názoroch a stanoviskách.

Poznámka

V tejto fáze je dôležité spomenúť, že existuje aj iný možný prístup: najprv sa oboznámiť s chartou a potom rozhodnúť, ktoré oblasti, ktorými sa charta zaoberá, sú najrelevantnejšie. To by viedlo k odlišnej postupnosti krokov: Krok 1 – oboznámenie sa s chartou a jej obsahom; Krok 2 – analýza miestnej situácie vo vzťahu k rôznym oblastiam participácie, ktorými sa charta zaoberá; Krok 3 – identifikácia najdôležitejších výziev; Krok 4 – stanovenie priorít; Krok 5 – prepojenie priorít s konkrétnymi odporúčaniami a opatreniami navrhovanými v charte.

Krok 6 – Ako plánovať ďalšie kroky pomocou charty

Toto je posledná fáza šesťkrovového modelu, ale v skutočnosti prvý krok v procese implementácie charty s cieľom riešiť miestnu situáciu. Keď sa nájdú konkrétne odporúčania charty, aktéri musia prediskutovať, ako môžu tieto opatrenia skutočne implementovať vo svojom miestnom kontexte, a musia presne naplánovať, čo by sa malo urobiť, kde, ako, kým a s akými zdrojmi. Charta ponecháva miestnym aktérom pomerne veľký priestor na rozhodnutie o tom, ako sa dajú zaviesť postupy alebo dosiahnuť ciele, aby sa pre každú komunitu alebo región našli najvhodnejšie riešenia.

b. Prístup RMSOS

Chartu možno využiť nielen na úrovni miestnych politík alebo miestneho rozhodovania, ale aj v rámci inštitúcií alebo organizácií a v rámci mládežníckych projektov, pretože propaguje hodnoty a princípy posilňujúce zmysluplnú účasť mládeže. Nástrojom na posúdenie, či boli vytvorené vhodné podmienky pre účasť mládeže, je prístup RMSOS, ktorý už bol podrobne opísaný v kapitole 3 tejto príručky. Tento prístup poskytuje rámec, ktorý môže pomôcť zistiť, či majú mladí ľudia právo, prostriedky, priestor, príležitosti a podporu v rámci komunít, organizácií alebo projektov – inými slovami, či majú prvky potrebné pre svoju zmysluplnú účasť.

c. Participatívny prístup k plánovaniu mládežníckych projektov

Ďalším spôsobom využitia charty v praxi je dodržiavanie zásad, ktoré charta presadzuje v oblasti projektového riadenia. Kapitola 5 tejto príručky podrobnejšie popisuje, ako možno organizovať a realizovať mládežnícke projekty, aby bola možná zmysluplnejšia účasť.

KAPITOLA 5

Projekty zamerané na účasť mládeže

5.1. Riadenie projektov participácie mládeže

Jednou z kľúčových oblastí participácie mládeže sú mládežnícke projekty³⁴ organizované pre mladých ľudí, s mladými ľuďmi a mladými ľuďmi. V lokálnom kontexte je to často prvá príležitosť pre mladého človeka zapojiť sa do aktivity, ktorá je prospešná nielen pre neho samotného, ale aj pre širšiu skupinu alebo komunitu. Mládežnícke projekty preto môžu byť pre mladých ľudí veľmi dôležitým krokom k tomu, aby si vyskúšali, ako môže participácia fungovať v praxi.

Čas na reflexiu

1. Zapájate sa do mládežníckeho projektu? V akej funkcii?
2. Je váš projekt organizovaný PRE mladých ľudí?
3. Je váš projekt organizovaný SPOLU S mladými ľuďmi?
4. Je váš projekt organizovaný mladými ľuďmi? Aké sú dôsledky pre vás
5. projekt tohto projektu PRE/S/Mladými ľuďmi?

Participatívne projekty

Rozmery účasti mládeže na mládežníckych projektoch

Mládežnícke projekty sú vynikajúcim spôsobom, ako zvýšiť účasť mladých ľudí na rôznych úrovniach, najmä na miestnej úrovni. Diagram ukazuje, ako môže byť zapojenie mladých ľudí priamo spojené s cieľmi a/alebo zámermi projektu, ale môže to byť aj stratégia alebo metodika, ktorá...

³⁴ Definíciu pojmu „projekt“ nájdete v: „Project management T-kit“, Rada Európy a Európska komisia, november 2000, s. 27 – 29. Dostupné na: www.training-youth.net/INTEGRATION/TY/Publications/tkits/tkit3/tkit3.pdf.

zámerne vybrané na dosiahnutie cieľov projektu. V ideálnom prípade by mali byť prítomné oba tieto rozmery, aby mal projekt skutočne participatívny charakter.

Účasť mládeže ako cieľ a/alebo zámer projektu

Vo všeobecnosti sa mládežnícke projekty zaoberajú širokou škálou problémov alebo výziev, ktoré často priamo alebo nepriamo súvisia s participáciou, a ich cieľom je dosiahnuť situáciu, v ktorej mladí ľudia môžu mať väčší vplyv na rozhodnutia alebo činy ovplyvňujúce ich životy. Projekty sa môžu zamerať napríklad na posilnenie postavenia mladých ľudí k participácii (rozvojom zručností alebo povedomia, poskytovaním informácií či nástrojov atď.), alebo sa môžu zamerať na odstraňovanie prekážok brániacich participácii mládeže, na budovanie štruktúr alebo infraštruktúry participácie, či na vytváranie partnerstiev medzi mládežou a dospelými atď. Otázkou však zostáva, do akej miery možno projekty, ktoré sa zameriavajú výlučne na záľuby mladých ľudí (ako je hranie počítačových hier alebo zbieranie rôznych predmetov), považovať za podporu zmysluplnej participácie mládeže.

Účasť mládeže ako projektová metodika

„T-kit pre riadenie projektu“, ktorý je k dispozícii od Rady Európy, vysvetľuje, že metodika projektu je sociálny, vzdelávací alebo organizačný proces, prostredníctvom ktorého sa ciele budú sledovať súdržným spôsobom; spôsob, akým sa rôzne aktivity budú navzájom rozvíjať, aby sa ciele dosiahli.³⁵ Metodiku možno opísať aj ako prístup, ktorý riadi proces organizácie a riadenia projektu. Výber participatívneho prístupu k aktivite má množstvo veľmi dôležitých vplyvov na to, prečo, ako, s kým a pre koho sa projekt realizuje. V praxi to znamená, že účastníci majú skutočný vplyv na všetky prvky projektu a že vlastníctvo a rozhodovacia právomoc nad rôznymi aspektmi sa zdieľajú alebo delegujú úplne pre mladých ľudí.

Čas na reflexiu

1. Akým spôsobom je vo vašom projekte prítomný rozmer participácie mládeže ako cieľ?
2. Akým spôsobom je vo vašom projekte prítomný rozmer participácie mládeže ako metodika?
3. Môžu byť projekty, ktoré sa zameriavajú výlučne na záľuby mladých ľudí (ako je hranie počítačových hier alebo zbieranie rôznych predmetov), považované za projekty podporujúce zmysluplnú participáciu mládeže? Čo si o tom myslíte?

Hodnoty v participatívnych projektoch

Participatívne mládežnícke projekty nie sú bez hodnôt. Organizátor projektu a všetci zúčastnení aktéri si musia byť vedomí toho, čo chcú, a mali by zabezpečiť, aby sa dosiahla zmysluplná účasť mladých ľudí. Hlavné hodnoty, ktoré by mali byť prítomné v participatívnych projektoch, sú tieto:

- vzájomná úcta: akceptovanie, že iní ľudia (mladí ľudia, ako aj dospelí) majú právo mať odlišné názory a pohľady;
- pochopenie kultúrnej rozmanitosti: hľadanie konštruktívnych spôsobov riešenia rozdielov, ktoré pramenia z rozmanitosti pôvodu;

³⁵. Tamtiež, s. 56.

- podpora postojov bojujúcich proti rasizmu, extrémnym ideológiám alebo xenofóbii, aby mladí ľudia mohli prispievať k budovaniu tolerantnejších a mierumilovnejších spoločností;
- spolupráca: rôzni aktéri, ktorí majú záujem o účasť mládeže, by mali spolupracovať na dosiahnutí spoločných cieľov a mali by si navzájom poskytovať podporu;
- zodpovednosť: všetci aktéri by mali prevziať zodpovednosť za spoluprácu a dosiahnuté výsledky;
- nezávislosť mladých ľudí: mladí ľudia by mali mať v rámci projektu určitú autonómiu;
- začlenenie skupín, ktoré majú väčšie ťažkosti s účasťou na verejnom živote z dôvodu svojho pôvodu, zdravotného postihnutia alebo iných prekážok;
- rodová rovnosť: rovnaký prístup k účasti by mal byť k dispozícii pre mužov aj ženy;
- uznanie úlohy neformálneho vzdelávania ako nástroja na pomoc mladým ľuďom pri účasti;
- prístup k ľudským právam;
- nediskriminačný prístup.

Participatívny prístup k riadeniu projektov

Projektový manažment možno zjednodušene vysvetliť ako celý proces iniciovania, plánovania, implementácie, hodnotenia a následného ukončenia projektu. Keď si organizátor projektu zvolí metodiku založenú na princípoch zmysluplnej participácie, znamená to, že mladí ľudia sú zapojení do rôznych aspektov riadenia projektu; že majú moc ovplyvňovať rozhodnutia a procesy a že im je udelená možnosť vyjadriť svoje názory a stanoviská. Mladí ľudia sa môžu zapojiť do riadenia projektu v rôznych úlohách a funkciách v závislosti od toho, na čom sa obe strany dohodli.

Čas na reflexiu

1. Aké hodnoty sú prítomné vo vašom projekte?
2. Kto ich určil?
3. Ako sú tieto hodnoty viditeľné pre aktérov projektu a pre externú verejnosť?
4. Viete si predstaviť ďalšie hodnoty, ktoré tu nie sú uvedené, ale zdajú sa vám relevantné?

5.2. Krok za krokom: plánovanie a riadenie mládežníckeho projektu

Existuje množstvo modelov ilustrujúcich alebo štruktúrujúcich proces prípravy, riadenia a hodnotenia projektu. Je zodpovednosťou osoby alebo tímu vedúceho projekt vybrať si najvhodnejší model pre konkrétny kontext s ohľadom na dostupné zdroje. V posledných rokoch sa v práci s mládežou pomerne často používa model navrhnutý v „T-kite o riadení projektov”.³⁶ Preto sa tento model použije ako východiskový bod pre ďalšie úvahy.

³⁶ Tamtiež, s. 43.

Vaša úloha:

1. Oboznámte sa s „T-kitom pre riadenie projektov“.
- Prečítajte si najmä kapitolu 3 s názvom „Projekt: krok za krokom“.
2. Premýšľajte o projekte, na ktorom chcete pracovať.

Krok 1 – Zoznámenie sa s miestnou komunitou a situáciou

Mládežnícke projekty sa uskutočňujú v konkrétnej komunite a ich cieľom je vytvoriť veľmi konkrétnu a viditeľnú sociálnu zmenu. Pred začiatkom akéhokoľvek projektu je preto potrebné zistiť viac o situácii a hlavných výzvach, ktorým čelia mladí ľudia v tejto komunite. Znalosť potenciálnych príležitostí a obáv miestneho obyvateľstva v konkrétnej komunite bude veľmi užitočná pri posudzovaní potrieb mladých ľudí, ktorí tam žijú, ako aj potrieb komunity ako celku.

Čas na reflexiu (súvisiaci s krokom 1)

1. Aká je situácia mladých ľudí vo vašom miestnom kontexte (percento populácie, pôvod, finančná situácia, školská dochádzka, voľnočasové aktivity atď.)?
2. Aký druh mládežníckej politiky existuje a je implementovaný vo vašej komunite?
3. Aké sú príležitosti pre mladých ľudí zapojiť sa do života vašej komunity?
4. Aké mládežnícke projekty alebo iniciatívy v súčasnosti prebiehajú vo vašej komunite? Kým?
5. Aký je váš vzťah k mladým ľuďom vo vašej komunite (ste mládežnícky líder, sociálny pracovník, osoba zodpovedná za otázky mládeže v miestnych úradoch atď.)?

Krok 2.a – Analýza potrieb

Mládežnícke projekty sa môžu organizovať z rôznych dôvodov, ale tieto dôvody by sa mali do veľkej miery týkať potrieb mladých ľudí a potrieb miestnej komunity vo všeobecnosti. Nestačí len chcieť niečo organizovať! Ak má projekt priniesť skutočnú zmenu, musí riešiť konkrétne problémy alebo nedostatky, ktoré sa vyskytujú na miestnej úrovni, a úlohou vedúceho projektu je identifikovať tieto výzvy a rozhodnúť, ktoré z nich by mal projekt riešiť. Na rozpoznanie miestnych potrieb je preto potrebné prejsť „analýzou potrieb“, ktorá „zahŕňa sociálne, politické a ekonomické podmienky existujúce v oblasti projektu, ktoré robia projekt nevyhnutným“.³⁷ Hoci organizátori projektov tento krok niekedy podceňujú alebo dokonca zanedbávajú, v skutočnosti je jedným z najdôležitejších v celom procese prípravy projektu, pretože naznačuje, aký by mal byť cieľ projektu. Existuje množstvo metód a techník, ktoré pomáhajú identifikovať miestne potreby. Príkladmi sú pozorovania, rozhovory, prieskumy, fokusové skupiny, analýzy scenárov a mnoho ďalších a úlohou organizátora projektu je vybrať si najvhodnejšiu metódu podľa typu potrebných informácií a dostupných zdrojov a odborných znalostí. V prípade lokálnych mládežníckych projektov, kde sú zdroje zvyčajne veľmi obmedzené, organizátori projektov často používajú najjednoduchšie metódy na analýzu lokálnych potrieb a vo väčšine prípadov sú tie viac než postačujúce, pokiaľ je do celého procesu zapojených viacero strán.

³⁷. Tamtiež, s. 46.

Čas na reflexiu (súvisiaci s krokom 2.a)

1. Aké sú hlavné výzvy, ktorým čelia mladí ľudia vo vašej komunite, najmä v oblasti účasti na miestnom živote? Čo ich spôsobuje?
2. Ako o nich viete? Aký je váš zdroj informácií?
3. Čo sa už urobilo pre posilnenie účasti mládeže na miestnej úrovni? Aké sú výsledky?
4. Čo ešte chcú mladí ľudia urobiť pre posilnenie svojej účasti na miestnom živote?
5. Do akej miery má vaša miestna komunita záujem o podporu tejto iniciatívy?
6. Čo sa snažíte zmeniť pre daných mladých ľudí prostredníctvom svojho projektu?
7. Prečo je váš projekt dôležitý pre mladých ľudí a celú komunitu?

Krok 2.b – Inštitucionálna analýza

Mládežnícke projekty zvyčajne pripravujú a realizujú skupiny, organizácie alebo inštitúcie, ktoré sú tak či onak prepojené s prácou s mládežou. Hoci by projekty mali riešiť miestne potreby a mali by prispievať k sociálnej zmene, mali by byť vhodné aj pre príslušnú inštitúciu, jej hodnoty a priority. Realizácia projektu v rámci inštitúcie môže priniesť mnoho výhod, ako napríklad využitie existujúcich skúseností, zariadení a infraštruktúry alebo iných zdrojov, ale môže tiež spôsobiť veľa ťažkostí. Preto je pred začatím projektu dôležité položiť si niekoľko otázok, ktoré môžu pomôcť zistiť, ako projekt a inštitúcia do seba zapadajú. Toto sa nazýva „inštitucionálna analýza“.

Čas na reflexiu (súvisí s krokom 2.b)

1. Aké je prepojenie medzi mladými ľuďmi a inštitúciou, ktorá projekt realizuje?
2. Je účasť mládeže dôležitou hodnotou pre túto inštitúciu? Ako to viete?
3. Ako sa môžu mladí ľudia zapojiť do práce tejto inštitúcie (nielen v rámci projektu) navrhované, ale aj v iných oblastiach)?
4. Aká by bola úloha inštitúcie v projekte?
5. Aké výhody a riziká prináša váš projekt tejto inštitúcii?

Krok 2.c – Osobná motivácia

Pri organizácii mládežníckeho projektu sa podieľajú rôzne motivácie. Už bolo spomenuté, že najdôležitejšia motivácia by sa mala týkať nejakej miestnej potreby alebo potrieb mladých ľudí, ale veľmi dôležitú úlohu zohráva aj motivácia jednotlivcov pracujúcich na projekte, pretože organizátori projektu majú obrovský vplyv na rôzne aspekty svojho projektu.

Čas na reflexiu (súvisiaci s krokom 2.c)

1. Prečo je pre vás účasť mládeže dôležitá?
2. Prečo máte osobný záujem o organizáciu tohto projektu? Čo si myslíte, že z neho získate?
3. Je vaša motivácia pre realizáciu tohto projektu v súlade s motiváciou vašej inštitúcie?
4. Aké sú vaše skúsenosti a odborné znalosti v oblasti participácie mládeže?

Krok 3 – Definovanie cieľov

Predchádzajúce kroky poskytujú vysvetlenie situácie v miestnej komunite a prečo je projekt v danom konkrétnom kontexte potrebný. Ďalším krokom je definovať účel projektu a čo sa ním má dosiahnuť, najmä z dlhodobého hľadiska. Ciele zvyčajne predstavujú ideálnu situáciu, v ktorej projekt dosiahne absolútne všetko, čo sa od neho očakáva, a plánovaná sociálna zmena sa v skutočnosti uskutoční. Ciele majú často dosť všeobecnú povahu, takže na konci projektu je veľmi ťažké alebo dokonca nemožné zmerať, do akej miery boli dosiahnuté. Napriek tomu dávajú celému projektu smer. Niektorí projektoví manažéri tvrdia, že dobrý popis cieľov projektu je v skutočnosti skôr ako veľmi krátke zhrnutie projektu v tom, že zdôrazňuje najdôležitejšie aspekty projektu. Ciele sú prvkom projektu, ktorý sa nemôže zmeniť – ak sa zmenia, znamená to, že vznikol nový projekt. Čo sa však môže zmeniť, sú ciele alebo konkrétne použité metódy.

Čas na reflexiu (súvisí s krokom 3)

1. Čo má váš projekt v úmysle zmeniť v oblasti participácie mladých ľudí vo vašej miestnej komunite?
2. Kto by mal byť zapojený do projektu (ktorí aktéri)?
3. Kto bude mať z projektu úžitok a akým spôsobom/spôsobmi?
4. Aký je geografický rozsah projektu?
5. Voliteľné: ako to chcete urobiť? (Toto nie je otázka o aktivitách alebo metódach, ale o metodológii.)

Krok 4 – Formulovanie cieľov

Keďže ciele projektu zostávajú pomerne všeobecné a nie je vždy možné merať, do akej miery boli dosiahnuté, je potrebné formulovať konkrétnejšie ciele alebo zámery. Tie ukážu organizátorom projektu a aktérom, čo musia urobiť, aby dosiahli sociálnu zmenu, o ktorú sa snažia. Ciele musia byť čo najkonkrétnejšie, aby bolo všetkým zúčastneným jasné, aké akcie sú potrebné, a aby bolo možné ľahko skontrolovať, či bola akcia dokončená alebo nie. Existujú rôzne spôsoby formulovania cieľov projektu a jedna z metód sa nazýva skratka „SMART“. Ciele sú SMART, ak sú:

- Konkrétne: presne uvádzajú, čo má človek v úmysle urobiť alebo dosiahnuť;
- Merateľné: je možné skontrolovať, či boli splnené a do akej miery;
- Dosiahnuteľné: projekt sa o to príliš nepokúša;
- Realistické: možno ich dosiahnuť v rámci existujúceho kontextu a s existujúcimi zdrojmi;
- Časovo ohraničené: uvádzajú, kedy budú ciele splnené.

Čas na reflexiu (súvisí s krokom 4)

1. Čo presne sa urobí pre uspokojenie potrieb mladých ľudí, na ktorých je váš projekt
2. zameraný? Aké realistické sú tieto ciele? Ako a kedy môžete skontrolovať, či sa
3. plánované akcie uskutočnili?
4. Ako tieto akcie prispievajú k dosiahnutiu celkového cieľa projektu?
5. Ako zapojíte mladých ľudí, aby sa aktívne zapojili do vášho projektu?

Krok 5 – Výber metodiky

Už bolo vysvetlené, čo je metodika projektu a aká je dôležitá pri organizácii projektu zameraného na participáciu mládeže. Nemali by sme si však zamieňať „metodológiu“ a „metódy“, pretože metódy sú konkrétne nástroje alebo spôsoby, ako robiť veci (napríklad niektoré typy aktivít alebo cvičení). Pri plánovaní metodiky participatívneho projektu je veľmi dôležité zabezpečiť, aby:

- mladí ľudia majú zodpovednosť za projekt;
- mladí ľudia chápu, o čom je projekt a čo sa ním chce dosiahnuť;
- mladí ľudia môžu ovplyvniť rôzne prvky projektu;
- mladí ľudia majú v rámci projektu zodpovednosť;
- mladí ľudia majú plniť zmysluplné úlohy;
- mladí ľudia majú priestor vyjadriť svoje názory a postoje k projektu;
- mladí ľudia majú možnosť naučiť sa zručnosti potrebné na účasť na projekte;
- s mladými ľuďmi sa zaobchádza ako s projektovými partnermi, nie ako s objektmi alebo obeťami;
- typy aktivít realizovaných v rámci projektu sú vhodné pre mladých ľudí.

Čas na reflexiu (súvisí s krokom 5)

1. Ako by ste opísali metodiku vášho projektu?
2. Do akej miery táto metodika vytvára priestor pre zmysluplnú účasť mladých ľudí?
3. Aké sú vaše skúsenosti s prácou s metodikou zameranou na účasť mládeže?
4. Potrebujete si rozvíjať špeciálne zručnosti alebo kompetencie, aby ste s takouto metodikou pracovali efektívnejšie? Čo sú to?
5. Kde môžete získať potrebnú podporu na získanie týchto zručností a kompetencií?

Krok 6 – Vytvorenie plánu aktivít

Toto je moment v procese prípravy projektu, kedy je možné vytvoriť plán všetkých aktivít, ktoré sa v rámci projektu uskutočnia. V tejto fáze je užitočné pripraviť zoznam úloh, ktoré je potrebné pre každú aktivitu splniť, aby všetky zainteresované strany mali jasno v množstve potrebnej práce. To môže tiež pomôcť pri realistickom odhade času (a ďalších zdrojov, ako napríklad financií), ktoré budú potrebné. Miesto aktivít v rámci projektu sa niekedy prirovnáva k l'adovcu, pretože verejnosti je viditeľná iba táto časť projektu. Celý proces prípravy projektu je však oveľa širší a zahŕňa mnoho úloh a krokov, ktoré môžu byť viditeľné iba pre priamo zúčastnené strany.

Čas na reflexiu (súvisiaci s krokom 6)

1. Aký je priebeh aktivít v rámci vášho projektu?
2. Kedy presne sa konajú? Kde a s kým sa konajú? Je všetko naplánované takýmto spôsobom spôsobom, ktorý zabezpečí zmysuplnú účasť mladých ľudí?
3. Kto by mal byť zodpovedný za vykonávanie konkrétnych činností?
4. Akým spôsobom spolu aktivity súvisia?
5. Ako každá aktivita súvisí s cieľmi celého projektu?
6. Sú všetky ciele prepojené s aktivitami vo vašom projekte?
7. Je váš plán dosiahnuteľný a realistický? Prečo si to myslíte?

Krok 7 – Implementácia aktivít

Ked' je plánovanie hotové, je čas začať pracovať a pokračovať v práci, aby sa dosiahli požadované výsledky. Ked' sa hovorí o „realizácii aktivít“, nemyslí sa tým len riadenie projektu, ale aj plnenie všetkých rôznych úloh potrebných na prípravu aktivít a ich ukončenie. Medzi takéto úlohy patria:

- riadenie zúčastnených ľudí a zabezpečenie efektívneho využívania ich talentov a silných stránok;
- povzbudzovanie mladých ľudí, aby prevzali zodpovednosti a úlohy v rámci projektu;
- riadenie ďalších dostupných zdrojov (financie, infraštruktúra, know-how, čas atď.);
- prijímanie denných rozhodnutí týkajúcich sa rôznych aspektov projektu;
- zabezpečiť, aby sa veci diali podľa plánu;
- pravidelné hodnotenie rôznych aspektov projektu;
- zabezpečenie dobrej spolupráce s mladými ľuďmi a medzi nimi;
- prispôbienie projektu novým okolnostiam v prípade potreby;
- riešenie neočakávaných udalostí a faktorov, ktoré projektový manažér nedokáže ovplyvniť.

Čas na reflexiu (súvisí s krokom 7)

1. Kto bude zodpovedný za realizáciu celého projektu?
2. Aké sú úlohy rôznych aktérov (napríklad zúčastnených mladých ľudí)? Sú všetci informovaní o tom, čo ich úlohy a čo sa od nich očakáva?
3. Majú aktéri dostatok kompetencií a zručností na realizáciu projektu? Aké druhy podpory budú potrebujú a ako možno túto podporu zabezpečiť?
4. Aké zdroje sú potrebné na realizáciu vášho projektu?
5. Kde získate tieto zdroje?

Krok 8 – Vyhodnotenie

Pred ukončením projektu je potrebné vykonať hodnotenie, aby sa zistilo, do akej miery boli splnené ciele a ako fungoval proces projektu, aby bolo možné vypracovať odporúčania pre podobné iniciatívy v budúcnosti. Hodnotenie sa často vníma ako niečo negatívne – zoznam vecí, ktoré nefungovali. Preto je dôležité ho starostlivo naplánovať, aby sa stalo príležitosťou na vykonanie kvalitného hodnotenia, ktoré zdôrazní úspechy projektu, ako aj jeho slabé stránky. Mladí ľudia by sa mali aktívne zúčastňovať hodnotenia, čo sa dá dosiahnuť uplatnením participatívneho prístupu k hodnoteniu projektu.

Participatívne hodnotenie by malo byť založené na nasledujúcich zásadách:

- proces hodnotenia poskytuje mladým ľuďom priestor na prevzatie zodpovednosti za zmysuplné úlohy;
- mladí ľudia majú jasno v tom, aká je ich úloha v hodnotení;
- mladí ľudia si uvedomujú, čo je hodnotenie;
- hodnotenie sa plánuje spoločne s mladými ľuďmi;
- mladí ľudia potrebujú potrebnú podporu, aby mohli zohrávať zmysuplnú úlohu v procese hodnotenia;
- názory a stanoviská mladých ľudí majú rovnakú hodnotu ako názory dospelých;
- hodnotenie je užitočné pre mladých ľudí;
- hodnotenie sa zameriava na súčasnosť, minulosť a budúcnosť projektu.

Čas na reflexiu (súvisiaci s krokom 8)

1. Aký je účel hodnotenia vášho projektu?
2. Ktoré aspekty a dimenzie projektu plánujete hodnotiť?
3. Ako to urobíte? Plánujete použiť nejaké špecifické techniky a metódy hodnotenia? Ktoré a prečo práve tieto?
4. Do akej miery sa mladí ľudia podieľali na plánovaní hodnotenia?
5. Aká je úloha mladých ľudí v procese hodnotenia? Bola táto úloha s nimi dohodnutá/vyrokovaná?
6. Aké sú potreby mladých ľudí v súvislosti s hodnotiacimi kompetenciami a ako ich plánujete dosiahnuť?
7. Aké sú vaše odborné znalosti a skúsenosti s vykonávaním participatívneho hodnotenia?

Krok 9 – Následné opatrenia

Cieľom mládežníckych projektov je vytvoriť pozitívnu zmenu v miestnom kontexte, aby po úspešnom ukončení projektu miestna komunita a/alebo mladí ľudia jasne videli vývoj alebo zmenu v živote komunity. V ideálnom prípade to znamená, že výsledky projektu budú dlhodobo udržateľné.

Čas na reflexiu (súvisí s krokom 9)

1. Ako zabezpečíte, aby výsledky vášho projektu boli dlhodobé?
2. Kto sa musí zapojiť do tejto následnej činnosti a ako túto účasť zabezpečíte?
3. Aká bude úloha mladých ľudí pri zabezpečovaní kontinuity výsledkov projektu?

→ 5.3. Kritériá kvality pre participatívne projekty

Neexistuje žiadny hotový recept, ktorý by krok za krokom poskytoval pokyny, ako zorganizovať dokonalý participatívny projekt, pretože situácie v rôznych častiach Európy alebo dokonca v rámci jednej krajiny sú veľmi odlišné. Takýto recept však môžu vytvoriť konkrétne komunity, skupiny alebo organizácie pre konkrétne komunity, skupiny alebo organizácie, aby vyhovoval týmto konkrétnym situáciám a riešil ich najdôležitejšie potreby. Vytvorenie receptu v praxi znamená, rozhodnutie o tom, koľko z každej ingrediencie je potrebné použiť a ako ju použiť, aby sa dalo pripraviť požadované jedlo. V prípade participatívnych projektov zohrávajú „kritériá kvality“ úlohu ingrediencií, ktoré sa dajú miešať v rôznych kombináciách. Nižšie je uvedený zoznam kritérií, ktoré môžu pomôcť organizátorovi projektu v procese tvorby plne participatívneho projektu. Zoznam nie je vyčerpávajúci a samozrejme je možné pridať ďalšie kritériá.

Je potrebné rozhodnúť, do akej miery projekt splnil kritériá – pričom 0 znamená, že kritérium nebolo vôbec splnené, a 5 znamená, že kritérium bolo splnené úplne. V prípade potreby je možné naplánovať, ako možno tieto kritériá splniť vo väčšej miere. Toto cvičenie má pomôcť pri hodnotení existujúcich projektov a slúžiť ako nástroj sebahodnotenia.

Kritériá súvisiace s účelom projektu	Stupeň (0-5)	Zdôvodnenie známky
Projekt sa zameriava na naplnenie potrieb mladých ľudí.		
Ciele a zámery projektu boli prerokované a odsúhlasené s mladými ľuďmi.		
Mladí ľudia si uvedomujú možné výhody účasti na projekte.		

Kritériá týkajúce sa návrhu projektu	Stupeň (0-5)	Zdôvodnenie známky
Mladí ľudia chápu, o čom je projekt.		
Informácie o projekte sú ľahko dostupné pre mladých ľudí, ktorí by mohli mať záujem zapojiť sa.		
Existuje infraštruktúra potrebná na podporu účasti mladých ľudí.		
Aktivity sa konajú na mieste dostupnom pre mladých ľudí.		
Aktivity sa konajú v čase vhodnom pre mladých ľudí (a nie napríklad počas školských hodín).		
Postupy a politiky projektu sú zrozumiteľné pre mladých.		
Dokumenty týkajúce sa projektu sú zrozumiteľné pre mladých ľudí.		
Náklady na účasť na projekte sú preplácané.		
Návrh projektu je flexibilný.		

Kritériá týkajúce sa rôznych fáz projektu	Stupeň (0-5)	Zdôvodnenie známky
Mladí ľudia boli zapojení do iniciovania projektu		
Mladí ľudia sú zapojení do prípravy projektu		
Mladí ľudia sú zapojení do šírenia informácií o projekte		
Mladí ľudia sú zapojení do realizácie projektu		
Mladí ľudia sú zapojení do hodnotenia projektu		
Mladí ľudia sú zapojení do následných opatrení po projekte		

Kritériá týkajúce sa dostupnosti projektu	Stupeň (0-5)	Zdôvodnenie známky
Projekt je otvorený všetkým mladým ľuďom bez ohľadu na ich pohlavie, sociálnu triedu, zdroje atď.		
Projekt je otvorený pre mladých ľudí, ktorí nie sú členmi žiadnych formálnych mládežníckych štruktúr.		
Projekt vytvára rovnaké príležitosti pre mužov a ženy.		

Kritériá týkajúce sa rozhodovacej právomoci	Stupeň (0-5)	Zdôvodnenie známky
Mladí ľudia vedia, čo sa od nich očakáva.		
Mladí ľudia si uvedomujú svoje zodpovednosti.		
Úlohy a úlohy v rámci projektu sú dohodnuté a odsúhlasené mladými ľuďmi a dospelými.		
Mladí ľudia poznajú identitu a úlohy zapojených aktérov.		
Mladí ľudia vedia, ako funguje proces rozhodovania v rámci projektu		
Mladí ľudia sú v projekte prítomní na rôznych úrovniach rozhodovania		
Mladí ľudia sú pravidelne informovaní o pokroku, úspechoch, výzvach a dôležitejších udalostiach v rámci projektu		
Názory a stanoviská mladých ľudí majú rovnakú hodnotu ako názory a stanoviská dospelých		
Mladí ľudia majú zmysluplné úlohy a úlohy, ktoré musia plniť		
Mladí ľudia majú autonómiu pri plnení svojich úloh		
Príspevok mladých ľudí je uznávaný a cenený		
Mladí ľudia majú v rámci projektu rozhodovaciu právomoc		

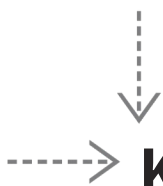

Kritériá týkajúce sa podpory	Stupeň (0-5)	Zdôvodnenie známky
Inštitúcia, ktorá realizuje projekt, plne podporuje zapojenie mladých ľudí.		
Mladí ľudia majú k dispozícii mentora alebo garanta, ak ho potrebujú.		
Špeciálna podpora sa poskytuje znevýhodneným a zraniteľnejším mladým ľuďom.		
Mladí ľudia dostávajú podporu pri rozvíjaní zručností projektového riadenia.		
Mladí ľudia dostávajú podporu potrebnú na zapojenie sa do rozhodovania.		
Mladí ľudia majú možnosť učiť sa z vlastných chýb.		
Mladí ľudia si uvedomujú, aké zručnosti a kompetencie si musia rozvíjať, aby sa mohli plne zapojiť do projektu.		

Čas na reflexiu

1. Ktoré z vyššie uvedených kritérií musia byť splnené, aby sme mohli hovoriť o „participatívnom projekte“?
2. Ktoré z vyššie uvedených kritérií by ste považovali za „žiaduce“ (na rozdiel od nevyhnutného) pre participatívny projekt?

KAPITOLA 6

Spolupráca na miestnej úrovni

6.1. Príprava na spoluprácu

Spolupráca medzi miestnymi orgánmi, mládežou a ich organizáciami je nevyhnutným krokom pri budovaní silných a demokratických komunít. Ako ukazujú skúsenosti, takáto spolupráca môže byť dosť náročná, ale existuje veľa príkladov konštruktívnych spôsobov, akými môžu rôzni aktéri z miestnej scény spolupracovať na dosiahnutí spoločných cieľov.

Rôzne strany sa snažia o spoluprácu, keď majú podobné záujmy a keď vidia výhody v spolupráci, a preto je nevyhnutné zistiť, aké oblasti spoločného záujmu existujú medzi miestnymi samosprávami a mladými ľuďmi alebo ich organizáciami. V ideálnom prípade všetci partneri komunikujú svoje potreby a ciele otvoreným a úprimným spôsobom, aby sa dalo dohodnúť na základe ďalšej spolupráce. Ak sa identifikujú protichodné ciele, je potrebné ich čo najskôr riešiť, inak môže byť spolupráca v neskoršej fáze brzdená alebo dokonca zablokovaná. Na zistenie záujmov každej strany možno použiť rôzne metódy. V niektorých komunitách sa organizujú stretnutia, na ktorých sa tieto otázky diskutujú medzi potenciálnymi partnermi, v iných je odborník poverený identifikáciou týchto záujmov na základe výskumu. Môže ísť o analýzu priorít a politík komunít a organizácií, berúc do úvahy rôzne správy a iné politické dokumenty, a môže ísť aj o analýzu akcií a projektov.

Príklady záujmu mladých ľudí o spoluprácu s inými aktérmi sú:

- zlepšenie situácie mladých ľudí v komunite;
- prispievanie k zlepšeniu celkovej situácie v miestnej komunite;
- zastupovanie záujmov mladých ľudí v procese rozhodovania;
- mať vplyv na miestne rozhodnutia a politiky;
- aby boli ich názory vypočuté;
- získanie prístupu k zdrojom;
- získanie nových životných príležitostí;
- nadväzovanie nových kontaktov;
- získanie prístupu k sieťam;
- využívanie ich potenciálu, talentov a zručností;
- využívanie svojho času užitočným spôsobom;
- získavanie nových skúseností.

Príklady záujmu mládežníckych organizácií o spoluprácu s inými aktérmi sú:

- zlepšenie situácie mladých ľudí v komunite;
- prispievanie k zlepšeniu celkovej situácie v miestnej komunite;
- zastupovanie záujmov mladých ľudí v procese rozhodovania;
- mať vplyv na miestne rozhodnutia a politiky;
- budovanie dobrých vzťahov so stranami, ktoré majú rozhodovaciu právomoc;
- byť viditeľný v lokálnom kontexte;
- vytvorenie dobrého dojmu o organizácii v miestnom kontexte;
- propagovať svoje aktivity;
- získanie prístupu k zdrojom;
- získanie prístupu k službám;
- zdieľanie svojich skúseností v prospech ostatných;
- plnenie cieľov a zámerov organizácie;
- vytváranie rámcov a štruktúr participácie na miestnej úrovni;
- vzdelávanie, poskytovanie skúseností a príprava mladých ľudí na ich budúci život;
- získavanie nových skúseností.

Príklady záujmu miestnych samospráv o spoluprácu s inými aktérmi sú:

- prispievanie k zlepšeniu celkovej situácie v miestnej komunite;
- presnejšie identifikovať potreby mladých ľudí;
- poskytovanie lepších služieb mladým ľuďom;
- zlepšenie situácie mladých ľudí v miestnom kontexte;
- predchádzanie sociálnym problémom;
- implementáciu svojich plánov a politických priorít;
- vytvorenie zodpovednosti za rozhodnutia medzi tými, ktorých sa rozhodnutia týkajú;
- získavanie spätnej väzby k návrhom a nápadom;
- príprava mladých ľudí na budúce zodpovednosti (napríklad v oblasti riadenia komunity);
- byť viditeľný v miestnom kontexte;
- vytvorenie dobrého dojmu o miestnych úradoch v komunite z politických dôvodov (znovuzvolenie?).

Keď sa dohodnú spoločné záujmy, strany môžu začať hľadať možné oblasti spolupráce. Revidovaná charta spomína napríklad oblasti nezamestnanosti mladých ľudí, vzdelávania, zdravia, rodovej rovnosti a trvalo udržateľného rozvoja atď. Obsahuje aj konkrétne príklady iniciatív alebo opatrení, ktoré môžu spoločne vykonávať rôzni aktéri na miestnej scéne.

Spolupráca môže prebiehať v rôznych oblastiach a tiež na rôznych úrovniach. V niektorých komunitách sa vytvárajú partnerstvá na riešenie špecifických miestnych problémov (napríklad obmedzený prístup ku kultúre) alebo na implementáciu špecifických politík (ako napríklad miestna politika boja proti alkoholovej a drogovej závislosti). V iných komunitách sa spolupráca nadväzuje na úrovni rozhodovania, aby mladí ľudia a ich

Organizácie sú pozvané, aby sa zúčastňovali na riadiacich stretnutiach, ktoré ovplyvňujú politiky alebo na ktorých sa prijímajú rozhodnutia, ktoré ich ovplyvňujú. Konečná úroveň, na ktorej sa nadväzuje spolupráca, je výsledkom rokovaní, aby sa mohli naplniť potreby a záujmy každej strany. Hoci spolupráca medzi miestnymi aktérmi môže mať rôzne formy, hlavný cieľ zostáva rovnaký – silné partnerstvá prispievajú k budovaniu lepšieho života v miestnych komunitách.

Čas na reflexiu

1. Aké záujmy by vás motivovali k začatiu spolupráce s inou stranou? (Ak zastupujete mládežnícku organizáciu, išlo by o spoluprácu s miestnymi úradmi naopak);
2. Aké by mohli byť príklady protichodných záujmov miestnych samospráv a mládežníckych organizácií? Boli ste niekedy v situácii, kde boli zastúpené protichodné záujmy? Ako sa to riešilo?
3. Ktoré oblasti spolupráce uvedené v charte by boli najrelevantnejšie vo vašej miestnej komunite? Prečo? (Pozri časť I charty, ktorá sa zaoberá sektorovými politikami.)

Zvyšok tejto kapitoly bude podrobne opísaný v konkrétnych formách spolupráce medzi miestnymi orgánmi a mládežníckymi organizáciami a mladými ľuďmi.

-----> 6.2. Spolupráca v oblasti rozhodovania – Model konzultácií

Konzultácia je jedným z mechanizmov, ktoré možno efektívne využiť na zapojenie mladých ľudí do rozhodovania na miestnej úrovni. Existujú rôzne definície toho, čo konzultácia znamená, v závislosti od jej formy, cieľov, ktoré sa snaží dosiahnuť, rozdelenia právomocí medzi rôzne strany atď. Konzultáciu s mladými ľuďmi možno vysvetliť ako spôsob zhromažďovania ich názorov a stanovísk alebo získavania spätnej väzby týkajúcej sa krokov alebo návrhov, ktoré sa ich týkajú. Zmysluplná konzultácia je obojsmerný proces a prebieha vtedy, keď je ešte možné ovplyvniť konečný výsledok alebo to, čo sa stane.

Konzultácie sa vnímajú ako proces, v ktorom majú moc a konečné slovo dospelí. To znamená, že hoci mladí ľudia majú možnosť prispieť a vyjadriť svoje názory, nakoniec majú dospelí moc rozhodnúť, či a do akej miery sa tieto príspevky využijú.

Medzi odborníkmi z praxe a výskumníkmi prebieha diskusia o výhodách a obmedzeniach konzultácií. Spochybňuje sa, či je to vhodný spôsob zapojenia mladých ľudí do rozhodovania. proces tvorby vo verejnej sfére a bolo naznačené, že v niektorých kontextoch existuje reálne riziko „tokenistického“ prístupu ku konzultáciám.

Prehľad argumentov za a proti konzultáciám s mladými ľuďmi:38

38. Adaptované z: McAuley, K. a Brattman, M., Počujeme mladé hlasy. Stručný prehľad, Otvorte oči detskej chudobe Initiative, Írsko, 2002, s. 13.

V prospech konzultácie	Proti konzultácii
Mladí ľudia majú právo byť vypočutí a ovplyvňovať rozhodnutia, ktoré sú pre nich dôležité.	Mladí ľudia sa musia naučiť zodpovednosti skôr, ako im môžu byť priznané práva.
Vyššie uvedené právo byť vypočutý môže chrániť mladých ľudí, pretože dospelí nie vždy hovoria v najlepšom záujme mladých ľudí.	Dospelí vedia, čo mladí ľudia potrebujú, a mali by si uplatniť svoje právo hovoriť v mene mladých ľudí.
Všetky inštitúcie, ktorých práca má vplyv na životy mladých ľudí, by mali viesť dialóg s týmito mladými ľuďmi.	Záujmy mladých ľudí zastupujú organizácie pracujúce s mladými ľuďmi, takže nie je potrebný priamy kontakt.
Ak sa mladým ľuďom neposkytne príležitosť vyjadriť svoje názory, svedčí to o nedostatku rešpektu a uznania mladých ľudí a ich schopností.	Žiadanie mladých ľudí, aby vyjadrili svoje názory na závažné problémy, znamená, že mladí ľudia sú nútení hrať role dospelých skôr, ako na to sú pripravení.
Mladí ľudia majú slobodu rozhodnúť sa, či chcú uplatniť právo vyjadriť svoje názory alebo nie.	Mladí ľudia nechcú byť konzultovaní.
Konzultácie s mládežou povedú k lepším rozhodnutiam, pretože mladí ľudia môžu zmysluplne prispievať keď im to bude dovolené	Mladým ľuďom chýba zrelosť, vedomosti a zručnosti na to, aby zmysluplne prispievali, najmä pokiaľ ide o rozhodovanie na úrovni verejnej politiky.
Existujúce štruktúry rozhodovania by sa mali prispôbiť tak, aby sa do nich mohli zapojiť konzultácie s mladými ľuďmi.	Nie je možné viesť konzultácie s mladými ľuďmi v rámci existujúcich rozhodovacích štruktúr.
Vyjadrovanie myšlienok a ich vypočutie je súčasťou vzdelávania každého občana a posilňuje záväzok k demokracii.	Poskytnutie mladým ľuďom príležitosti hovoriť a byť vypočutí môže ohroziť ich rešpekt k autorite dospelých.
Mať slovo a byť vypočutý povzbudí mladých ľudí, aby sa v budúcnosti stali aktívnymi občanmi.	Mladí ľudia sa nezaujímajú o politiku a verejnú politiku.
Mladí ľudia s väčšou pravdepodobnosťou budú rešpektovať a dodržiavať rozhodnutia, ak sa podieľajú na ich prijímaní.	Nie je k dispozícii dostatok zdrojov.
	Neexistujú žiadne štruktúry a usmernenia na podporu konzultácií

Aj keď sa názory na hodnotu konzultácií líšia, v mnohých inštitúciách sa stále považujú za cenný spôsob, ako zapojiť poznatky mladých ľudí do rozhodovacích procesov, a za nástroj na zabezpečenie sociálneho začlenenia (pri konzultáciách so sociálne vylúčenou mládežou).

Čas na reflexiu

1. Zúčastnili ste sa niekedy konzultácie? V akom kontexte?
2. Čo si myslíte – mali by sa s mladými ľuďmi konzultovať v oblasti verejného rozhodovania? Prečo?
3. Súhlasíte s tvrdením: „Žiadať mladých ľudí, aby vyjadrili svoje názory na závažné otázky, znamená, že mladí ľudia sú nútení hrať role dospelých skôr, ako sú na to pripravení“? Prečo? Vysvetlite svoj názor.

V ideálnom prípade by mal byť konzultačný proces založený na nasledujúcich zásadách:

- Dospelí chápu dôležitosť a výhody konzultácií s mládežou

Konzultácie by mali iniciovať a viesť tí, ktorí veria v hodnotu tejto formy spolupráce a ktorí si uvedomujú jej výhody a obmedzenia. V opačnom prípade by celý proces mohol vyústiť do „symbolickej“ iniciatívy.

- Mladí ľudia musia mať možnosť prispieť

Mladí ľudia majú veľký potenciál a talent, ale môžu im chýbať vedomosti alebo zručnosti, aby mohli zmysluplne prispieť. Je zodpovednosťou dospelých zabezpečiť, aby mladí ľudia mali možnosť a aby im bolo umožnené tieto vedomosti alebo zručnosti získať.

- Mladí ľudia sa podieľajú na príprave a vedení konzultácií

Mladí ľudia sú schopní prevziať zodpovednosť a prispievať k celému procesu organizovania konzultácií. Vďaka tomu cítia, že sú „vlastníkmi“ výsledných rozhodnutí a môžu získať cenné skúsenosti v rôznych aspektoch miestnej demokracie.

- Konzultácia má jasný cieľ a účastníci sú o ňom informovaní

Mladí ľudia by mali vedieť, prečo sa konzultácie konajú a čo sa v ich dôsledku stane, konkrétne do akej miery tieto výsledky ovplyvnia konečné rozhodnutie. To im môže pomôcť vytvoriť si realistické očakávania o tom, čo sa dá dosiahnuť.

- Mladí ľudia sú informovaní o tom, ako celý konzultačný proces funguje

Konzultačné procesy môžu byť štruktúrované rôznymi spôsobmi a mladí ľudia potrebujú vedieť, v ktorej fáze sa tento konkrétny konzultačný proces nachádza a čo sa ešte musí stať.

- S mladými ľuďmi by sa malo konzultovať čo najskôr v procese rozhodovania

Cieľom konzultácií by malo byť vypočúť si hlas mladých ľudí v súvislosti s návrhmi alebo rozhodnutiami ovplyvňujúcimi ich životy, aby sa návrhy mohli prispôbiť ich potrebám a názorom. Ak sa konzultačný proces uskutoční v záverečných fázach rozhodovacieho procesu, mladí ľudia majú len malý priestor na to, aby ovplyvnili konečnú podobu návrhu.

- Mali by sa zvoliť správne metodiky

Metodika konzultácií by mala byť primeraná veku, pôvodu, úrovni vzdelania atď. dotknutých mladých ľudí. Preto by mohlo byť vhodné zapojiť facilitátorov, ktorí majú skúsenosti s prácou s mládežou, aby sa zabezpečilo, že položky budú prezentované takým spôsobom, aby im mladí ľudia porozumeli a boli motivovaní na nich pracovať.

- Odporúčania mladých ľudí sa vážne berú do úvahy

Konzultácie by sa nemali konať, ak ich výsledky zostanú len na papieri. Výsledky je potrebné analyzovať a prediskutovať, aby sa identifikovali najlepšie spôsoby ich využitia. Konzultácie s miestnou mládežou môžu priniesť veľmi cenné nápady a spätnú väzbu a strana organizujúca konzultácie by ich mala využiť. V niektorých komunitách starší...

Zástupca miestnych orgánov je prítomný počas konzultačného procesu, aby sa zabezpečilo, že jeho výsledky budú vypočítané na najvyššej úrovni. Odborníci pracujúci v tejto oblasti poukazujú na to, že mladí ľudia potrebujú hmatateľné dôkazy o tom, že ich názory boli zohľadnené, a preto je dôležité, aby sa aspoň niektoré z návrhov realizovali.³⁹ Tým sa zabezpečí budúce zapojenie mladých ľudí do podobných iniciatív.

- Na konzultácie je vyhradený dostatočný čas

Konzultácie sú časovo náročný proces. Vyžaduje si prípravu a dostatok času pre mladých ľudí na vyjadrenie svojich názorov. Preto by mal byť časový harmonogram celého procesu dobre naplánovaný, aby sa dali zhromaždiť zmysluplné príspevky. Ak mladí ľudia potrebujú viac času na rozvinutie svojich nápadov, mali by sa vytvoriť príležitosti na ďalšie konzultácie.

- Konzultácia sa koná v čase vhodnom pre mladých ľudí a na mieste, ktoré je pre nich prístupné.

Čas a miesto konzultácie zohrávajú dôležitú úlohu pri zapojení mladých ľudí. Ak je miesto konania ťažko dostupné, mala by sa zabezpečiť doprava alebo by sa mali preplatiť cestovné náklady. V niektorých prípadoch je možné využiť viacero miest konzultácie, aby sa mohlo vyjadriť ešte viac mladých ľudí.

- Konzultácia sa koná v prostredí, ktoré povzbudí mladých ľudí k účasti.

Hoci téma predložená mladým ľudom môže byť mimoriadne dôležitá, je napriek tomu nevyhnutné vytvoriť podmienky, v ktorých sa mladí ľudia cítia pohodlne a bezpečne pri zdieľaní svojich nápadov. Na podporu tohto procesu sa niektoré organizácie snažia viesť konzultácie v neformálnom prostredí.

- Mladí ľudia sú informovaní o výsledku konzultácie

Aj keď po konzultácii uplynul nejaký čas, mladí ľudia majú právo byť informovaní o výsledku a o tom, ako ich príspevok ovplyvnil situáciu (najmä o tom, ako sa návrhy alebo rozhodnutia zmenili alebo nie, podľa okolností).

- Názory a názory mladých ľudí sú rešpektované a cenené

Mladí ľudia chcú prispievať a zdieľať svoje názory, ale musia tiež vedieť, že tento príspevok je dôležitý pre miestnu komunitu. Nestačí len vyhlásiť, že názory mladých ľudí sú rešpektované. Toto by sa malo preukázať aj zaznamenávaním informácií, ktoré od nich dostaneme, aby ich názory mohli byť presne prezentované iným stranám, a tiež vyhýbaním sa paternalistickým komentárom typu „čo títo mladí ľudia vedia o skutočnom živote?“ atď.

- Príspevok mladých ľudí je uznávaný a oceňovaný

Uznanie príspevku mladých ľudí je spôsob, ako im povedať „ďakujem“ a motivovať ich k zapájaniu sa do budúcich iniciatív. Na tento účel možno použiť niekoľko metód, napríklad:

- články alebo správy v miestnych alebo regionálnych médiách (miestne noviny, rozhlas atď.);
- poskytovanie certifikátov;
- poskytovanie osobných referencií;
- posielanie ďakovných listov;
- pokrytie nákladov spojených s konzultáciou;
- poskytovanie potravín;
- poskytovanie malých suvenírov;
- pozvánky na spoločenské podujatia;
- pozvánky na členstvo v rozhodovacích alebo konzultačných orgánoch na miestnej úrovni;
- vreckové (hoci sa to považuje za kontroverzné).

³⁹ McAuley, K. a Brattman, M., tamtiež, s. 11.

Čas na reflexiu

1. Ktoré princípy konzultácie sú podľa vášho názoru najdôležitejšie? Prečo?
2. Čo by mohlo zatriťvniť konzultačný proces pre mladých ľudí?
3. Čo si myslíte o odmeňovaní mladých ľudí, ktorí sa zúčastňujú konzultácií, vreckovým?
4. Doplnili by ste k vyššie uvedeným zásadám nejaké ďalšie?

Konzultácie je možné organizovať rôznymi spôsobmi. Priame konzultácie zahŕňajú priamy kontakt s mladými ľuďmi žijúcimi v konkrétnej komunite alebo regióne a môžu mať formu:

- organizovanie konzultačných stretnutí alebo podujatí, na ktorých sa mladí ľudia môžu dozvedieť viac o danej problematike alebo návrhu a kde môžu vyjadriť svoje názory;
- organizovanie konzultačných podujatí s nedostatočne zastúpenou mládežou;
- organizovanie konzultačných podujatí v školskom prostredí;
- získavanie názorov zasielaním e-mailov, listov, eseí atď.;
- povzbudzovanie pohľadov vytvorením umeleckého diela: kresby, sochy, básne atď.;
- individuálne alebo skupinové pohovory;
- dotazníky, samostatne vyplnené prieskumy;
- referendá, prieskumy verejnej mienky;
- telefonické prieskumy;
- systémy na podávanie pripomienok a/alebo sťažností;
- susedské fórum. Fórum môže byť skupina z geograficky vymedzenej oblasti, ktorá sa pravidelne stretáva, aby diskutovala a analyzovala problémy, plány a návrhy. Členstvo môže byť fixné alebo otvorené.

V niektorých prípadoch však môže byť vhodnejšia nepriama konzultácia, buď preto, že nie je k dispozícii dostatok zdrojov, alebo preto, že skupina mladých ľudí je veľmi veľká, a preto je ťažké osloviť ich všetkých. To sa dá dosiahnuť:

- konzultačné skupiny zástupcov. V ideálnom prípade by sa mladí ľudia sami mali rozhodnúť, kto ich bude zastupovať pri konkrétnej konzultácii. V skutočnosti je to však často ťažké dosiahnuť, a preto by minimálnou podmienkou pre prácu s takouto skupinou malo byť, aby bola reprezentatívna pre miestnu mládežnícku populáciu. Tieto skupiny zástupcov sú zriadené len na účely konzultácie;
- mládežnícke panely. Ide o panely mladých ľudí, ktorí vo všeobecnosti zastupujú konkrétnu komunitu. Zvyčajne ide o väčšie skupiny, ktorých členovia majú pravidelnú príležitosť stretávať sa (často dvakrát ročne) a zdieľať svoje názory a myšlienky o problémoch ovplyvňujúcich životy mladých ľudí v komunite;
- konzultácie s existujúcimi skupinami zástupcov. Mladí ľudia si volia svojich zástupcov do rôznych rád a komisií. Keďže sa predpokladá, že tieto orgány zastupujú miestnu mládežnícku populáciu, sú tiež požiadaní o ich názory a príspevky v mene všetkých mladých ľudí v tejto komunite;

- vytváranie fokusových skupín. Tieto skupiny sú obzvlášť účinné, keď je k dispozícii málo informácií o konkrétnej téme. Informácie sa zhromažďujú počas skupinovej interakcie, ktorú vedie moderátor, ktorý vedie akýsi skupinový rozhovor;⁴⁰
- konzultácie s odborníkmi. Títo odborníci sú mladí ľudia, ktorí si rozvíjajú odborné znalosti v konkrétnych oblastiach. Niekedy sa s nimi konzultuje, keď majú dobrý prehľad o téme konzultácie, keďže sami zastupujú mladých ľudí;
- porota mladých občanov.⁴¹ Tvorí ju 6 až 20 mladých ľudí, ktorí sú zvolaní, aby vyniesli rozsudok o dôležitej otázke alebo návrhu. Rovnako ako na skutočnom súde sa môžu pýtať svedkov, vypočúvať dôkazy atď.

Čas na reflexiu

- 1 Aké výhody a obmedzenia priamych a nepriamych konzultácií vidíte?
2. Uved'te príklady potenciálnych položiek a otázok relevantných pre miestnu komunitu, ktorú zastupujete, ktoré mohli by byť adresované mladým ľuďom formou priamej konzultácie?
3. Uved'te príklady potenciálnych položiek a otázok relevantných pre miestnu komunitu, ktorú zastupujete, ktoré mohli by byť adresované mladým ľuďom formou nepriamej konzultácie?

Rôznorodosť foriem, ktoré môžu konzultácie nadobudnúť na miestnej úrovni, zabezpečuje, že táto metóda spolupráce s mladými ľuďmi sa dá použiť vo veľmi rôznych kontextoch a situáciách. Konzultácie nemusia byť zložitá iniciatíva (pokiaľ jej rozsah nie je veľmi široký a zložitý) a niekedy môže jednoduché, ale dobre pripravené konzultačné stretnutie priniesť veľmi zmysluplné výsledky.

6.3. Spolupráca v oblasti rozhodovania – model výboru

Revidovaná charta uvádza, že „efektívna účasť mladých ľudí na miestnych a regionálnych záležitostiach ... si vyžaduje stálu zastupiteľskú štruktúru, ako je rada mládeže, mládežnícky parlament alebo mládežnícke fórum“.⁴² Úloha takejto štruktúry sa môže v jednotlivých komunitách alebo regiónoch líšiť, ale vždy by mala byť fórum, v ktorom môžu mladí ľudia slobodne vyjadrovať svoje názory, obavy a návrhy týkajúce sa politik a opatrení miestnych orgánov v oblasti práce s mládežou. Rada alebo parlament mládeže by mali byť priestorom, kde sa môže vytvoriť zmysluplný dialóg a partnerstvo medzi mládežou a miestnymi orgánmi, aby všetci zúčastnení aktéri mohli pozorovať hmatateľné výhody takejto spolupráce.

Mladí ľudia nie sú jediní, ktorí majú úžitok z existencie rady mládeže alebo parlamentu. Vďaka týmto štruktúram môžu miestne orgány zabezpečiť skutočné zastúpenie celej komunity (mladí ľudia tvoria podstatnú časť populácie) a môžu prijímať rozhodnutia, ktoré sú viac relevantné pre potreby obyvateľov. Mladí ľudia tiež prinášajú iný pohľad na miestne problémy a prostredníctvom svojho zapojenia do miestnych procesov.

40. Viac informácií o fokusových skupinách nájdete v publikácii: Mladé hlasy. Pokyny na zapojenie detí a mladých ľudí do vašej práce, Národný úrad pre deti, Írsko, 2005.

41. Viac informácií o občianskych porotách nájdete v článku: Ľudia a účasť. Ako postaviť občanov do centra rozhodovania, Involve, 2005.

42. Revidovaná Európska charta o účasti mladých ľudí na miestnom a regionálnom živote, Kongres miestnych a regionálnych samospráv Rady Európy, máj 2003, III.1.59.

Štruktúry zastupujúce mládež na miestnej alebo regionálnej úrovni môžu mať rôzne formy a rôzne názvy v závislosti od kontextu; môžu sa nazývať napríklad „mládežnícke rady“, „mládežnícke fóra“, „mládežnícke parlamenty“ alebo „mládežnícke rady“. Pre účely tejto príručky sa takéto štruktúry budú označovať ako „výbory“ a budú definované takto: „stále štruktúry participácie mládeže na miestnej úrovni, ktoré zastupujú názory a postoje mladých ľudí žijúcich v týchto komunitách alebo regiónoch. Výbory budú najmä zastupovať názory mladých ľudí na politiky a iniciatívy rôznych rozhodovacích orgánov v prípadoch, keď majú tieto politiky vplyv na životy mladých ľudí žijúcich v komunite“.

Členovia mládežníckych výborov môžu byť menovaní alebo volení a môžu zastupovať organizácie, politické strany alebo môžu byť nezávislí. V ideálnom prípade by zloženie takéhoto výboru malo odrážať sociologické zloženie miestnej komunity, aby aj menej privilegované skupiny mali možnosť byť zastúpené. Pri zriaďovaní miestneho výboru mládeže musia miestne orgány a mladí ľudia alebo mládežnícke organizácie spoločne zvážiť nasledujúce otázky:

Účel výboru

- Prečo je takýto výbor potrebný v miestnej komunite?
- Koho by mal presne zastupovať?
- Kto má záujem na jeho založení? Prečo? Aká je motivácia?
- Aká by mala byť úloha výboru?
- Aký by mal byť rozsah jeho záujmu?
- Aké by mali byť jeho práva a povinnosti?
- Aký by mal byť jeho vzťah k miestnym orgánom?
- Akú rozhodovaciu právomoc má výbor?
- Ako budú miestne orgány vnímať príspevky výboru?

Zloženie výboru

- Koľko členov by mal mať výbor? Prečo?
- Ako možno dosiahnuť rodovú, geografickú alebo inú relevantnú rovnováhu?
- Ako možno osloviť skupiny, ktoré sú zvyčajne nedostatočne zastúpené v rozhodovacích orgánoch (ako sú ľudia so zdravotným postihnutím, zástupcovia menšín atď.)?
- Mal by sa zaviesť nejaký systém kvót (napríklad na základe veku, pohlavia, etnického pôvodu atď.)?

Profil člena

- Kto môže byť členom? Aké by mali byť kritériá?
- Koľko rokov by mali mať?
- Aké zručnosti a kompetencie potrebujú, aby mohli niesť zodpovednosť za výbor?

Výber členov

- Ako by sa mali vyberať členovia výboru? Ako by to malo fungovať v praxi? Je to realistické?
- Mala by existovať formálna nominácia? Kým?
- Kto by sa mal podieľať na náboře?
- Kde možno nájsť potenciálnych kandidátov?
- Ako možno motivovať potenciálnych kandidátov, aby sa stali kandidátmi do výboru?

Mandát členov

- Aké zodpovednosti by mali mať členovia výboru?
- Aké by mali byť ich práva a výsady?
- Aké dlhé by malo byť ich funkčné obdobie? Dá sa toto funkčné obdobie obnoviť?
- Sú potrebné nejaké disciplinárne opatrenia?

Posilnenie postavenia členov

- Aké vedomosti a zručnosti budú musieť mať alebo rozvíjať členovia výboru?
- Ako to môžu urobiť?
- Akú podporu budú členovia výboru potrebovať na plnenie svojich povinností?
- Kto im môže takúto podporu poskytnúť?

Štruktúra výboru

- Aké by mali byť funkcie a úlohy v rámci výboru?
- Aké orgány alebo podvýbory budú potrebné?
- Mala by štruktúra výboru odrážať štruktúru miestnej samosprávy? Prečo?
- Aká formálna by mala byť štruktúra?

Spôsob práce

- Aké budú pracovné metódy výboru (napríklad stretnutia, konzultácie, výskum atď.)?
- Ako často by sa mali plánovať stretnutia?
- Kto bude stretnutia pripravovať a viesť?
- Aká práca by sa mala vykonávať medzi stretnutiami?
- Ako sa budú prijímať rozhodnutia?
- Kto bude poskytovať sekretárske alebo administratívne služby?
- Existujú nejaké pravidlá, na ktorých je potrebné sa dohodnúť?

Spolupráca s miestnymi úradmi

- Akú formu by mala mať spolupráca?
- Ako sa budú informácie vymieňať?
- Mala by ísť o pravidelnú výmenu alebo na požiadanie?
- Kto v komisii bude zodpovedný za udržiavanie kontaktu s miestnymi orgánmi?
- Kto v miestnych orgánoch bude zodpovedný za kontakt s komisiou?
- Čo by sa malo robiť v prípade nezhody medzi stranami?

Udržiavanie kontaktu s miestnou mládežou

- Ako budú názory mladých ľudí zastúpené v práci výboru?
- Ako budú výsledky práce výboru, jeho úspechy a výzvy komunikované miestnym mladým ľuďom?
- Akým spôsobom môžu iní mladí ľudia ovplyvniť prácu výboru?

Technické opatrenia

- Kde bude výbor sídliť (miesto zasadnutí, pracovný priestor, oficiálna adresa atd.)?
- Kto bude hradiť výdavky?
- Mali by členovia dostávať vreckové alebo iné stimuly?

Iné

- Mali by existovať stanovy alebo iný dokument upravujúci najdôležitejšie aspekty postupu výboru?
Prečo?

Vyššie uvedený zoznam otázok vychádza zo skúseností rôznych skupín, ktoré už prešli procesom zriaďovania rady mládeže alebo parlamentu na miestnej úrovni. Zoznam je pomerne dlhý a pravdepodobne nie je veľmi zaujímavý ani pre mladých ľudí, ani pre politikov, čo ilustruje dilemu, ako vytvoriť štruktúru, ktorá môže na jednej strane fungovať efektívne a na druhej strane byť priateľská k mladým ľuďom. Rôzne skupiny vyskúšali riešenia, ako je eliminácia počtu formálnych postupov, zabezpečenie neformálnej a priateľskej pracovnej atmosféry a príprava dokumentov v jazyku priateľskom k mladým ľuďom, ale stále sa považuje za skutočnú výzvu prilákať mladých ľudí k tejto skôr formálnej forme účasti.

Čas na reflexiu

1. Existuje vo vašej miestnej komunite rada mládeže, parlament alebo fórum? Čo viete o ich fungovaní?
2. Aké sú silné a slabé stránky tejto formy spolupráce medzi miestnymi samosprávami a mladými ľuďmi?
3. Ako možno motivovať mladých ľudí, aby sa pridali k výborom na miestnej úrovni?

6.4. Spolupráca v oblasti rozhodovania – Spoločné riadenie

Spoluriadenie (alebo kooperatívne riadenie) znamená zdieľanie moci, zodpovednosti a vyúčtovania v oblasti riadenia medzi dvoma alebo viacerými stranami. Tento systém možno úspešne využiť pri zapojení mladých ľudí do rozhodovacích procesov na rôznych úrovniach. Rada Európy zaviedla systém spoločného riadenia pred viac ako tridsiatimi rokmi, keď vytvorila jedinečné partnerstvo medzi zástupcami mládežníckych organizácií a vlád v rámci Riaditeľstva pre mládež a šport. Tento systém dáva mladým ľuďom možnosť vyjadriť sa k formulácii a implementácii mládežníckej politiky Rady Európy.

Spoločné riadenie v Rade Európy

Riaditeľstvo pre mládež a šport (DYS) Rady Európy poskytuje usmernenia a právne nástroje, ktoré podporujú tvorbu politik pre mládež na miestnej, národnej a európskej úrovni. Najdôležitejšie rozhodnutia týkajúce sa programových a rozpočtových priorít prijímajú spoločne vládni a mimovládni partneri v rámci systému spoločného riadenia.

Do systému spoločného riadenia DYS sú zapojené štyri orgány:

1. Európsky riadiaci výbor pre mládež (CDEJ). Jeho členovia zastupujú ministerstvá zodpovedné za záležitosti mládeže z členských štátov Rady Európy, ako aj z ďalších štátov, ktoré pristúpili k Európskemu kultúrnemu dohovoru. Tento výbor zabezpečuje medzivládnu spoluprácu...

pôsobenie v oblasti mládeže a mládežníckych politik. Stretáva sa dvakrát ročne na plenárnom zasadnutí a zaoberá sa otázkami a výzvami súvisiacimi s mládežou.

2. Poradná rada. Má 30 členov zastupujúcich medzinárodné mimovládne mládežnícke organizácie a siete, národné výbory mládeže riadne zriadené v členských štátoch Rady Európy (tzv. národné rady mládeže) a štruktúry zapojené do rôznych oblastí práce s mládežou relevantných pre mládežnícku politiku Rady Európy. Úlohou poradnej rady je podporovať mimovládne účasť vlády na rozhodovacích procesoch v sektore mládeže Rady Európy.

3. Spoločná rada pre mládež. Skladá sa zo všetkých členov Európskeho riadiaceho výboru pre mládež a Poradnej rady a je hlavným rozhodovacím a politickým orgánom pre vládnych a mimovládnych partnerov v rámci Riaditeľstva pre mládež a šport. Úlohou tejto spoločnej rady je vypracovať spoločné stanovisko k hlavným aspektom sektora mládeže v Rade Európy, konkrétne k prioritám a cieľom, ako aj k rozpočtu.

4. Programový výbor. Ide o ďalší spoločný rozhodovací orgán, ktorý pozostáva z ôsmich členov Európskeho riadiaceho výboru pre mládež a ôsmich členov poradnej rady. Úlohou tohto výboru je vytvárať programy v oblasti práce s mládežou v rámci Rady Európy, najmä programy Európskych mládežníckych centier v Štrasburgu a Budapešti a Európskej nadácie pre mládež.

Čas na reflexiu

1. Poznáte nejaký príklad fungovania systémov spoločného riadenia na miestnej alebo organizačnej úrovni? Kde sa nachádza? Ako funguje?
2. Aké výhody systému spoločného riadenia si viete predstaviť?
3. Aké sú podľa vášho názoru obmedzenia systému spoločného riadenia?

Spoločné riadenie na miestnej úrovni

Revidovaná charta uvádza, že „miestne a regionálne samosprávy by mali rozvíjať princíp spoločného riadenia Rady Európy a systém rozhodovania v partnerstve s mladými ľuďmi a mládežníckymi organizáciami v oblastiach politiky relevantných pre mladých ľudí.“⁴³ Toto sa považuje za veľmi špeciálnu formu spolupráce, pretože všetky strany, dospelí aj mladí ľudia, sú na rovnakej úrovni a majú rovnakú právomoc prijímať rozhodnutia. V niektorých komunitách môže byť pre mladých ľudí ťažké byť vnímaní ako rovnocenní partneri s dospelými a zdieľať s nimi moc. Skúsenosti rôznych organizácií však ukazujú, že „táto koncepcia otvára dvere úžasným novým príležitostiam, nápadom a výzvam pre mladých ľudí a starších ľudí, aby rozvíjali svoju kreativitu a odhodlanie. Znižuje predsudky, zvyšuje jasnosť a jednoduchosť komunikácie, vďaka čomu je platná a užitočná v každom sektore každodenného života – rodine, škole a podnikaní“.⁴⁴

Vytvorenie systému spoločného riadenia na miestnej úrovni je možné realizovať rôznymi spôsobmi a neexistuje univerzálny recept, ktorý by platil rovnako pre všetkých. Je však možné predstaviť všeobecný rámec, ktorý môže usmerňovať celý proces, a ten je uvedený nižšie.

⁴³. Tamtiež, II.7.53.ii.

⁴⁴. „Spoločné riadenie. Praktický sprievodca. Snaha o excelentnosť v participácii mládeže na miestnej úrovni“, Peace Child International, 2006, s. 9. Dostupné na: <http://co-management.info>.

Krok 1 – Príprava

Dobrá príprava môže výrazne prispieť k úspechu iniciatívy, a preto je dôležité zabezpečiť, aby sa tejto fáze procesu venoval dostatok času a pozornosti. Predtým, ako sa s potenciálnymi partnermi začne hovoriť o zavedení systému spoločného riadenia, je potrebné sa uistiť, že potenciálny partner:

- rozumie, čo je spoluriadenie. Štúdium publikácií o tejto forme spolupráce, nadviazanie kontaktu s ľuďmi, ktorí už majú v tejto oblasti skúsenosti, a vypočutie si ich rád, to všetko môže byť užitočné;
- má jasno v tom, čo chce dosiahnuť (akú oblasť spoločného riadenia a do akej miery?);
- pozná inštitúcie alebo komunity, kde tento systém už funguje. Často sa možno poučiť zo skúseností iných! Dobrým nápadom by mohlo byť nadviazanie osobného kontaktu so zástupcom systému spoločného riadenia takejto inštitúcie alebo komunity, aby ste mohli otázky adresovať priamo tejto osobe;
- dokáže vysvetliť spoluriadenie zainteresovaným stranám spôsobom, ktorému rozumejú. Koncept spoluriadenia môže byť pre niektorých ľudí celkom nové a môžu mať pochybnosti a výhrady (najmä tí, ktorí by sa delili o moc s inou stranou). Preto je potrebné byť pripravený diskutovať o tom, čo spoločné riadenie vo všeobecnosti znamená, ako funguje v oblasti práce s mládežou, aké sú skúsenosti iných inštitúcií alebo komunít, aké sú výhody a aké môžu byť výzvy atď.;
- má pripravený nejaký materiál. Ľudia môžu potrebovať nejaký čas na premýšľanie o tom, čo počujú, a možno si o tom budú chcieť prečítať niečo viac, takže by bolo užitočné poskytnúť im relevantné materiály.

Krok 2 – Hľadanie spojencov

Kedže v nasledujúcich fázach bude potrebná veľká podpora, mali by ste hľadať spojencov, ktorí by mali záujem pomôcť a zapojiť sa do iniciatívy. Ak niekto zastupuje miestnu mládež alebo mládežnícku organizáciu, môže byť užitočné nájsť podobne zmýšľajúcich ľudí alebo organizácie. Ak niekto zastupuje miestne úrady, môže vyhľadať ďalších úradníkov, ktorí by mohli poskytnúť podporu, alebo kontaktovať inštitúcie pracujúce s mládežou v danej oblasti (ako sú školy, mládežnícke centrá atď.). Takíto spojenci môžu poskytnúť nielen morálnu podporu, ale môžu aj prevziať niektoré úlohy, pomôcť generovať lepšie nápady a prispieť zdrojmi atď.

Krok 3 – Oslovenie potenciálneho partnera pre spoločné riadenie

Toto je veľmi dôležitý moment v celom procese, pretože v tomto bode sa začína partnerstvo medzi stranami, ktoré sa budú deliť o rozhodovaciu právomoc a zodpovednosť. Ak druhá strana nesúhlasí s účasťou na zavedení systému spoločného riadenia, celý proces bude zablokovaný. Oslovenie partnera pre spoločné riadenie je často zdĺhavý proces a možno očakávať množstvo stretnutí a rokovaní. Niekoľko tipov:

- vypracujte si plán, ako osloviť svojho potenciálneho partnera pre spoluriadenie. Rozhodnite sa, ako to chcete urobiť, kedy, kde a s kým atď. Rozdeľte si úlohy a úlohy medzi svojich spojencov;
- skúste identifikovať obavy a pochybnosti, ktoré môže mať váš potenciálny partner pre spoluriadenie v súvislosti s vaším návrhom. Premýšľajte o spôsoboch, ako tieto pochybnosti riešiť;
- Bud'te pripravení rokovať a robiť kompromisy. Váš partner by mohol mať záujem o vytvorenie systému spoločného riadenia, ale len v obmedzenom rozsahu (napríklad len v oblasti zdravotnej starostlivosti o mladých ľudí vo vašej miestnej komunite). Z začať v malom rozsahu je dobrý spôsob, ako začať celý proces spoločného riadenia a naučiť sa, ako funguje. Po získaní ďalších skúseností je možné spoločné riadenie rozšíriť aj na ďalšie oblasti;

- Neprijímate nie ako odpoveď. Skúšajte to ďalej (samozrejme v rozumných medziach);
- buďte trpezliví. Celý proces môže chvíľu trvať, pretože zmena postojov ľudí sa nedeje len počas jedného stretnutia.

Krok 4 – Definovanie cieľov, oblastí zodpovednosti a spôsobov práce

Po vytvorení partnerstva na zavedenie systému spoločného riadenia sa môže začať náročná práca na vypracovaní detailov spolupráce a zásad partnerstva. Všetky strany by sa mali zapojiť do diskusií a prijímania rozhodnutí, pretože v tejto fáze sa medzi partnermi vytvára akási zmluva a stanovujú sa usmernenia pre budúcu prácu. Je potrebné odpovedať na nasledujúce otázky:

- Kto bude zapojený do systému spoločného riadenia?
- Budú v rámci systému nejaké orgány alebo formálne štruktúry? Ak áno, ktoré?
- Ako budú vyberaní členovia oboch strán? Ako sa dá zabezpečiť zastúpenie miestneho obyvateľstva? Aká inkluzívna bude členská základňa?
- Akú úlohu bude zohrávať systém spoločného riadenia? Ktoré oblasti budú zahrnuté a aký bude rozsah rozhodnutí?
- Aké budú práva a povinnosti strán?
- Aké pracovné metódy (alebo postupy, hoci mladí ľudia postupmi často nie sú veľmi motivovaní) sa budú používať?
- Aké budú základné princípy spolupráce?
- Ako bude systém hodnotený? Ako často? Kým?

Krok 5 – Posúdenie potrebných zdrojov

Po vytvorení základu pre spoluprácu v kroku 4 môžu strany teraz posúdiť, čo potrebujú z hľadiska predbežných plánov a dohôd. Pri zvažovaní potrebných zdrojov sa okamžite myslí na financie, ktoré síce veľmi dôležité, ale nie sú jediným potrebným zdrojom. V tejto fáze je tiež potrebné zistiť:

- Koľko času budú musieť strany venovať systému spoločného riadenia?
- Aké miesto sa dá použiť na stretnutia? Je vhodné pre mládež? Je bezbariérové?
- Kto môže poskytnúť technickú a sekretársku podporu?
- Aké kompetencie a zručnosti sú potrebné pre efektívne fungovanie systému spoločného riadenia (aké vedomosti potrebujú mladí ľudia a zástupcovia miestnych samospráv a aké zručnosti bude potrebné rozvíjať)?
- Ako je možné tieto potreby uspokojiť?

Krok 6 – Plánovanie úvodnej fázy

V tejto fáze sú strany pripravené začať plánovať prvú fázu svojej práce. Zavedenie systému spoločného riadenia môže trvať určitý čas, najmä ak je potrebné zmeniť miestne predpisy tak, aby systém spoločného riadenia mohol byť oficiálne uznaný, alebo ak je potrebné vykonať technické opatrenia alebo vypracovať nové dokumenty atď. Členovia orgánov systému spoločného riadenia tiež potrebujú úvod do systému alebo možno dokonca nejaké školenie, kým systém bude môcť hladko fungovať.

Krok 7 – Začatie zavádzania systému spoločného riadenia

Systém spoločného riadenia slúži záujmom miestnej komunity, a preto by si miestna komunita a najmä mladí ľudia, ktorí tam žijú, mali byť vedomí jeho existencie. Niektoré komunity sa rozhodnú spustiť svoje systémy spoločného riadenia prostredníctvom špeciálnej oslavy, aby si ich celá komunita uvedomila a mohla byť na ne hrdá.

Ďalšie kroky ...

Systém spoločného riadenia je zamýšľaný ako dlhodobá iniciatíva, a preto je potrebné plánovať prácu a aktivity pravidelne. Môže to byť každé niekoľko mesiacov, každý rok alebo každé dva roky, v závislosti od situácie. Je však nevyhnutné, aby sa plány zameriavali nielen na riešenie miestnych problémov a rozhodnutí, ale aj na pravidelné hodnotenie fungovania systému, aby sa jeho rôzne aspekty mohli neustále zlepšovať.

Čas na reflexiu

1. Aké realistické by bolo zaviesť systém spoločného riadenia vo vašej miestnej komunite? Prečo si to myslíte?
2. Kto by mal vo vašom lokálnom kontexte záujem o zavedenie systému spoločného riadenia? Čo si myslíte, že by ich motivovalo?
3. V ktorých oblastiach každodenného života by sa politiky alebo programy zamerané na mladých ľudí vo Vašom miestnom kontexte zavedenie systému spoločného riadenia by bolo najrelevantnejšie? Prečo si to myslíte?

Zavedenie systému spoločného riadenia môže začať v malom rozsahu. V niektorých kontextoch napríklad nie je realistické očakávať, že rozhodnutia týkajúce sa miestnych rozpočtov alebo iných kľúčových otázok budú prijímané mladými ľuďmi alebo sa s nimi budú zdieľať. To by však nemalo byť dôvodom na to, aby sa systém spoločného riadenia vôbec nezaviedol. Systémy malého rozsahu, ako je riadenie mládežníckych centier alebo miestnych programov pre mladých ľudí, môžu fungovať veľmi dobre. Začať v malom je v mnohých prípadoch dobrý nápad.

-----> 6.5. Iné formy spolupráce v oblasti rozhodovania

Konzultácie, vytváranie výborov zástupcov a zavedenie systémov spoločného riadenia sú len niekoľkými príkladmi možných foriem spolupráce medzi miestnymi aktérmi s cieľom podporiť účasť mládeže. Existujú však aj iné formy budovania partnerstiev a komunity by mali byť schopné nájsť aspoň jednu, ktorá by bola pre ne relevantná. Príklady takýchto foriem spolupráce sú uvedené nižšie.

Spoločné projekty a iniciatívy

Miestne orgány niekedy pozývajú mimovládne organizácie špecializujúce sa na konkrétne oblasti alebo témy, aby sa pripojili k iniciatívam a projektom. V takýchto prípadoch si miestne orgány ponechávajú kontrolu nad celou iniciatívou, ale nadväzujú partnerstvo s miestnou organizáciou, aby získali odborné poradenstvo alebo využili existujúce know-how, skúsenosti a infraštruktúru. Týmto spôsobom možno na riešenie miestnych problémov využiť miestne odborné znalosti.

Delegovanie zákonných úloh

V niektorých krajinách majú miestne orgány slobodu delegovať niektoré zo svojich zákonných úloh na mimovládne organizácie. Na základe osobitných dohôd, ktoré vymedzujú práva a povinnosti oboch strán...

strany a organizácie preberajú implementáciu miestnych politík, ako je environmentálna politika, politika prístupu ku kultúre atď., alebo preberajú riadenie programov, ako sú napríklad útulky pre bezdomovcov alebo stravovacie programy. Niekedy tieto politiky a programy priamo súvisia s otázkami mládeže a priamo ovplyvňujú životy miestnych mladých ľudí. V takýchto prípadoch je možné vytvoriť partnerstvo medzi miestnymi orgánmi a mládežníckymi organizáciami, prostredníctvom ktorého organizácie získajú podporu, ktorú potrebujú na zlepšenie života mladých ľudí v komunite.

Štrukturálne financovanie

Miestne rozpočty môžu zabezpečiť finančné prostriedky na tzv. „štrukturálne financovanie“ mládežníckych organizácií. Tento typ finančnej podpory nepokrýva náklady na projekty a akcie, ale napríklad náklady spojené s každodennou prevádzkou organizácie, náklady na zamestnancov alebo administratívne náklady. Štrukturálne financovanie môže byť veľmi dôležité pre mládežnícke organizácie s malými skúsenosťami so získavaním finančných prostriedkov, ale aj pre neformálne mládežnícke skupiny alebo organizácie, ktoré fungujú bez stálych zamestnancov zodpovedných za získavanie finančných prostriedkov.

Grantový systém

Organizácie môžu získať finančnú podporu od miestnych samospráv na aktivity a programy, ktoré riadia. Tieto aktivity sa plánujú a realizujú nezávisle od miestnych samospráv, hoci finančné prostriedky zvyčajne smerujú na tie aktivity, ktoré zodpovedajú miestnym prioritám. Prebieha diskusia o tom, do akej miery možno tieto programy a aktivity považovať za skutočne nezávislé, ak sa podpora poskytuje iba tým aktivitám, ktoré zodpovedajú politickému programu miestneho samosprávneho orgánu.

Ručiteľ

Revidovaná charta spomína špeciálny typ podpory dostupnej pre organizácie zapojené do participácie mládeže – vymenovanie garanta.⁴⁵ Garantom môže byť osoba alebo skupina, ktorá je nezávislá od politických aj mládežníckych štruktúr participácie. Hlavnou úlohou garanta je pôsobiť ako rozhranie alebo komunikačný kanál medzi mladými ľuďmi a zástupcami miestnych samospráv v prípadoch napätia medzi oboma stranami.

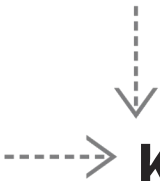
Iné formy spolupráce

- výmena informácií (o iniciatívach, plánoch, vývoji atď.);
- vytváranie spoločných poradných tímov vládnych a mimovládnych orgánov pracujúcich na rôznych témach;
- pozývanie zástupcov druhej strany na otvorenie stretnutí, diskusií atď.

Čas na reflexiu

1. Aké formy spolupráce medzi miestnymi samosprávami, mládežníckymi organizáciami a mladými ľuďmi fungujú vo vašej miestnej komunite alebo regióne?
2. Ako sa šíria informácie o tejto spolupráci?
3. Kto sú strany zapojené do tejto spolupráce? Aký je váš vzťah k týmto stranám?
4. Má vaša organizácia/inštitúcia záujem o spoluprácu s inými partnermi na miestnej úrovni?
5. Prečo?

45. III.1.70.

KAPITOLA 7

Charta a miestne politiky pre mládež

7.1. Úvod do miestnej mládežníckej politiky

„Verejná politika sa snaží dosiahnuť ciele, ktoré sa považujú za najlepšie v záujme všetkých členov spoločnosti.“⁴⁶ Príkladmi sú bezpečnosť, kvalitná zdravotná a sociálna starostlivosť, prístup k vzdelaniu, prístup k zamestnaniu atď. Nie všetky verejné politiky sú však relevantné pre všetkých členov spoločnosti; niektoré sa zaoberajú otázkami, ktoré sú kľúčové len pre konkrétnu skupinu, ako sú mladí ľudia, napríklad preto, že blahobyt mladých ľudí prispieva k blahobytu celej populácie. V tejto kapitole sa verejné politiky týkajúce sa mladých ľudí a ich potrieb a aspirácií označujú ako „mládežnícke politiky“.⁴⁷

Rozvoj účinnej mládežníckej politiky sa stal dôležitým cieľom pre čoraz väčší počet krajín v Európe a na celom svete. Rada Európy podporuje toto úsilie poskytovaním usmernení a právnych nástrojov, ktoré pomáhajú vytvárať alebo zlepšovať mládežnícke politiky na miestnej, národnej a európskej úrovni. Prístupy k mládežníckej politike sa medzi členskými štátmi líšia. V niektorých krajinách sa považuje za dôležitú oblasť práce a poskytujú sa jej primerané zdroje a zaručuje sa prístup k informáciám, právomociam a rozhodovaniu. V iných oblastiach môže byť politika v oblasti mládeže súčasťou iných oblastí politiky, ako je napríklad politika vzdelávania, športu, kultúry, cestovného ruchu atď. Existujú aj rôzne metódy implementácie politiky – centralizovaná metóda, pri ktorej sú rozhodnutia a opatrenia koordinované z jedného centrálného bodu (napríklad ministerstva alebo inej agentúry zodpovednej za záležitosti mládeže) – alebo decentralizovaná metóda, pri ktorej sú rozhodovacie právomoci a zdroje delegované na iné úrovne vrátane regiónov a miestnych komunít.

Čas na reflexiu

1. Sú otázky mládeže prioritou vlády vašej krajiny? Prečo si to myslíte?
2. Ako funguje národná politika mládeže vo vašej krajine? Aké sú ciele a prioritné oblasti?
3. Do akej miery je národná politika mládeže vo vašej krajine decentralizovaná?
4. Myslíte si, že vaša politika mládeže má „inkluzívny prístup“ k mladým ľuďom (čo znamená, že zohľadňuje všetkých mladých ľudí)?

⁴⁶ Torjman, S., Čo je politika? Caledon Institute of Social Policy, 2005, s. 4. ⁴⁷ Toto však nie je definícia mládežníckej politiky. Neexistuje konsenzus o význame pojmu „mládežnícka politika“.

Táto príručka sa zameriava najmä na mládežnícku politiku na miestnej úrovni. Revidovaná charta uvádza, že mladí ľudia sú občanmi v obciach a regiónoch, kde žijú,⁴⁸ a že v dôsledku toho by mala existovať a byť implementovaná mládežnícka politika na miestnej úrovni, aby sa potreby a túžby mládeže mohli čo najlepšie uspokojiť.

Dobre fungujúca politika pre mládež na miestnej úrovni môže priniesť množstvo pozitívnych výsledkov, vrátane napríklad:

- identifikácia najdôležitejších potrieb miestnych mladých ľudí;
- uspokojovanie týchto potrieb efektívnym spôsobom;
- zlepšenie situácie mladých ľudí;
- zabezpečenie toho, aby sa otázky mládeže riešili aj v iných sektorových politikách;
- vytvorenie základu pre dosiahnutie spoločných cieľov prostredníctvom aktérov zapojených do práce s mládežou a pre mládež;
- koordinácia a usmerňovanie rôznych iniciatív a akcií na miestnej úrovni;
- zabezpečenie jasného rozdelenia zdrojov na uspokojenie potrieb miestnych mladých ľudí a subjektov pracujúcich v prospech mládeže;
- uznanie príspevku mladých ľudí k rozvoju miestnej komunity;
- povzbudzovanie mladých ľudí, aby sa aktívne podieľali na riešení problémov ovplyvňujúcich ich životy;
- poskytnutie rámca pre plánovanie budúcnosti miestnej mládeže;
- posilnenie medzigeneračného dialógu a spolupráce na miestnej úrovni.

Vyššie uvedené výsledky možno dosiahnuť len vtedy, ak bude tvorba a implementácia miestnej mládežníckej politiky založená na nasledujúcich zásadách:

1. Politika má jasne definované ciele a spôsoby ich dosiahnutia. Všetci zúčastnení aktéri, ako aj miestna komunita ako celok, musia presne vedieť, čo sa má dosiahnuť a ako to dosiahnuť.
2. Najvyššia politická úroveň komunity alebo regiónu sa vážne angažuje v riešení problémov mládeže. Tento záväzok v praxi znamená, že otázky mládeže sa stanú jednou z miestnych priorít a že sa im venuje dostatočná pozornosť.
3. Zdroje potrebné na plánovanie, implementáciu a hodnotenie miestnej mládežníckej politiky sú k dispozícii. Aj tie najlepšie plány a stratégie budú neefektívne, ak nebudú podporené primeranými financiami, časom a know-how.
4. Mladí ľudia zohrávajú aktívnu úlohu pri plánovaní, implementácii a hodnotení miestnej mládežníckej politiky (vo všetkých fázach). Ak je mládežnícka politika plánovaná pre mladých ľudí, ale bez nich (prístup zhora nadol), existuje riziko, že politika bude odrážať skutočné potreby mladých ľudí len v obmedzenej miere. Mladí ľudia nemusia cítiť žiadnu „zodpovednosť“ za takúto politiku, a preto nebudú motivovaní zapojiť sa do žiadneho jej aspektu.
5. Do celého procesu sú zapojení všetci hlavní aktéri pracujúci pre mládež a/alebo s mládežou. Každý z nich má svoje jedinečné znalosti, skúsenosti, prístup k zdrojom, postavenie v miestnom kontexte a úlohu, ktorú musí zohrať, a tieto výhody môžu prispieť k vytvoreniu a rozvoju relevantnej a kvalitnej mládežníckej politiky.

48. Revidovaná Európska charta o účasti mladých ľudí na miestnom a regionálnom živote. Úvod.

6. Medzi aktérmi existuje silné partnerstvo, aby sa mohli jeden od druhého učiť a poskytovať si potrebnú podporu.
7. Politika mládeže je medzisektorová. To znamená, že sa zaoberá otázkami týkajúcimi sa rôznych oblastí, ako je vzdelávanie, šport, kultúra, médiá, zamestnanosť, bývanie atď., pretože životy mladých ľudí zahŕňajú širokú škálu rôznych oblastí.
8. Mládežnícka politika by mala byť založená na výskume. Existujú rôzne spôsoby vykonávania výskumu: od veľmi zložitých metód a analýz až po jednoduchý zber údajov. Metóda výskumu by sa mala zvoliť podľa potrieb a dostupných zdrojov, ale malo by sa zabezpečiť, aby politika nebola založená na niečích predpokladoch, ale na dôkazoch a solídnej analýze miestnej situácie.

Čas na reflexiu

1. Ktoré z vyššie uvedených zásad považujete za nevyhnutné pre efektívnu mládežnícku politiku na miestnej úrovni?
2. Ktoré z týchto zásad môžu priniesť pridanú hodnotu, ale nie sú nevyhnutne potrebné pre účinnosť miestnej politiky pre mládež? Prečo?

Rôzne všeobecné prístupy k mládežníckej politike možno prispôbiť aj lokálnemu kontextu. Jeden takýto prístup⁴⁹ sa nazýva „prístup hasičov“. Možno ho pozorovať, keď miestne orgány reagujú iba na špecifické problémy týkajúce sa mladých ľudí. Tieto problémy sa nepovažujú za súčasť komplexného problému, ale za izolované udalosti, ktoré je potrebné vyriešiť čo najskôr (ako napríklad malé požiare, ktoré je potrebné okamžite uhasiť). Keď sa situácia vyrieši, problém sa zabudne a rieši sa ďalší problém. V súčasnosti však dochádza k posunu k inému prístupu, ktorý kladie mladých ľudí do centra pozornosti a zaobchádza s nimi skôr ako so zdrojom než s problémom. Keď miestne orgány dodržiavajú túto filozofiu, snažia sa zabezpečiť, aby mladí ľudia mali príležitosti rozvíjať svoj intelektuálny, sociálny, umelecký a fyzický potenciál a aby mohli prispieť svojím talentom k blahu celej komunity. Predpokladá sa, že zameranie sa na rozvoj svojich silných stránok posilňuje mladých ľudí pri budovaní lepších životov a zabraňuje im zapájať sa do trestnej činnosti alebo iného deštruktívneho správania. Napokon existuje prístup nazývaný „riadenie podľa cieľov“.⁵⁰ Pozera sa na miestnu mládežnícku politiku z hľadiska konkrétnych cieľov, ktoré je potrebné dosiahnuť, a implementácia týchto cieľov sa starostlivo plánuje, vykonáva a hodnotí. Tento prístup sa zameriava na zavádzanie konkrétnych zmien a na kontrolu efektívnosti celého procesu.

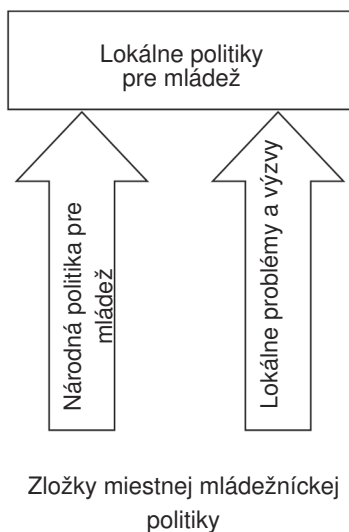
Čas na reflexiu

1. Aké výhody a nevýhody týchto troch prístupov vidíte vo vašom lokálnom kontexte?
2. Ktorý (ak nejaký) z vyššie uvedených prístupov k miestnej mládežníckej politike sa používa vo vašej komunite alebo regióne? Ako ich možno spoznať?

49. Prístupy uvedené v tomto odseku sú citované z Lauritzen, P., „Základy mládežníckej politiky v Rade Európy“, nepublikovaný dokument, s. 4.

50. Viac informácií o riadení podľa cieľov nájdete v publikácii Siurala, L., Európsky rámec mládežníckej politiky, Budapešť, 2004.

Miestna politika pre mládež by mala pozostávať z dvoch hlavných pilierov. Mala by implementovať príslušné ustanovenia národnej politiky pre mládež a mala by riešiť výzvy konkrétnej komunity. Ako už bolo spomenuté, v rámci národnej politiky mládeže možno niektoré úlohy alebo ciele delegovať na iné úrovne rozhodovania, ako aj na regióny a komunity. Preto je nevyhnutné, aby boli ustanovenia národnej politiky pre mládež známe a implementované na miestnej úrovni. Niekedy je potrebné zlepšiť tok informácií medzi rôznymi úrovňami rozhodovania a je zodpovednosťou miestnych orgánov získať informácie o národnej politike pre mládež a hľadať spôsoby, ako ju implementovať vo svojej komunite alebo regióne. Politiky pre mládež možno formulovať rôznymi spôsobmi. V niektorých krajinách existuje len veľmi málo komplexných dokumentov, ktoré sa zaoberajú najdôležitejšími aspektmi života mladých ľudí. V iných môže politika pre mládež existovať ako množstvo fragmentovaných nariadení a právnych ustanovení roztrúsených v rôznych oblastiach (napríklad samostatné zákony týkajúce sa mladých ľudí v rámci národnej politiky zamestnanosti alebo nariadenia v rámci politiky boja proti kriminalite atď.). Aj v týchto prípadoch by ministerstvá alebo iné ústredné inštitúcie zodpovedné za mládež mali byť schopné poskytnúť podrobnosti o národnej politike pre mládež, ako aj informácie o tom, čo sa môže a malo by sa urobiť na miestnej úrovni.

7.2. Revidovaná charta a miestna politika pre mládež

Revidovaná charta obsahuje niekoľko odporúčaní pre sektorové politiky na miestnej a regionálnej úrovni. Je však dôležité mať na pamäti, že tieto odporúčania sa týkajú najmä rôznych aspektov participácie mládeže a nechávajú bokom celý rad ďalších otázok, ktoré sú dôležité pre mladých ľudí v miestnej komunite. Napriek týmto obmedzeniam možno chartu použiť ako užitočný nástroj na vytvorenie miestnej politiky pre mládež. Vysvetlenie, ako sa to dá dosiahnuť, je uvedené nižšie.

Prijatie hodnôt propagovaných v charte

Politiky pre mládež sú založené na hodnotách a zároveň ich aj propagujú. „Nie je ťažké robiť rozhodnutia, keď viete, aké sú vaše hodnoty.“⁵¹ Z tohto dôvodu sa aktéri musia pri tvorbe miestnej politiky pre mládež rozhodnúť, ktoré hodnoty sú pre nich dôležité a ako sa tieto hodnoty môžu premietnuť do konkrétnych cieľov a opatrení. Hlavné hodnoty zdôraznené v charte sú:

- participácia: mladí ľudia majú právo zapájať sa do rozhodnutí, ktoré ovplyvňujú ich životy, a preto majú právo zapájať sa do tvorby a implementácie miestnych politík pre mládež;
- sloboda voľby, či sa zúčastniť alebo nie: mladí ľudia by mali mať možnosť zúčastniť sa, ale môžu sa tiež sa, nezúčastniť sa, ak si to želajú;
- nediskriminácia: mladí ľudia sú rozmanitou skupinou, ale každý jednotlivec by mal mať možnosť zohrávať aktívnu úlohu vo svojom miestnom kontexte bez ohľadu na svoje pôvod, vzdelanie, finančnú situáciu, zdravotné postihnutie, príslušnosť k menšine atď.;

⁵¹ Disney, R., americký filmový scenárista a synovec Walta Disneyho.

- multikulturalizmus: mali by sa rešpektovať rozmanité potreby, zvyky, kultúry a životné štýly;
- mať práva: mladí ľudia sú občanmi a členmi miestnej komunity rovnako ako ostatní ľudia. Preto by mali mať podobné alebo rovnocenné práva (primerané ich veku a súvisiace s povinnosťami, ktoré majú ako členovia komunity);
- rešpekt: s mladými ľuďmi by sa malo zaobchádzať dôstojne a ich názory by sa mali rešpektovať (ale rešpektovať niečí názor nemusí nevyhnutne znamenať súhlasiť);
- partnerstvo: mladí ľudia by mali byť v rozhodovacom procese vnímaní ako partneri, nie ako klienti čakajúci na obsluhu;
- zodpovednosť: mladí ľudia, rovnako ako ktorýkoľvek iný člen spoločnosti, by mali byť zodpovední za svoje činy;
- posilnenie postavenia: mladí ľudia majú rôzne talenty a silné stránky, ktoré môžu využiť na riešenie svojich problémov a výziev, ale niekedy potrebujú posilnenie postavenia a podporu, aby mohli tieto talenty rozvíjať a využívať čo najefektívnejším spôsobom;
- podpora: mladí ľudia majú obmedzenú moc a obmedzené zdroje. Potrebujú podporu, aby mohli hrať aktívnu úlohu vo svojej komunite.

Použitie príkladov sektorových politík

Charta obsahuje prehľad oblastí, ktoré zohrávajú dôležitú úlohu v živote mladých ľudí na miestnej úrovni. Tento prehľad môže pomôcť štruktúrovať proces posudzovania potrieb mladých ľudí v komunite alebo regióne alebo sa môže použiť ako šablóna na navrhovanie miestnych politík (hoci táto šablóna by mala byť doplnená o prvky relevantné pre konkrétne okolnosti). Charta tiež vysvetľuje, prečo by sa miestne politiky pre mládež mali zaoberať konkrétnymi oblasťami.

Sektorová politika	Dôvody pre implementáciu tejto politiky na miestnej úrovni
Politika pre šport, voľný čas a spoločenský život	- aktivity sú jedným z pilierov sociálnej súdržnosti v obci alebo regióne; - ideálny kanál pre účasť mládeže; - ideálny kanál na implementáciu mládežníckych politík v oblastiach športu, kultúry, remesiel a obchodu, umeleckých a iných foriem tvorby a vyjadrovania, ako aj v oblasti sociálnej činnosti.
Politika na podporu zamestnanosti mladých ľudí a boj proti nezamestnanosti	- ekonomické a sociálne podmienky, ktorým mladí ľudia čelia, ovplyvňujú ich motiváciu a schopnosť zapojiť sa; - nezamestnanosť a chudoba veľmi sťažujú byť aktívnym občanom; - Nezamestnaní mladí ľudia pravdepodobne patria medzi najviac vylúčené osoby v spoločnosti.

Politika v oblasti mestského prostredia a biotopov, bývania a dopravy	- integrovanejšie a menej fragmentované životné prostredie je priaznivé pre sociálnu interakciu a rozvoj kvalitného verejného priestoru; - harmonickejšie prostredie je priaznivé pre osobné sebanapĺňanie a rozvoj solidarity medzi generáciami; - mobilita mladých ľudí je nevyhnutná pre účasť na spoločenskom živote a pre to, aby boli plnohodnotnými občanmi; - vo vidieckych oblastiach sú mobilita a doprava základnými nevyhnutnosťami pre dobrú kvalitu života a nielen nevyhnutnými na uľahčenie účasti; - nedostatok dopravy vedie k vylúčeniu.
Politika vzdelávania a odbornej prípravy podporujúca účasť mládeže	- školy sú miestami, kde sa formujú názory a perspektívy mladých ľudí na život; - Školy sú často prvými miestami, kde študenti zažívajú demokraciu v praxi a môžu si precvičovať participáciu.
Zdravotná politika	- mladí ľudia sú ohrození zneužívaním tabaku, alkoholu a drog; - pozoruje sa nárast pohlavne prenosných chorôb, čo má za následok morálne úsudky a následnú izoláciu.
Politika rodovej rovnosti	- Mladí muži a ženy majú problém získať pozície zodpovednosť v rámci profesionálneho života, združení, politiky a miestnych a regionálnych samospráv; na miestnej úrovni existujú - nerovnosti medzi mladými mužmi a ženami.
Špecifická politika pre vidiecke regióny	- mladí ľudia z vidieckych oblastí majú iné potreby ako ich rovesníci žijúci v mestách, pokiaľ ide o vzdelávanie, zamestnanie, bývanie, dopravu atď.; - mladí ľudia vo vidieckych oblastiach majú nižšiu úroveň poskytovania sociálnych služieb ako tí, ktorí žijú v mestských oblastiach; - mládežnícke a komunitné organizácie stimulujú spoločenský a kultúrny život vo vidieckych oblastiach a môžu byť dôležitým spoločenským priestorom pre mladých ľudí; - mládežnícke a komunitné organizácie podporujú účasť miestnej mládeže; - Mládežnícke a komunitné organizácie zlepšujú kvalitu života a bojujú
Politika prístupu ku kultúre	- proti problémom izolácie vidieka. - umenie a kultúra sú súčasťou minulého, súčasného a budúceho osobného a kolektívneho dedičstva a sú odrazom každej spoločnosti; - Mladí ľudia zohrávajú v tomto kultúrnom vývoji úlohu prostredníctvom svojej kultúrnej praxe a svojej schopnosti iniciatívy, objavovania a inovácie.

Politika trvalo udržateľného rozvoja a životného prostredia	– mladí ľudia a ďalší členovia spoločnosti čelia zhoršovaniu životného prostredia; – Environmentálne problémy sú prvoradým problémom mladých ľudí, ktorí sa budú musieť v budúcnosti vyrovnat' s následkami minulých chýb.
Politika boja proti násiliu a kriminalite	– mladí ľudia sú často obeťami trestných činov, násillia, sexuálneho vykorisťovania, zneužívania alebo iných foriem zlého zaobchádzania; – v školách existujú rôzne formy násillia; – Chýbajú adekvátne reakcie na kriminalitu a násillie v súčasnej spoločnosti.
Antidiskriminačná politika	– existuje diskriminácia menšín vrátane mladých príslušníkov menšinových skupín; – existuje diskriminácia voči ľuďom so zdravotným postihnutím a iným skupinám; – V niektorých komunitách nie je zaručený rovnaký prístup k verejným miestam, odbornému vzdelávaniu, školstvu, bývaníu, kultúrnym aktivitám a iným oblastiam života.
Politika v oblasti sexuality	– počas prechodu od závislosti v detstve k samostatnému dospelému životu sa mladí ľudia môžu stretnúť s problémami súvisiacimi s ich osobnými vzťahmi; – pretrvávajú nevedomosť o otázkach sexuálneho zdravia; – existuje nedôvera voči oficiálnym postojom týkajúcim sa rizík určitého sexuálneho správania; – Vznik a praktizovanie sexuality mladých ľudí nie je vždy jednoduché.
Politika prístupu k právam a zákonu	– spoločnosti sú založené na pravidlách, ktoré musia všetci rešpektovať, aby mohli spolu harmonicky žiť; – v demokratických spoločnostiach pravidlá prerokúvajú a prijímajú volení zástupcovia občanov; – počet právnych textov a pravidiel narastá a pre jednotlivca je čoraz ťažšie sa v nich vyznať a uplatňovať ich; – Rastúci počet pravidiel a zákonov vytvára rozdiely medzi občanmi (pretože niektorí si uvedomujú svoje práva a povinnosti a iní nie).

Vyššie uvedený zoznam dôvodov na zavedenie mládežníckej politiky v niektorých špecifických oblastiach verejného života nie je vyčerpávajúci a slúži ako vzorka a východiskový bod pre ďalšiu analýzu. Hlavnou úlohou charty je podporovať účasť mládeže vo všeobecnosti, a preto sa nezaobera mnohými otázkami (medzigeneračné vzťahy, predchádzanie konfliktom atď.) a inými otázkami sa zaoberá len v obmedzenej miere. Preto je na miestnych aktéroch zapojených do tvorby mládežníckej politiky, aby identifikovali oblasti, ktoré v charte stále chýbajú.

Čas na reflexiu

1. Ktoré hodnoty propagované v charte by ste považovali za najdôležitejšie vo vašej miestnej komunite? Prečo?
2. Ktoré z vyššie uvedených sektorových politík sú už súčasťou miestnych politík pre mládež vo vašej komunite?
3. Aké ďalšie sektorové politiky, ktoré nie sú uvedené v charte, obsahuje vaša miestna politika pre mládež?
4. Ktoré sektorové politiky stále chýbajú vo vašom miestnom kontexte?

-----> 7.3. Proces formulácie miestnej mládežníckej politiky

Formulácia miestnej mládežníckej politiky je zložitý postup a vyžaduje si zapojenie rôznych aktérov. Miestne orgány ako hlavný orgán zaoberajúci sa miestnymi politikami majú v tejto oblasti značné odborné znalosti a skúsenosti, a preto by mali zohrávať aktívnu úlohu v celom procese tvorby miestnej mládežníckej politiky. Tento proces sa bude v jednotlivých krajinách líšiť kvôli existujúcim tradíciám, normám, postupom a zákonom a nie je možné predstaviť jeden univerzálny model pre všetky rôzne situácie v Európe. Existuje však niekoľko návrhov, ktoré môžu byť užitočné pri práci na miestnej mládežníckej politike.

Budovanie partnerstiev

Efektívna politika mládeže na miestnej úrovni si vyžaduje zapojenie rôznych aktérov: miestnych samospráv, mladých ľudí, miestnych organizácií a inštitúcií. Niektoré komunity používajú prístup zhora nadol, čo znamená, že miestne samosprávy rozhodujú o politike a potom ju implementujú samy alebo sa snažia nájsť partnerov, ktorí ju budú implementovať. Toto však nie je veľmi participatívny prístup a dôrazne sa odporúča, aby sa do celého procesu zapojili rôzni aktéri už od veľmi raného štádia.

Jasné vysvetlenie, prečo je na miestnej úrovni potrebná miestna politika pre mládež

Rozvoj lokálnych politík pre mládež je v súčasnosti v móde a čoraz viac komunít prejavuje záujem o riešenie problémov mládeže súdržnejším a efektívnejším spôsobom. Dobrá politika pre mládež na miestnej úrovni môže priniesť skutočné výhody a zmeny, takže po začatí procesu tvorby takejto politiky je dôležité identifikovať, aké konkrétne zmeny a vylepšenia by sa mali vykonať.

Zber informácií o národnej a regionálnej politike mládeže

Ako už bolo spomenuté, miestna mládežnícka politika by mala byť postavená na dvoch pilieroch, pričom jedným z nich je národná mládežnícka politika. Keď národná politika deleguje niektoré ciele alebo akcie na iné úrovne, je potrebné zistiť, aké presne tieto delegované zodpovednosti predstavujú a či sú poskytnuté nejaké usmernenia, ktoré by im pomohli s ich implementáciou, aby sa ich implementácia mohla plánovať v rámci miestnej mládežníckej politiky. Národná politika

by sa mali zaoberať aj celou škálou otázok relevantných na miestnej úrovni, aby miestni tvorcovia politík dostali usmernenia a inšpiráciu pre svoju prácu.

Analýza situácie mladých ľudí v miestnej komunite – Identifikácia potrieb

Ďalší pilier miestnej mládežníckej politiky sa zameriava na otázky, ktoré sú obzvlášť dôležité pre miestnu komunitu. Tieto otázky nemusí riešiť národná mládežnícka politika, ktorá má obmedzený rozsah pôsobnosti a zameriava sa iba na niekoľko prioritných oblastí relevantných pre všetkých mladých ľudí žijúcich v krajine. Preto je nevyhnutné analyzovať situáciu mladých ľudí v miestnej komunite a rozhodnúť, ktoré ďalšie oblasti, problémy a výzvy by mala riešiť miestna mládežnícka politika. Takýmto spôsobom sa dá zabezpečiť, aby miestna mládežnícka politika odrážala potreby a aspirácie mladých ľudí a aby nebola len súčasťou politickej agendy miestnych rozhodovacích orgánov.

Identifikácia a hodnotenie rôznych programov a akcií súvisiacich s mládežou na miestnej úrovni

Aj keď neexistuje oficiálna miestna politika pre mládež, v komunite pravdepodobne prebiehajú rôzne projekty, podujatia a iniciatívy, či už formálne alebo neformálne. Majú reálny potenciál priniesť pozitívne zmeny v životoch mladých ľudí a môžu prispieť k implementácii miestnej politiky pre mládež, a preto aktéri zapojení do tvorby politík musia presne vedieť, čo sa deje a ktoré organizácie, inštitúcie alebo skupiny sú do toho zapojené.

Stanovenie priorít

Mladí ľudia sú rozmanitou skupinou, a to znamená, že majú rôzne potreby a očakávania. V rámci miestnej mládežníckej politiky s využitím dostupných zdrojov môže byť nemožné splniť všetky tieto požiadavky, a preto je potrebné stanoviť priority. Rozhodovanie o prioritách je veľmi dôležitý a niekedy náročný krok, pretože je potrebné posúdiť hodnotu daných problémov. Priority by sa nemali vyberať na základe osobných alebo organizačných preferencií zúčastnených strán, ale na základe dôkladnej analýzy situácie.

Definovanie vízie/cieľov/zámerov/stratégie/plánu činnosti/hodnotenia

Existujú rôzne vzorce, ktoré možno použiť na rozvoj miestnych politík; niektoré komunity začínajú opisom vízie, iné sa radšej zameriavajú na formulovanie cieľov a zámerov. Neexistuje jeden správny alebo nesprávny spôsob, ako to urobiť. Miestni tvorcovia politík by si mali byť jednoducho istí, čo chcú dosiahnuť, v akom časovom rámci, s akými zdrojmi, ako to plánujú dosiahnuť a ako chcú celý proces vyhodnotiť. Politika mládeže, rovnako ako každá iná iniciatíva, by sa mala pravidelne hodnotiť a hodnotenie je potrebné plánovať spolu so všetkými ostatnými prvkami politiky.

Konzultácie o návrhu politiky

Všetky strany zapojené do procesu tvorby miestnej mládežníckej politiky a zaujímajúce sa o otázky mládeže na miestnej úrovni musia mať možnosť vyjadriť svoje názory na konečný návrh politiky. To sa dá dosiahnuť prostredníctvom kola konzultácií alebo stretnutí, workshopov, prieskumov atď.

Prijatie politiky

Mládežnícka politika môže mať na miestnej úrovni rôzny typ statusu. Môže zostať na úrovni dohody medzi rôznymi partnermi, ale môže byť aj oficiálne uznaná miestnymi orgánmi a prijatá ako jedna z oblastí miestnej verejnej politiky. V druhom prípade by miestne orgány prevzali politickú zodpovednosť za implementáciu tejto politiky a boli by zodpovedné celej komunite za výsledky.

Šírenie

Informácie o miestnej politike pre mládež by sa mali šíriť v miestnej komunite alebo regióne, aby sa do nej mohli zapojiť tí, ktorí o ňu majú záujem. Osobitná pozornosť by sa mala venovať informovaniu mladých ľudí o takejto politike, pretože práve oni budú jej hlavnými príjemcami.

Participatívne monitorovanie implementácie politiky

Mala by existovať systematická kontrola alebo skúmanie rôznych aspektov implementácie politiky (monitorovanie) s cieľom posúdiť pokrok dosiahnutý v súvislosti s konkrétnymi cieľmi. Monitorovanie pomáha nielen kontrolovať efektívnosť využívania zdrojov, ale aj identifikovať úspechy a problémy v ranom štádiu. Zabezpečuje tiež, aby sa politika mohla prispôbiť v prípade zmien situácie v komunite alebo spoločnosti. Participatívne monitorovanie znamená, že monitorovanie zahŕňa rôznych miestnych aktérov a najmä mladých ľudí.

Čas na reflexiu

1. Ako by ste opísali miestnu politiku pre mládež vo vašej komunite alebo regióne? Aké sú jej priority?
2. Do akej miery táto politika odráža národnú politiku pre mládež vašej krajiny?
3. Kto sa podieľal na formovaní miestnej politiky?
4. Kto sa podieľal na jej implementácii?
5. Ako sa monitoruje politika mládeže?

7.4. Obhajoba – vytváranie sietí pre zmenu politík

Hoci sa politika mládeže vo všeobecnosti stáva dôležitou témou na miestnej úrovni, v niektorých komunitách sú priority inde. Rôzne organizácie, inštitúcie a jednotlivci sa snažia zabezpečiť, aby sa otázkam mládeže venovala dostatočná pozornosť, a to zapojením sa do obhajoby, ktorú možno definovať ako súbor cielených opatrení zameraných na osoby s rozhodovacou právomocou na podporu konkrétnej politickej otázky,⁵² a tiež vytváraním sietí obhajoby. Obhajoba sa zameriava na ovplyvňovanie rôznych aspektov politiky mládeže, ako je napríklad vnímanie určitých problémov verejnosťou alebo postoje tvorcov politík. Môže sa tiež zamerať na podporu konkrétnych riešení alebo dokonca na zastavenie určitých návrhov. Obhajoba sa môže využívať na rôznych úrovniach – inštitucionálnej, miestnej, regionálnej, národnej a medzinárodnej.

Obhajoba je založená na vytváraní sietí – vytváraní a udržiavaní kontaktov s tými, ktorí podporujú rovnaké ciele a ktorí súhlasia s prácou na dosahovaní spoločných cieľov. V skutočnosti je takmer každý súčasťou nejakej siete – v práci, v škole, v spoločenskom živote alebo športových aktivitách – vo všeobecnosti ľudia o tejto forme spolupráce vedia dosť veľa a šikovne ju využívajú. Obhajobné siete musia byť organizované tak, aby sa čas, motivácia a ďalšie zdroje využívali čo najefektívnejšie na dosiahnutie cieľov.

V niektorých prípadoch sa advokačná sieť vyvinie do koalície (druhu únie), čo je neoceniteľné, pretože spája ľudí a zdroje zo všetkých sektorov komunity a poskytuje viditeľný znak podpory komunity.⁵³ Práca ako súčasť koalície pomáha rozdeliť zodpovednosti a vytvára priestor na zapojenie sa do skupinových aktivít.

⁵² Vytváranie sietí pre zmenu politík. Manuál pre školenia v oblasti obhajoby, The Policy Project, 1999, s. I-1. 53.

„Súprava pre obhajobu“, Advocates for Youth Washington, dostupné na:

www.advocatesforyouth.org/publications/advocacykit.pdf.

riešenie problémov. Je to však pomerne úzka forma spolupráce a niekedy sa záujmy členov koalície líšia, čo spôsobuje ďalšie ťažkosti.

Pri vytváraní siete je potrebné zvážiť nasledujúce otázky:

- Aký je účel siete?
- Aké zručnosti, odborné znalosti a zdroje budú potrebné na dosiahnutie tohto cieľa?
- Kto môže do siete priniesť tieto zručnosti, odborné znalosti a zdroje? Ktorí jednotlivci, organizácie a inštitúcie by mali byť súčasťou tejto siete?
- Aký druh záväzku bude potrebný od členov siete?
- Ako možno povzbudiť potenciálnych členov, aby sa pridali k sieti?
- Kto by to mal urobiť?
- Kedy by sa malo uskutočniť prvé stretnutie?
- Čo by malo byť na programe?
- Aká by mala byť štruktúra?
- Ako by sa mali robiť rozhodnutia?
- Akú formu by malo mať vedenie?
- Ako by mala spolupráca fungovať?
- Ako by mal fungovať tok informácií?
- Ako by sa mali riešiť potenciálne konflikty?
- Ako by sa mal vypracovať akčný plán?
- Ako je možné získať potrebné zdroje?
- Ako by sa mal akčný plán monitorovať a hodnotiť?
- Aký druh podpory je potrebný na fungovanie siete (napríklad sekretárske služby)? Ako ju možno získať?

Práca v oblasti obhajoby je do veľkej miery založená na efektívnej komunikácii, a preto by členovia siete obhajoby mali mať alebo rozvíjať zručnosti, ktoré zabezpečia najlepšiu možnú komunikáciu. To je kľúčové nielen pre kontakty s tvorcami politik, ale aj pre udržiavanie dobrých pracovných vzťahov v rámci siete. Potrebné zručnosti sa týkajú formulovania názorov, vyjadrovania myšlienok a pocitov, prenosu správ, podávania správ kvalitne prezentácie a čítanie neverbálnych signálov, ako aj aktívne počúvanie a povzbudzovanie ostatných rečníkov k rozprávaniu.

Pochopenie fungovania politických procesov na lokálnej úrovni je nevyhnutné pre úspech advokačného tímu. Členovia musia vedieť, ako sa politiky vytvárajú (postupy, formálne pravidlá a podmienky), kto sa zúčastňuje a v akej funkcii, aká je právomoc konkrétnych aktérov atď. Po zhromaždení všetkých týchto informácií je možné identifikovať realistické ciele a najefektívnejšie spôsoby oslovenia tvorcov politik s cieľom dosiahnuť tieto ciele. Členovia siete by mali byť schopní preukázať tieto znalosti, pretože mnohí tvorcovia politik vnímajú mimovládne organizácie napríklad ako organizácie, ktorým chýbajú vedomosti a skúsenosti potrebné na zapojenie sa do procesu tvorby politik. Takéto postoje blokujú úsilie o presadzovanie a môžu viesť k odmietnutiu spolupráce.

Čas na reflexiu

1. Ako by ste zhodnotili svoje komunikačné zručnosti? Aké sú vaše silné a slabé stránky?
2. Ako sa vytvárajú politiky vo vašej krajine?
3. Ako sa vytvárajú politiky vo vašom regióne alebo miestnej komunite?
4. Boli ste niekedy zapojení do procesu formulovania alebo implementácie politík? V akej funkcii?

Kroky v procese obhajoby

Krok 1 – Definovanie problému

Sieť sa musí dohodnúť na tom, aký problém bude podporovať, aby presadila zmenu politiky. Tento problém by mal byť v súlade s poslaním siete a mal by spĺňať predtým dohodnuté kritériá.

Krok 2 – Stanovenie cieľov a zámerov

Sieť musí stručne definovať, čo chce dosiahnuť v dlhodobom horizonte (zámery), a potom naplánovať súbor konkrétnych, merateľných a krátkodobých výsledkov, ktoré prispejú k týmto cieľom.

Krok 3 – Identifikácia cieľovej skupiny

Primárnou cieľovou skupinou sú tvorcovia politík, ktorí majú právomoc zaviesť novú politiku alebo politickú zmenu. Sekundárna cieľová skupina sú všetci, ktorí majú prístup k primárnej cieľovej skupine a môžu ju ovplyvniť, ako napríklad iní tvorcovia politík, politici, zamestnanci miestnych úradov, médiá, miestni lídri atď. Sieť musí identifikovať, kto sú títo jednotlivci alebo skupiny, akú majú moc a aký je ich postoj k navrhovanej zmene politiky (konkrétne, či sú za, proti alebo neutrálni).

Krok 4 – Budovanie podpory

Členovia siete by mali hľadať podporu medzi organizáciami, inštitúciami, sieťami, občianskymi skupinami, koalíciami, aktivistami alebo jednotlivcami, ktorí sa zaujímajú o danú problematiku a ktorí by boli ochotní im pomôcť dosiahnuť ich ciele. Úspech iniciatívy do veľkej miery závisí od podpornej základne, preto by sa na túto úlohu mal vyčleniť dostatok času a zdrojov.

Krok 5 – Vypracovanie posolstva

Posolstvá zamerané na obhajobu by mali byť formulované tak, aby cieľovú skupinu bolo možné presvedčiť, aby ponúkla svoju podporu návrhu siete. Posolstvo by preto malo byť prispôsobené profilu cieľovej skupiny a malo by jasne vyjadrovať, čo sa od nej očakáva.

Krok 6 – Stanovenie komunikačných kanálov

Vaše cieľové publikum určí výber komunikačných kanálov. Pri snahe osloviť osoby s rozhodovacou právomocou, pri vzdelávaní miestnej komunity alebo pri hľadaní podpory od podobne zmýšľajúcich skupín a jednotlivcov je potrebné použiť rôzne spôsoby šírenia posolstva zameraného na obhajobu. Na miestnej úrovni môžu komunikačné kanály zahŕňať tlačové správy v miestnych médiách, miestne diskusie, stretnutia s tvorcami politík a informačné listy atď.

54. Model prezentovaný v Networking pre zmenu politík. Manuál pre školenia v oblasti obhajoby, Projekt politiky, 1999, s. III-7-III-9.

Krok 7 – Získavanie finančných prostriedkov

Iniciatívy v oblasti obhajoby potrebujú finančnú podporu na pokrytie nákladov na materiál, cestovné (napríklad pri účasti na stretnutiach s osobami s rozhodovacou právomocou), infraštruktúru stretnutí (napríklad prenájom miesta stretnutia) a náklady na komunikáciu medzi členmi siete atď. Aby sa nemuseli spoliehať iba na finančné príspevky od členov siete, vytvorenie stratégie získavania finančných prostriedkov už v ranej fáze procesu obhajoby môže tiež pomôcť získať externú finančnú podporu.

Krok 8 – Vypracovanie implementačného plánu

Sieť musí naplánovať, ako by mala byť celá advokačná kampaň riadená. Plán by mal obsahovať zoznam všetkých aktivít a úloh a mal by špecifikovať zodpovednosti pridelené každej osobe alebo skupine. Mal by tiež stanoviť časový rámec na dokončenie všetkých aktivít a mal by uviesť zoznam potrebných zdrojov, ako aj vysvetliť, ako sa tieto zdroje získajú.

Prebiehajúce aktivity

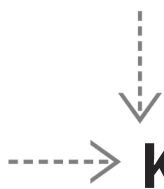
- Zber údajov je dôležitý v rôznych fázach celej advokácie. Je užitočný pri identifikácii hlavných problémov, ktoré je potrebné riešiť pri stanovovaní vhodných cieľov, pri formulovaní advokácie, pri hľadaní podpory a tiež pri ovplyvňovaní tvorcov politik.
- Monitorovanie a hodnotenie by mali prebiehať aj počas celej advokačnej kampane. Obe aktivity by mali byť naplánované vopred, aby bolo možné vyhodnotiť pokrok a výsledky.

Obhajoba je veľmi silná metóda na dosiahnutie zmien politik alebo iniciovanie vývoja nových politik v rôznych kontextoch a na rôznych úrovniach. Jej potenciál sa však v miestnych komunitách dostatočne nevyužíva (najmä v súvislosti s otázkami mládeže), a to aj napriek tomu, že obhajoba výrazne uľahčuje nadväzovanie osobných kontaktov s miestnymi tvorcami politik a budovanie priamych vzťahov s dotknutými aktérmi. Do veľkej miery sa to deje preto, že ľudia, ktorí pracujú pre mladých ľudí a s mladými ľuďmi, sú presvedčení, že obhajoba si vyžaduje určité špeciálne zručnosti a kompetencie, ktoré oni nemajú. A zabúdajú, že obhajoba je založená najmä na odhodlaní a motivácii zúčastnených strán.

Čas na reflexiu

1. Aké zmeny politik (v oblasti mládeže alebo v akejkoľvek inej oblasti) by mohli byť prospešné z procesu obhajoby vo vašej komunite alebo regióne?
2. Kto by mal záujem podporiť takúto zmenu politiky?
3. Akú cieľovú skupinu by sme mali osloviť?
4. Ktoré komunikačné kanály by boli najefektívnejšie?

KAPITOLA 8

Vzdelávacia sekcia

Vykonávanie participatívnej práce a používanie revidovanej charty ako praktického nástroja si vyžaduje určitú mieru vedomostí, zručností a správny prístup k participácii mládeže. V dôsledku toho všetci, ktorí majú záujem o zapojenie mládeže na miestnej úrovni, môžu potrebovať špecifické školenie a podporu. Tieto potreby možno riešiť rôznymi spôsobmi, jedným z nich je organizácia workshopov, ktoré skúmajú rôzne dimenzie participácie mládeže alebo ktoré pomáhajú účastníkom identifikovať možné spôsoby využitia revidovanej charty v ich vlastnom kontexte. Informácie, ktoré pomáhajú pri príprave takýchto workshopov, sú dostupné buď na internete, alebo priamo od organizácií, ktoré sa zaoberajú vzdelávaním k participácii.

V tejto kapitole popisujeme rôzne vzdelávacie aktivity, ktoré možno využiť ako súčasť školení týkajúcich sa participácie mládeže vo všeobecnosti alebo charty konkrétnejšie. Tieto aktivity boli buď prevzaté z rôznych vzdelávacích zdrojov, alebo vyvinuté pre potreby tejto príručky.

Prezentované metódy sú:

Diamant politik

Ľudské sendviče

Nože a vidličky

Rebrík participácie

Stretnutie so starostom

Mriežka participácie

Snehová guľa participácie

Časový harmonogram participácie

Práva a participácia

Šarády RMSOS

Hranie rolí o charte

Cvičenie s vyhlásením

Trojuholník spolupráce
 Pravda alebo nepravda?
 Čo pre mňa môžete urobiť?
 Návšteva Jeunessie
 Čo sa stane, ak sa to nestane?
 Simulačné cvičenie „Mládež v akcii“

Diamant politik	
Názov	Diamant politik
Téma	Miestne politiky posilňujúce účasť mládeže
Ukážka	Čo je najdôležitejšie?
Veľkosť skupiny	Akokoľvek
Čas	90 minút
Ciele	– predstaviť obsah revidovanej charty; – preskúmať miestne politiky na podporu participácie mládeže; – podnietiť diskusiu o miestnych mládežníckych politikách v kontexte účastníkov; – na podporu vyjednávacích zručností.
Príprava	Skopírovať sady kariet pre každú malú skupinu zúčastňujúcu sa aktivity „Diamant politik“.
Materiály	Jedna sada kariet na malú skupinu.
Pokyny	1. Opýtajte sa účastníkov, čo chápu pod pojmom „miestna politika“. 2. Stručne predstavte rôzne sektorové politiky, ktorými sa zaoberá revidovaná charta. 3. Rozdeľte účastníkov do malých skupín po 4 ľuďoch z rovnakého regiónu (buď v rámci jednej krajiny, alebo z Európy) a každej skupine dajte sadu kariet. 4. Vysvetlite postup. Každá skupina by mala stručne prediskutovať relevantnosť politik uvedených na kartách pre ich vlastnú situáciu. Potom by sa mali dohodnúť, ktoré politiky sú najrelevantnejšie a najmenej relevantné pre mladých ľudí v ich regiónoch a ktoré sú menej relevantné. Karty s politikami by potom mali byť usporiadané do tvaru diamantu. Karta s najrelevantnejšou politikou by mala byť umiestnená na vrch diamantu. Pod ňou by mali byť umiestnené dve karty vedľa seba, ktoré by mali predstavovať ďalšie najrelevantnejšie politiky. Stred diamantu by mali tvoriť tri karty predstavujúce mierne relevantné politiky. Pod nimi by mali nasledovať dve karty zobrazujúce menej relevantné politiky a nakoniec, v spodnej časti diamantu, by mala byť jedna karta predstavujúca politiku, ktorá je najmenej relevantná pre kontext účastníkov. 5. Požiadajte skupiny, aby predstavili svoje diamanty ostatným a vysvetlili svoj výber.

Rozbor a hodnotenie	Položte účastníkom nasledujúce otázky: 1. Čo pre vás znamená slovo „relevantné“? Ako ste definovali toto slovo pre účely tohto cvičenia? 2. Ktoré politiky sa považujú za najrelevantnejšie pre všetky skupiny? Prečo? 3. Aké sú rozdiely medzi diamantmi? 4. Ako ovplyvňujú miestne politiky účasť mladých ľudí? 5. Ste spokojný s výsledkom svojej práce? Prečo? 6. Aký bol váš vplyv na celý proces rokovaní? 7. Čo ste sa z tohto cvičenia naučili?
Variácie	1. Namiesto predstavenia sektorových politík charty sa môže facilitátor účastníkov opýtať, aké miestne politiky existujú a sú dôležité pre mladých ľudí v ich miestnych komunitách alebo regiónoch. 2. Ak sú účastníci oboznámení s chartou, facilitátor si môže zopakovať, čo už pamätajte, že sa tam hovorí o sektorových politikách.
Priložené dokumenty	Diamant politik – Vzorová sada kariet

-----> DIAMOND OF POLICIES – Ukážková sada kariet

Politika v oblasti športu, voľného času a spoločenského života	Politika podporujúca zamestnávanie mladých ľudí
Špecifická politika pre vidiecke regióny	Vzdelávacia politika podporujúca účasť mládeže
Politika trvalo udržateľného rozvoja a pre prostredie	Antidiskriminačná politika
Dopravná politika	Zdravotná politika
Politika mobility a výmen	

Ľudské sendviče	
Názov	Ľudské sendviče Zdroj: Školenie o aktívnej účasti mládeže, EYC, Štrasburg, 2007.
Téma	Vzájomné spoznávanie a skúmanie reality účasti mládeže
Vzorka	Ja a moja realita účasti mládeže
Veľkosť skupiny	12 – 35
Čas	1 hodina
Ciele	– aby sa navzájom spoznali; – podeliť sa o skúsenosti s reálnou účasťou mládeže v komunitách a organizáciách účastníkov; – preskúmať skúsenosti s účasťou mládeže.
Príprava	Mala by sa pripraviť veľká miestnosť alebo priestor so štyrmi vyznačenými tematickými kútmi na zdieľanie.
Materiály	Papier A3, fixky alebo pastelky, noty

Pokyny	Individuálna príprava – 15 minút Účastníci dostanú dva listy papiera A3 a fixky alebo pastelky. Na každý z nich môžu nakresliť alebo napísať o nasledujúcich aspektoch svojho života/skúsenosti: – osobné (rodina, štúdium, voľný čas...); – organizácia/práca; – komunita/mladí ľudia – charakteristiky; – skúsenosti s účasťou mládeže (súvisiace s akciou). Zdieľanie – 40 minút Keď sú účastníci pripravení, musia sa obliecť ako „ľudské sendviče“ medzi dvoma listami papiera A3 (jeden papier vpredu, jeden papier vzadu). Potom sa zhromaždia uprostred veľkej miestnosti alebo priestoru so štyrmi tematickými rohmi, ktoré by mali byť rovnaké ako tie na ich papieroch A3. Účastníci sú vysvetlení rohov a poučení, že budú štyri kolá a počas cvičenia musia prejsť všetkými rohmi. Hrá sa hudba a účastníci sa môžu miešať a pozerat' si navzájom „sendviče“. Keď lektor zastaví hudbu, účastníci by si mali vybrať jeden roh a podeliť sa o názory na tému uvedenú na „sendviči“ (napríklad organizácia/práca). Po 10 minútach moderátor pustí hudbu a „ľudské sendviče“ sa musia zhromaždiť v strede. Keď hudba prestane hrať, vyberú si nový roh. Toto sa opakuje štyrikrát.
Rozbor a hodnotenie	Žiadne

Nože a vidličky	
Názov	Nože a vidličky Zdroj: PLA Notes (2001), vydanie 42, str. 66-68, IIED Londýn, Josh Levene
Veľkosť skupiny	Princípy participácie
Vzorky	Zúčastniť sa alebo nezúčastniť sa?
Témy	6-20

Čas	60 minút
Ciele	– oboznámiť účastníkov s niektorými zásadami participácie; – preskúmať, ako posilnenie postavenia závisí od transparentnosti a zdieľania; – zažiť situáciu, v ktorej je účasť výzvou.
Príprava	Nájdite v skupine účastníkov jednu osobu, s ktorou sa podelíte o tajné pravidlo hry.
Materiály	Nôž a vidlička Flipchart, papier, perá
Pokyny	1. Účastníci sedia v kruhu. 2. Povedzte všetkým, že pravidlá hry budú vysvetlené iba raz, takže že musia pozorne počúvať. 3. Vysvetlite, že chcete, aby sa všetci počas hry sústredili na to, ako sa cítia. 4. Účastníci sú povinní podať nôž a vidličku, buď prekrížené, alebo neprekrížené, osobe sediacej vedľa nich. Takže by mali celej skupine povedať, či sú nôž a vidlička „prekrížené“ alebo „neprekrížené“. Lektor im potom povie, či majú pravdu alebo nie. 5. Nedávajte žiadne ďalšie pokyny, aj keď sú ďalšie otázky. 6. Lektor začína celú aktivitu. Tajné pravidlo je, že oznamovanie „prekrížené“ alebo „neprekrížené“ nezávisí od polohy noža a vidličky, ale od polohy nôh hovoriaceho – či už sú prekrížené alebo nie. Nôž a vidlička môžu byť umiestnené ľubovoľne, ale budú správne iba vtedy, ak ich oznámenie zodpovedá polohe ich nôh. 7. Po približne 10 minútach hru ukončíte, pretože to je zvyčajne dostatok času na to, aby účastníci zažili celú škálu emócií. 8. Spýtajte sa tých, ktorí ešte neobjavili tajné pravidlo, ako sa cítia. Ich odpovede zapíšte na flipchart. 9. Spýtajte sa tých, ktorí objavili tajné pravidlo, ako sa cítia. Zapíšte si ich odpovede. 10. Požiadať niekoho zo skupiny, aby vysvetlil tajné pravidlo zvyšku skupina. 11. Opýtajte sa účastníkov, ktorí objavili tajné pravidlo, prečo ho neodhalili prezradť to ostatným (robia to veľmi zriedka).

Rozbor a hodnotenie	- Opýtajte sa účastníkov, akú súvislosť vidia medzi svojimi skúsenosťami počas tohto cvičenia (a vecami, ktoré počas tohto cvičenia zažili) a účasťou. Ktoré aspekty účasť boli v tomto cvičení preberané? - Rozdeľte účastníkov tak, aby pracovali v malých diskusných skupinách (dve alebo štyri skupiny). Každá z nich by sa mala zamerať na dve alebo nasledujúce súbory otázok: Sada A - Keď som bezmocný/á, cítim sa... - Voči tým, ktorí ma zbavujú moci, cítim sa... - Príkladmi sú... - Nemôžeme sa zúčastniť, keď ... Sada B - Keď mám silu, cítim sa... - Voči tým, ktorí mi dodávajú silu, cítim... - Príklady sú ... - Môžeme sa zúčastniť, keď ... - Ak je viac ako dve skupiny, opýtajte sa skupín pracujúcich na sade A aby sa stretli a aby sa stretli skupiny pracujúce na sade B. Mali by sa podeliť o nápady a zaznamenať ich na flipchart. - Požiadajte skupiny, aby prezentovali výsledky svojej práce. - Začnite plenárnu diskusiu o výhodách účasti a nevýhodách neúčasti.
Tipy pre facilitátora	- Jedna osoba, s ktorou sa pred začiatkom hry podelíte o tajné pravidlo, by mala sedieť oproti vám v kruhu, aby ste obaja mohli skontrolovať, či majú účastníci nohy prekrížené alebo nie. - Pri tomto cvičení buďte citliví, pretože ľudia sa môžu stať veľmi defenzívnymi a emocionálnymi.
Variácie	- Diskusia po skončení sa môže viac zamerať na úlohu zdieľania informácií, faktov a pravidiel pri umožnení účasti ľudí. - Toto cvičenie možno použiť na predstavenie charterového prístupu k participácii mládeže založeného na práve, prostriedkoch, priestore, príležitostiach a podpore (RMSOS).

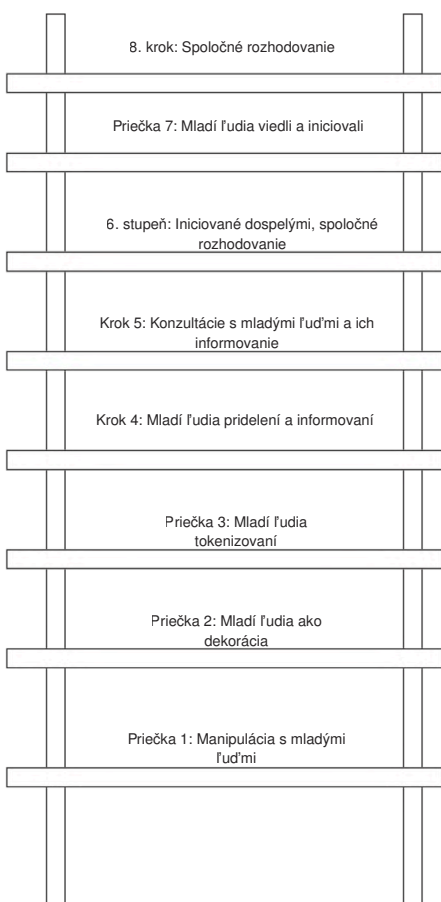

Rebríček účasti	
Názov	Rebríček participácie Zdroj: Skolenie o vývoji a implementácii participatívnych projektov na miestnej a regionálnej úrovni, EYC, Štrasburg, 2005
Téma	Implementácia participatívnych projektov
Vzorka	Do akej miery je váš projekt „participatívny“?
Veľkosť skupiny	Akokoľvek
Čas	90 minút
Ciele	– zamyslieť sa nad možnými stupňami zapojenia mládeže do projektu; – predstaviť koncept rebríčka participácie; – poskytnúť rámec na posúdenie miery účasti mladých ľudí na projektoch; – zhromaždiť nápady na kritériá participatívnych projektov.
Príprava	Mal by sa vykresliť celkový obraz rebríčka participácie Rogera Harta papier (alebo vyrobený z pásky na podlahe).
Materiály	Žiadne
Pokyny	1. Predstavte koncept stupňov/úrovní participácie mládeže a model rebríčka participácie. 2. Požiadajte účastníkov, aby sa zamysleli nad tým, ktorá priečka rebríčka participácie najlepšie predstavuje mieru participácie mladých ľudí v ich projekte alebo komunite. 3. Požiadajte účastníkov, aby sa postavili k príslušnej priečke rebríčka. 4. Urobte s účastníkmi rozhovor: kde sa váš projekt nachádza na rebríčku participácie? Ako to viete? 5. Vyzvite účastníkov, aby spoločne prediskutovali možné spôsoby, ako zabezpečiť, aby sa mladí ľudia mohli plnšie zapojiť do ich projektu. 6. Individuálna reflexia: ktoré z nápadov vygenerovaných počas brainstormingu môžem použiť vo svojom projekte? Prečo a ako?
Rozbor a hodnotenie	Položte účastníkom nasledujúce otázky: 1. Nakolko užitočný je pre vás model rebríčka participácie vo vašej vlastnej práci a vo vašej vlastnej situácii? 2. Aké sú obmedzenia tohto modelu?

Tipy pre facilitátora	Vysvetlite, že cieľom tejto aktivity nie je dosiahnuť najvyšší priečok rebríka a že najvyššie priečky nemusia nevyhnutne znamenať tie najlepšie! Môžete tiež použiť priečky bez čísel alebo iný tvar ako rebrík (napríklad kvet, pozri prílohu).
Variácie	Táto aktivita sa môže týkať nielen mládežníckych projektov, ale aj zapojenia mládeže do rôznych inštitúcií alebo organizácií.
Priložené dokumenty	Opis konceptu rebríčka participácie (zdroj: Kapitola 1 manuálu)

REBRÍK ÚČASTI – Vysvetlenie

Adaptované z: Hart, R., Účasť detí od symbolického prejavu k občianstvu, Výskumné centrum UNICEF Innocenti, Florencia 1992.

Krok 8: Spoločné rozhodovanie

Projekty alebo nápady iniciujú mladí ľudia, ktorí pozývajú dospelých, aby sa ako partneri zapojili do procesu rozhodovania.

Priečka 7: Mladí ľudia vedú a iniciujú

Projekty alebo nápady iniciujú a riadia mladí ľudia; dospelí môžu byť prizvaní, aby poskytli potrebnú podporu, ale projekt môže pokračovať aj bez ich zásahu.

Priečka 6: Iniciované dospelými, spoločné rozhodovanie

Dospelí iniciujú projekty, ale mladí ľudia sú pozvaní, aby sa podelili o rozhodovaciu právomoc a zodpovednosť ako rovnocenní partneri.

Krok 5: Mladí ľudia sú konzultovaní a informovaní

Projekty iniciujú a riadia dospelí, ale mladí ľudia poskytujú rady a návrhy a sú informovaní o tom, ako tieto návrhy prispievajú ku konečným rozhodnutiam alebo výsledkom.

Priečka 4: Mladí ľudia sú pridelení a informovaní.

Projekty iniciujú a riadia dospelí; mladí ľudia sú pozvaní, aby v rámci projektu prevzali určité špecifické úlohy alebo úlohy, ale sú si vedomí toho, aký majú v skutočnosti vplyv.

Priečka 3: Mladí ľudia sú tokenizovaní (tokenizmus)

Mladí ľudia majú v rámci projektov pridelené určité úlohy, ale nemajú žiadny skutočný vplyv na žiadne rozhodnutia. Vytvára sa ilúzia (či už zámerne alebo neúmyselne), že mladí ľudia sa zúčastňujú, pričom v skutočnosti nemajú na výber, čo a ako robia.

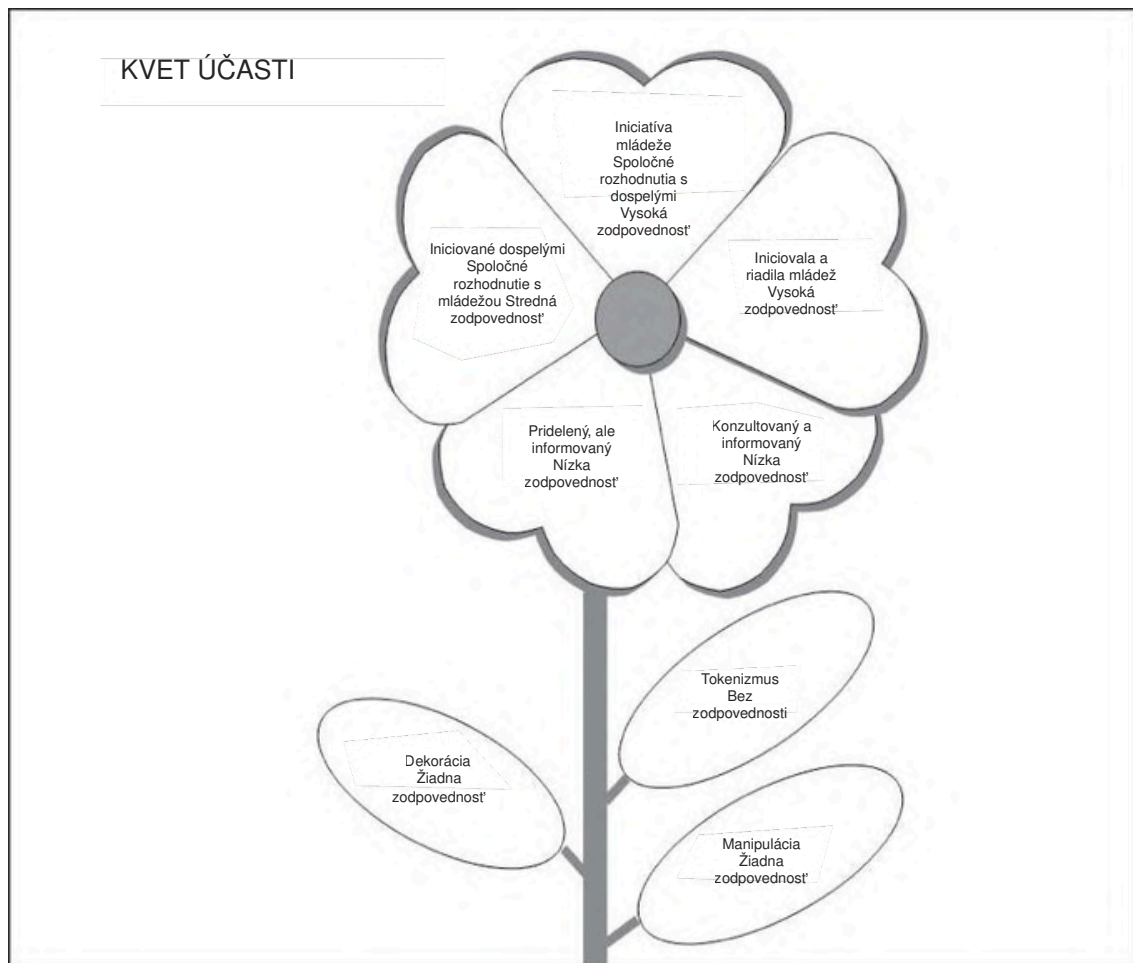
Mladí ľudia sú v projekte potrební, aby reprezentovali mládež ako znevýhodnenú skupinu. Nemajú žiadnu zmysluplnú úlohu (okrem prítomnosti) a – ako sa to stáva pri akejkolvek ozdobе – sú umiestnení na viditeľné miesto v rámci projektu alebo organizácie, aby ich mohli ľahko vidieť aj zvonku.

Priečka 1: Manipulácia s mladými ľuďmi

Mladí ľudia sú pozvaní k účasti na projekte, ale nemajú žiadny skutočný vplyv na rozhodnutia a ich výsledky. V skutočnosti sa ich prítomnosť využíva na dosiahnutie iného cieľa, ako je napríklad víťazstvo v miestnych voľbách, vytvorenie lepšieho dojmu o inštitúcii alebo zabezpečenie dodatočných finančných prostriedkov od inštitúcií, ktoré podporujú účasť mládeže.

-----> KVET ÚČASTI – Vysvetlenie

Zdroj: Nadácia CHOICE for Youth and Sexuality, Holandsko, inšpirované rebríkom participácie Rogera Harta

Stretnutie so starostom	
Názov	Stretnutie s primátorom Zdroj: Školenie o aktívnej účasti mládeže, EYC, Štrasburg, 2007.
Téma	Spolupráca medzi mimovládnyimi organizáciami a miestnymi samosprávami (LA)
Vzorka	Spojme sa
Veľkosť skupiny	12 – 35
Čas	120 minút
Ciele	– konfrontovať účastníkov s ich vlastnými praktikami participácie mládeže; – otvoriť reflexiu o stratégiách komunikácie a spolupráce medzi mládežníckymi mimovládnyimi organizáciami a miestnymi samosprávami; – identifikovať aspekty, ktoré je potrebné zlepšiť.
Príprava	Kopírovanie a prípadné prispôsobenie prípadovej štúdie; brífing tímu z miestneho úradu; stanovenie miesta stretnutia.
Materiály	Oblečenie pre zástupcov miestnych úradov (napríklad kravaty, sako atď.).
Pokyny	1. Prípadová štúdia v pracovných skupinách – 45 minút Účastníci sú rozdelení do malých skupín. Každá zo skupín predstavuje mládežnícke komunitné centrum (MVO). Všetky skupiny dostanú rovnakú prípadovú štúdiu a mali by sa pripraviť na stretnutie s miestnymi úradmi. Prípadová štúdia je napísaná vo forme pozývacieho listu na stretnutie tímu s cieľom pripraviť konzultačné stretnutie so starostom a ďalšími zástupcami miestnych samospráv. Lektor obchádza skupiny, aby sa uistil, že účastníci pochopili úlohu a aby objasnil prípadné otázky. Ak je prítomných viacero skupín, facilitátor môže pôsobiť ako koordinátor zastrešujúcej mládežníckej mimovládnej organizácie, ktorá organizuje stretnutie so starostom. Prípadová štúdia: „Pozvánka od koordinátora (facilitátora) zastrešujúcej mládežníckej organizácie „Just do it“ Vážení členovia tímu, všetci spolupracujeme v mládežníckom komunitnom centre v jednej z štvrtí mesta Štrasburg. Už niekoľko mesiacov sa objavuje čoraz viac znakov, ktoré naznačujú, že mladí ľudia sú nespokojní so svojou situáciou (životné podmienky, pracovná situácia atď.). V poslednom čase niektorí mladí ľudia začali prostredníctvom ojedinelých menších podujatí násilným spôsobom vyjadrovať svoju nespokojnosť (chátranie športového centra, supermarketov atď.). Pred dvoma týždňami sa skupina mladých ľudí a niekoľko policajtov zapojilo do konfliktu, ktorý vyústil do bitky. V dôsledku toho bol jeden mladý človek ťažko zranený a je v nemocnici a dvaja ďalší boli zatknutí.

	Odvtedy sa situácia zhoršuje: - niektorí mladí ľudia začali v okrese podpaľovať autá a áut je podpaľovaných čoraz viac; - takéto prejavy sa začali diať aj v iných častiach mesta; - každú noc dochádza ku konfrontáciám s políciou; - Ďalší mladí ľudia chceli ukázať, že existujú aj iné spôsoby vyjadrenia a začali organizovať pokojné demonštrácie, pričom pálili svoje občianske preukazy ako symbol toho, že aj keď sú zo zákona rovnocennými občanmi, v skutočnosti nimi nie sú, pretože veria, že nemajú rovnaké práva a príležitosti. Pre nás v komunitnom centre pre mládež je čas reagovať! Preto zorganizujeme stretnutie našej organizácie, na ktorom budeme pracovať v dvoch smeroch: 1. Krátkodobý akčný plán: čo konkrétne robiť a ako sa pokúsiť vyhnúť ďalším incidentom. 2. Strednodobý akčný plán: o rok sú miestne voľby a mali by sme využiť príležitosť začať lobovať u miestnych úradov už teraz a predložiť strategický návrh vrátane smerov práce, vzdelávacieho prístupu, krokov a konkrétnych opatrení. Vyššie uvedené podujatia sa začali konať aj v iných častiach mesta. Toto stretnutie organizujú aj ostatné pobočky našej organizácie v týchto častiach. Po našom stretnutí sa uskutoční ďalšie stretnutie so zástupcami mesta Štrasburg a ďalšími zástupcami mládežníckych štruktúr z iných okresov, na ktorom predstavíme naše návrhy/stratégie. Našou úlohou bude, aby dvaja naši zástupcovia jasne prezentovali našu stratégiu. Ďakujem veľmi pekne za spoluprácu a dovidenia na stretnutí. Koordinátor iniciatívy „Just do it“. (Poznámka: prípadová štúdia/pozvánka by mala byť upravená podľa cieľov stretnutia a aktivity.) Úlohy a usmernenia pre informovanie zástupcov miestneho úradu Úlohy - primátor; - politický poradca zodpovedný za vnútorné a bezpečnostné záležitosti; - zástupca primátora zodpovedný za záležitosti mládeže. Tieto úlohy môžu hrať aj členovia tímu, ktorí nie sú zodpovední za úvod, facilitovanie alebo rozbor cvičenia.

	Pokyny pre brífing - Traja zástupcovia miestnych samospráv by mali mať pri svojich intervenciách odlišné prístupy. Napríklad: primátor – hľadá rýchle a dobré riešenie pre celé mesto (berúc do úvahy argumenty svojich kolegov); politický poradca – potrebuje zabezpečiť bezpečnosť občanov, je za právo a poriadok, neverí v zodpovednú mládež; zástupca primátora – zodpovedný za mládež a v kontakte s mládežníckymi mimovládnyimi organizáciami, a preto je za riešenie, ktoré zahŕňa a podporuje mladých ľudí a mládežnícke mimovládne organizácie aj na dlhodobšej báze. - Pri samotnom predstavení môžu herci improvizovať podľa svojich predstavení o skutočnom stretnutí, možno si však budú musieť vopred sadnúť, aby si svoje intervencie ujasnili. - Primátor/ka vedie stretnutie, keďže je jeho hostiteľom/hostiteľkou. 2. Stretnutie medzi mládežníckymi organizáciami a miestnymi úradmi – 30 minút Každá z mládežníckych mimovládnych organizácií (pracovných skupín) posiela na stretnutie so starostom dvoch členov z organizácie; „koordinátor“ iniciatívy „just do it“ bohužiaľ nie je k dispozícii. Starosta otvorí schôdzu a oznámi maximálnu dĺžku schôdze na 30 minút. Predmetom stretnutia je prediskutovať návrhy mládežníckych mimovládnych organizácií a rozhodnúť sa o možných krokoch na nápravu súčasnej situácie. Ostatní účastníci sú aktívnymi pozorovateľmi stretnutia. Majú možnosť posilať poznámky prostredníctvom facilitátora (koordinátora) svojim kolegom, ktorí na stretnutí zastupujú ich mimovládnu organizáciu. 3. Odvalcovanie Malo by sa to zväžiť pred rozborom cvičenia. Lektor si môže zvoliť metódu.
Rozbor a hodnotenie	1. Pocity: - Všeobecne? V pracovných skupinách na prípadovej štúdii? V hre na úlohy? 2. Proces: - Bolo jednoduché pripraviť stratégie v pracovných skupinách? Prečo? 3. Výsledky: - Čo si myslíte o výsledkoch? Sú návrhy relevantné? Čo chýba? Identifikovali ste nejaké aspekty, ktoré by sa dali vo vašej praxi zlepšiť? 4. Prenos do reality: - Existuje nejaká súvislosť medzi cvičením a realitou? - Čo ste sa z tohto cvičenia naučili? Čo môžete využiť vo svojej praxi? - Máte nejaké komentáre alebo tipy týkajúce sa spolupráce s miestnymi úradmi?

Mriežka účasti	
Názov	Tabuľka účasti Zdroj: Clare Lardner, spoločnosť Clarity, www.clarity-scotland.pwp.blueyonder.co.uk
Téma	Moc verzus účasť v projekte
Vzorka	Kto má moc?
Veľkosť skupiny	Ľubovoľná
Čas	60 minút
Ciele	– pochopiť komplexnosť dimenzií participácie; – posúdiť mieru posilnenia postavenia, ktorú ponúkajú rôzne formy účasti alebo konkrétne projekty; – poskytnúť konkrétny nástroj na porovnávanie rôznych foriem participácie.
Príprava	Stručná prezentácia „modelu jasnej participácie“ by mala byť poskytnutá na základe mriežkového materiálu.
Materiály	Kópie materiálu s tabuľkou prehľadnosti modelu participácie
Pokyny	1. Požiadajte účastníkov, aby sa zamysleli nad konkrétnym mládežníckym projektom, do ktorého sú zapojení. Pomocou modelu jasnosti participácie by mali posúdiť mieru, do akej majú dospelí a mladí ľudia v rámci tohto projektu moc. 2. Požiadajte účastníkov, aby sa podelili o výsledky svojej práce v štvorčlenných skupinách. 3. Otvorte priestor pre akékoľvek komentáre, poznámky alebo otázky. 4. Začnite diskusiu na tému: „Ako ovplyvňujú mocenské vzťahy v rámci projektu?“ ovplyvniť účasť mladých ľudí?“
Rozbor a hodnotenie	Položte účastníkom nasledujúce otázky: 1. Prekvapili vás výsledky vášho hodnotenia? Prečo? 2. Dozvedeli ste sa o svojom projekte niečo nové? Čo? 3. Aký užitočný považujete tento model vo vašej práci s mládežou? 4. Čo si myslíte, že je potrebné na dosiahnutie „ideálneho“ rozdelenia moci medzi hercami?
Priložené dokumenty	Materiál na podporu modelu účasti v oblasti zrozumiteľnosti

MODEL JASNOSTI ÚČASTÍ

Zdroj: Clare Lardner, spoločnosť Clarity, www.clarity-scotland.pwp.blueyonder.co.uk

Dospelí iniciujú myšlienku projektu	←→	Mladí ľudia iniciujú myšlienku projektu
Dospelí rozhodujú o programe (o čom sa diskutuje)	←→	Mladí ľudia rozhodujú o programe (o čom sa diskutuje)
Dospelí robia rozhodnutia	←→	Mladí ľudia robia rozhodnutia
Dospelí majú väčšinu informácií potrebných na rozhodovanie	←→	Mladí ľudia majú väčšinu informácií potrebných na rozhodovanie
Dospelí podnikajú kroky na implementáciu rozhodnutí	←→	Mladí ľudia podnikajú kroky na implementáciu rozhodnutí
Štruktúra účasti kopíruje spôsob, akým dospelí robia veci (skôr formálna)	←→	Štruktúra participácie kopíruje spôsoby, akými mladí ľudia robia veci (skôr neformálne)
Dospelí majú moc	Moc rozdelená medzi	Mladí ľudia majú moc

Snehová guľa účasti	
Názov	Snehová guľa účasti
Téma	Definovanie participácie Účast' na rozhodovacom procese
Vzorka	Znamená pre vás participácia mládeže to isté, čo pre mňa?
Veľkosť skupiny	8, 16 alebo 24 účastníkov
Čas	60 minút
Ciele	- verbalizovať rôzne chápania participácie mládeže; - zamyslieť sa nad rôznymi chápaniami, konceptmi a dimenziami participácie mládeže; - zamyslieť sa nad zapojením účastníkov do rozhodovacieho procesu.
Príprava	Žiadne
Materiály	Flipcharty, fixky

Pokyny	- Požiadajte účastníkov, aby si na papier napísali svoju definíciu participácie mládeže (individuálna práca). - Jednotlivci si nájdu partnera a pracujú vo dvojiciach. Každý z nich musí predstaviť svoju vlastnú definíciu a potom sa musia dohodnúť na spoločnej definícii pre oboch. - Dvojice potom vytvoria štvorčlenné skupiny. Každá dvojica predstaví svoju definíciu a potom obe dvojice sa musia dohodnúť na definícii, ktorá bude prijateľná pre všetkých štyroch členov skupiny. - Skupiny po štyroch teraz tvoria skupiny po ôsmich. Všetky definície sú prezentované a musí sa dohodnúť na konečnej definícii prijateľnej pre všetkých v skupine. - V plenárnej diskusii každá zo skupín predstaví svoju definíciu, po ktorej nasleduje čas na komentáre a vysvetlenia. - Na porovnanie uved'te niekoľko „oficiálnych definícií“ participácie mládeže.
Rozbor a hodnotenie	Diskusia o výsledkoch (definície): - Do akej miery sú si definície rôznych skupín podobné? - Aké sú hlavné rozdiely? - Na ktoré aspekty participácie mládeže sa tieto definície vzťahujú? - Aké ťažké bolo prísť so spoločnými definíciami? Prečo? - Do akej miery ste boli ochotní urobiť ústupky alebo opustiť časti svojej definície, aby ste dospeli k spoločnej dohode? Zhrnutie rozhodovacieho procesu: - Aká bola vaša úloha pri formulovaní definícií v rôznych fázach (vo dvojiciach, štvorčlenných skupinách atď.)? Ako ste sa pri tom cítili? - Mali ste toľko priestoru na účasť, koľko ste chceli alebo potrebovali? Ak nie, prečo nie? - Čo vám pomohlo zúčastniť sa? - Čo vám bránilo v účasti? - Ako súvisí definícia participácie prezentovaná v plenárnej diskusii s vašou skúsenosťou s participáciou z tohto cvičenia?
Variácie	Mohlo by byť zaujímavé mať niekoľko pozorovateľov, ktorí by sledovali proces a potom by poskytli spätnú väzbu o tom, ako jednotlivé skupiny postupovali a aké stratégie použili. Ľudia si nie sú nevyhnutne vedomí svojich vlastných úloh alebo svojho spôsobu správania.

Časový harmonogram účasti	
Názov	Časový harmonogram účasti Zdroj: neznámy
Téma	Predstavenie vlastnej skúsenosti s participáciou mládeže
Vzorka	Aký je váš príbeh?
Veľkosť skupiny	4-25
Čas	30-60 minút
Ciele	– podeliť sa o skúsenosti účastníkov s participáciou; – zamyslieť sa nad rôznymi spôsobmi, akými sa jednotlivci môžu zapojiť do života niektorých organizácií alebo miestnych komunít; – vytvoriť základ pre plánovanie ďalšieho zapojenia v oblasti participácie mládeže.
Príprava	Žiadne
Materiály	Veľmi veľký kus papiera, aby mal každý účastník dostatok miesta na nakreslenie svojej časovej osi Veľké farebné ceruzky, fixky, farebného papiera, nožníc, lepidla, pásky, starých obrázkov zo časopisov atď.
Pokyny	1. Účastníci by mali pomocou dostupných materiálov nakresliť časovú os znázorňujúcu míľniky, ktoré by prezentovali ich najdôležitejšie skúsenosti v oblasti participácie mládeže, napríklad: – ako a kedy sa zapájali do činnosti organizácií, skupín alebo komunít; – ako a kedy sa podieľali na posilňovaní alebo podpore účasti mládeže. 2. Účastníci predstavia svoje časové osi a hovoria o svojich skúsenostiach v oblasti účasti mládeže.
Rozbor a hodnotenie	Položte účastníkom nasledujúce otázky: 1. Aký druh účasti sa uvádza najčastejšie? 2. Aké faktory povzbudzujú mladých ľudí vráťane vás k tomu, aby ste sa zúčastnili? 3. Teraz, keď ste videli časové osi všetkých, sú tam niektoré z vašich, ktoré si nepridali, ale uvedomil si si, že si mohol? 4. Zdá sa vám, že všetky uvedené prvky sú participatívne? Ako?
Tipy pre facilitátora	– Požiadajte účastníkov, aby nakreslili svoje časové osi tak, aby sa všetci stretli v centrálnom bode na papieri (ako slnečné lúče, so slnkom v strede). Tento centrálny bod potom predstavuje vašu tréningovú udalosť; – Ak je skupina väčšia ako 16 ľudí, kresby a prezentácie sa môžu robiť v menších skupinách.
Variácie	Časový harmonogram účasti sa môže zamerať na konkrétnejšie otázky týkajúce sa účasti, ako sú konkrétne formy účasti, konkrétne úrovne (európska, národná, miestna) atď.

Práva a účasť	
Názov	Práva a účasť
Téma	Práva súvisiace s účasťou mládeže
Ukážka	Aké sú moje práva?
Veľkosť skupiny	Minimálne 8
Čas	90 minút
Ciele	– preskúmať rôzne práva, ktoré mladí ľudia potrebujú, aby sa mohli zapájať; – preskúmať vzťah medzi právami mladých ľudí a ich participáciou; – zamyslieť sa nad tým, ako sú práva mladých ľudí rešpektované v rôznych lokálnych kontextoch.
Príprava	Žiadny
Materiály	Flipchart a fixky
Pokyny	1. Rozdeľte účastníkov do skupín po štyroch až šiestich ľuďoch. 2. Požiadajte každú skupinu, aby napísala čo najviac príkladov práv súvisiacich s účasťou, ako si dokážu predstaviť za päť minút (príkladmi sú práva potrebné pre mladých ľudí zapájať sa do života svojej miestnej komunity alebo regiónu). 3. Zhromaždite odpovede v plenárnej diskusii. 4. Požiadajte každú skupinu, aby si z plenárneho zoznamu vybrala 10 práv, ktoré sú podľa ich názoru nevyhnutné pre zmysluplnú účasť mládeže v miestnom kontexte. 5. Nechajte skupiny prezentovať svoje zoznamy. 6. Pozvite všetkých na plenárnu diskusiu na zhrnutie.
Rozbor a hodnotenie	Otázky týkajúce sa výsledkov skupinovej práce: 1. Aké sú podobnosti medzi zoznamami (aké práva spomenuli všetky alebo väčšina skupín)? 2. Ktoré práva sa nenachádzajú v každom zozname? Prečo nie? 3. Aké kritériá ste použili na rozhodnutie, či je právo „nevyhnutné“ pre účasť alebo nie? 4. Ako sa vaše skupiny zhodli na týchto kritériách? Otázky týkajúce sa práv vo všeobecnosti: 5. Ako sa práva uvedené účastníkmi vzťahujú na účasť mládeže? 6. Môžu sa tieto práva považovať za ľudské práva? Prečo? Otázky týkajúce sa miestnych situácií účastníkov: 7. Ktoré práva nie sú rešpektované vo vašom vlastnom miestnom kontexte? 8. Ako si môžu mladí ľudia uplatniť tieto práva?

RMSOS šarady	
Názov	Šarady RMSOS Zdroj: Školenie o vývoji a implementácii participačných projektov na miestnej a regionálnej úrovni, EYC Štrasburg, 2005
Téma	Získanie prvého dojmu z charty
Vzorka	Čo je RMSOS?
Veľkosť skupiny	15-30
Čas	40 minút
Ciele	– zamyslieť sa nad konceptmi, rozsahom a rôznymi spôsobmi chápania „participácie mládeže“; – analyzovať relevantnosť rôznych konceptov participácie pre prácu a každodenný život účastníkov; – začať diskusiu o postojoch mladých ľudí k participácii.
Príprava	Charta by mala byť zjednodušene prezentovaná, a to čo je, na čo je určená a ako ovplyvňuje jednotlivcov.
Materiály	Charta a verzia Charty zameraná na mládež. Flipchart.
Pokyny	1. Predstavte päť prvkov RMSOS: a. právo; b. prostriedky; c. priestor; d. príležitosti; e. podpora. 2. Požiadajte účastníkov, aby sa rozdelili do skupín po troch až šiestich ľudí. Každá skupina dostane na diskusiu jeden z konceptov RMSOS a následne by mali odpovedať na nasledujúce otázky: a. Čo si myslíte, že tento koncept znamená? b. Aké sú dôsledky tejto koncepcie pre participáciu? 3. Požiadajte skupiny, aby si pripravili kreatívne vystúpenie (pieseň, báseň, skeč, dráma, pantomíma, balet atď.) prezentujúce hlavné závery svojich diskusií. 4. Vyzvite skupiny, aby predviedli svoje kreatívne diela. 5. Požiadajte ostatných účastníkov, aby zistili, ktoré z prvkov RMSOS boli prezentované a ako interpretujú báseň, pieseň atď.

Rozbor a hodnotenie	V plenárnej diskusii môžu byť účastníci požiadaní, aby si prešli každý z konceptov a pokúsili sa dospieť k spoločnému chápaniu toho, čo znamenajú vo vzťahu k charte a participácii mládeže. Účastníkom môžete tiež položiť nasledujúce otázky: 1. Čo ste sa z tohto cvičenia naučili o účasti mládeže? 2. Aká relevantná je koncepcia RMSOS pre vašu situáciu?
Variácie	Aby to bolo zaujímavejšie, účastníci by mali uhádnuť, ktorý koncept prezentuje druhá skupina. To by tiež objasnilo, do akej miery všetci interpretujú dané koncepty podobným spôsobom.

Hranie rolí na charte	
Názov	Hranie rolí o charte Zdroj: Školenie o vývoji a implementácii participačných projektov na miestnej a regionálnej úrovni, EYC Štrasburg, 2005
Téma	Charta v praxi
Ukážka	Vyskúšajte si chartu v každodennom živote
Veľkosť skupiny	10+
Čas	40 minút
Ciele	– ukázať, ako možno situácie zmeniť pomocou charty; – zažiť rôzne aspekty života mladých ľudí, v ktorých možno chartu využiť.
Príprava	Žiadna
Materiály	Materiály popisujúce rôzne úlohy V závislosti od predstavivosti účastníkov môžu byť potrebné aj iné materiály.
Pokyny	1. Vytvorte skupiny po štyroch až piatich ľuďoch. Vysvetlite im, že budú hrať konkrétnu situáciu. 2. Rozdeľte úlohy rôznym skupinám. 3. Požiadajte ich, aby si vyhľadali, ktorá časť charty je relevantná pre túto konkrétnu situáciu. 4. Dajte skupinám niekoľko minút na prípravu hry. 5. Požiadajte ich, aby situáciu pred ostatnými zahráli a pomocou prepracovanej charty našli riešenie. 6. Vyzvite účastníkov, aby sa podelili o svoje názory na prezentované situácie a riešenia.

Rozbor a hodnotenie	Položte účastníkom nasledujúce otázky: 1. Aký bol cieľ tohto cvičenia? 2. Ako sa v tomto prípade dá charta použiť ako nástroj? 3. Ako by ste mohli prepojiť náčrty s vašou vlastnou osobnou situáciou? 4. Bolo cvičenie užitočné? Prečo?
Variácie	Aby boli role živšie, na demonštráciu situácií možno použiť kreslené postavičky (pozri priložené príklady).

Hranie rolí o charte – Materiály na rozdanie

Bývanie

Bývacia situácia v Utópii nie je dobrá. Pre mladých ľudí je k dispozícii príliš málo cenovo dostupného bývania. Obec neposkytuje informácie o bývaní a kvôli rozpočtovým obmedzeniam sa zdráha poskytovať akékoľvek bytové služby. Tím hrá skupinu mladých ľudí, ktorí demonštrujú proti zlej bytovej situácii v Utópii po prečítaní článku o bývaní v zrozumiteľnej verzii charty. Prichádza zástupca miestnych úradov a pýta sa, o čo ide. Zástupca mládeže poukazuje na príslušnú pasáž v charte.

Vzdelávanie

Mladí ľudia v Utópii majú prístup k vzdelaniu a sú požiadaní o názor na školské výlety, ale nie sú pozvaní, aby sa vyjadrovali k ničomu, čo sa týka riadenia školy (toto je príklad symbolického prejavu vôle). Učitelia a školské vedenie sa nechcú vzdať moci a tvrdia, že mladí ľudia nekonajú dostatočne zodpovedne na to, aby boli braní vážne v záležitostiach riadenia školy. Školské vedenie dokonca spochybňuje demokratické právo mladých ľudí zapájať sa do takýchto záležitostí. Medzi žiakom a učiteľom vzniká hádka. Žiak požaduje viac práv pre študentskú radu. Učiteľ sa nechce vzdať práv a trvá na tom, že mladí ľudia nie sú pripravení prevziať zodpovednosť. Zástupca miestneho úradu zasahuje s príslušnou pasážou v charte, ktorá podporuje názor žiaka.

Médiá

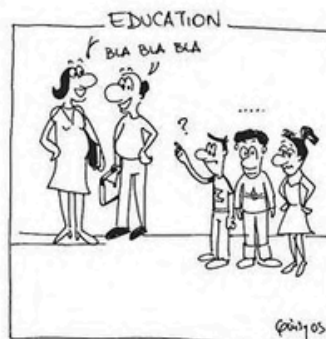
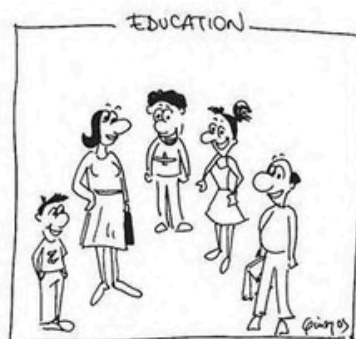
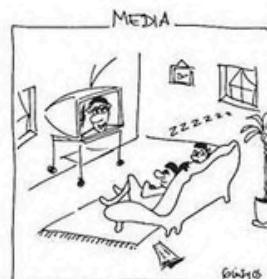
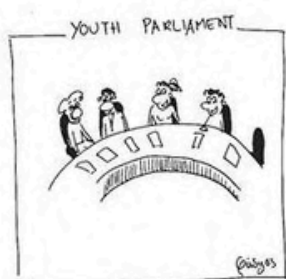
Mladí ľudia v Utópii majú obmedzený prístup k médiám, najmä k tlačným médiám, ale nemajú žiadny prístup k televízii a rozhlasu. Aj keď miestnu televíznu stanicu prevádzkuje a vlastní obec, argumentujú, že mladí ľudia nie sú dostatočne profesionálni a nemožno im dôverovať, že sa postarajú o drahé vybavenie. Tím sedí uprostred miestnosti, pozerá televíziu a hovorí veci typu: „Prečo nemôžeme ovplyvniť tento odpad?“ Jeden člen mládežníckej organizácie hovorí, že jeho organizácia to prerokuje s miestnym úradom. Miestny úrad odpovedá, že médiá sú tu na to, aby sa starali o všetky generácie, ale že mladí ľudia nie sú dostatočne spoľahliví na to, aby mali prístup k takémuto vybaveniu. Mládežnícke organizácie poukazujú na príslušnú pasáž v charte, ktorá ukazuje dôležitosť toho, aby miestne úrady poskytovali podporu a školenia atď.

Mládežnícky parlament

V Utópii už dva roky funguje mládežnícky parlament, ktorý má právo schvaľovať návrhy, ktoré musí mestská rada prijať a na ktoré musí odpovedať. Mestská rada vníma mládežnícky parlament ako nástroj na získavanie informácií z prvej ruky o potrebách a želaniach mladých ľudí žijúcich v danej oblasti. Tím tvorí mládežnícky parlament, ktorý zasadá v rámci vnútorného kruhu plenárneho zasadnutia mestskej rady a diskutuje o antidiskriminačných politikách stanovených v charte. Jeden zástupca predloží túto diskusiu primátorovi, ktorý následne ponúkne niektoré z riešení navrhnutých v charte.

Poznámka: Toto sú len príklady. Podľa skupiny môžete použiť aj iné sektorové politiky a príklady.

THE ACTORS

LOCAL AUTHORITIES

YOUNG PEOPLE

YOUTH ORGANISATIONS

Cvičenie s vyhlásením	
Názov	Cvičenie s formuláciou tvrdení
Téma	Účasť, dilemy, úlohy a zodpovednosti
Ukážka	Rozhodnite sa, diskutujte a zmeňte názor?
Veľkosť skupiny	10+
Čas	60 minút
Ciele	– zvýšiť povedomie o postojoch a obmedzeniach účastníkov pri práci na otázkach participácie; – rozšíriť perspektívy a prístupy účastníkov k riešeniu participácie mládeže; – používať a rozvíjať diskusné zručnosti.
Príprava	Výroky „Súhlasím“ a „Nesúhlasím“ by mali byť napísané na samostatných stranách flipchartu. Do stredu miestnosti je potrebné nakresliť čiaru, ktorá znázorní hranicu medzi tými, ktorí súhlasia, a tými, ktorí nesúhlasia.
Materiály	Vyhlásenia na flipchartoch (jedno na stranu), fixky
Pokyny	1. Začnite stručným úvodom do účasti mladých ľudí, dôležitosti spolupráce medzi rôznymi aktérmi a výziev spojených s účasťou v každodennom živote. 2. Vysvetlite, že teraz prečítate sériu tvrdení, s ktorými ľudia môžu súhlasiť vo väčšej alebo menšej miere. 3. Poukážte na dva extrémne postoje „súhlasím“ a „nesúhlasím“. Požiadajte ľudí, aby sa postavili na jednu stranu čiary. Tí, ktorí nevedia, sa môžu postaviť do stredu. 4. Prečítajte si tvrdenia jedno po druhom. Po každom tvrdení si nechajte nejaký čas na rozmiestnenie sa. 5. Požiadajte účastníkov, aby vysvetlili, prečo si zvolili daný postoj a aký je ich názor na danú otázku. Vysvetlite, že účastníci môžu počas diskusie zmeniť svoj postoj. Snažte sa nechať každému čas na diskusiu. 6. Po niekoľkých minútach prečítajte ďalšie vyhlásenie. 7. Keď si prejdete všetky vyhlásenia, opäť zhromaždite skupinu na rozbor.

Rozbor a hodnotenie	Položte účastníkom nasledujúce otázky: 1. Ako ste sa cítili počas tohto cvičenia? 2. Bolo ťažké rozhodnúť sa, kam sa postaviť? Prečo? 3. Aké argumenty boli použité? Tie založené na faktoch alebo na emóciách? 4. Ktoré boli účinnejšie? 5. Existujú nejaké porovnania medzi tým, čo ľudia robili a hovorili počas cvičenia, a tým, čo robia v skutočnosti? 6. Sú tvrdenia platné? 7. Bolo cvičenie užitočné? Prečo?
Tipy pre facilitátora	Lektor by mohol klásť osobitný dôraz na nasledujúce otázky: _ Do akej miery aktívne počúvame argumenty iných ľudí? - Ako dobre jasne vyjadrujeme svoje stanovisko? Akí sme konzistentní vo svojich názoroch a myšlienkach?
Variácie	1. V niektorých prípadoch by sa cvičenie mohlo vykonať bez toho, aby sa účastníci mohli rozprávať. Vyhlásenia by mohli byť zámerne veľmi provokatívne a účastníci by si museli vybrať stranu bez toho, aby diskutovali o svojich názoroch. V tomto prípade, počas rozboru by sa mala osobitná pozornosť venovať frustrácii z nesprávnej komunikácie pri vyjadrovaní názoru. 2. Nedovoľte ľuďom, aby sa postavili do stredu, núťte ich zaujať stanovisko.
Návrhy na vyhlásenia	- mladí ľudia nemajú záujem o účasť; - mladí ľudia sa zapájajú iba vtedy, keď majú problémy; - miestne orgány podporujú účasť mládeže, keď je to pre ne politicky užitočné; - niektorí mladí ľudia sa z kultúrnych dôvodov nezúčastňujú; - všetci mladí ľudia majú právo zúčastniť sa; - verejné orgány by mali byť zodpovedné za financovanie a implementáciu politik na podporu participácie mládeže; - neúčasť je formou účasti; Vyhlásenia je možné vybrať podľa cieľov zasadnutia a kontextu školenia.

Trojuholník spolupráce	
Názov	Trojuholník spolupráce – Mesto zmätku Zdroj: Školenie o aktívnej účasti mládeže, EYC, Štrasburg, 2007.
Téma	Účasť mládeže – spolupráca medzi mladými ľuďmi, mládežníckymi mimovládnyimi organizáciami a miestnymi samosprávami
Vzorka	Preskúvanie rôznych uhlov pohľadu a vyjednávanie
Veľkosť skupiny	3-35
Čas	90 – 120 minút
Ciele	- simulovať rokovania medzi mladými ľuďmi, mládežníckymi mimovládnyimi organizáciami a verejnými orgánmi (s osobami s rozhodovacou právomocou); načrtnúť rôzne potreby rôznych aktérov; - podeliť sa o skúsenosti z podobných situácií v realite účastníkov; - preskúmať a podporovať plodnú komunikáciu a spoluprácu medzi hlavnými aktérmi.
Príprava	Prípadové štúdie
Materiály	Fixy, papier A3
Pokyny	Účastníci sú rozdelení do troch skupín: miestny úrad, mladí ľudia a zástupcovia mládežníckej mimovládnej organizácie. Skupina mladých ľudí môže byť v prípade potreby väčšia ako ostatní. Všetci dostanú nasledujúci úvod: „V meste zmätku chce novozvolený primátor uzavrieť novú „spoločenskú zmluvu“ medzi mladými ľuďmi, mládežníckymi mimovládnyimi organizáciami a miestnymi úradmi. Dôvodom je, že mesto čelí niekoľkým výzvam a primátor chce zapojiť mladých ľudí do verejného života a získať podporu mládežníckych mimovládnych organizácií. Preto žiada o stretnutie s mladými ľuďmi a mládežníckymi mimovládnyimi organizáciami, ktoré sú v meste aktívne.“ Vašou úlohou je sformulovať – z pohľadu vašej skupiny – čo by ste potrebovali na vyriešenie problému (problémov). Neskôr budete mať možnosť predstaviť svoje potreby ostatným dvom aktérom. Vašou úlohou je rokovať s týmito dvoma aktérmi, kým nenájdete spoločnú dohodu o tom, ako sa s problémom vysporiadať a kto čo urobí.“ Po úvode dostane jeden až traja ľudia z každej skupiny (v závislosti od celkovej veľkosti skupiny) rovnakú výzvu/problém. Majú 10 – 15 minút na to, aby prediskutovali, čo by potrebovali od ostatných dvoch aktérov, a na sformulovanie dvoch vyhlásení: jeden pre každého partnera (napríklad mladí ľudia sformulujú jedno vyhlásenie voči mimovládnym organizáciám a jedno vyhlásenie voči miestnemu úradu). Potom sa ľudia, ktorí pracovali na rovnakej výzve/probléme, stretnú a začnú rokovania. Majú 45-60 minút na dosiahnutie dohody.

Rozbor a hodnotenie	Pocity Všeobecné? V pracovných skupinách na prípadovej štúdii? V rokovaniach? Proces - Čo sa stalo v skupinách? - Bolo ľahké pripraviť vyhlásenia v malých skupinách? Prečo (nie)? - Bolo ľahké nájsť zhodu s ostatnými dvoma aktérmi, našli ste nejakú? Prečo ste uspeli/neuspeli? Výsledky Čo si myslíte o výsledkoch? Súhlasíte s ich závermi? Prenesenie do reality - Existuje nejaká súvislosť medzi cvičením a realitou? Ak áno, ktorá? - Čo ste sa z tohto cvičenia naučili? Čo môžete využiť/vylepšiť vo svojej praxi?

Trojuholník spolupráce – Prípadové štúdie – Výzvy/problémy

Bývanie

V meste Confusion City je obrovský problém s bývaním, je tu len málo voľných domov a náklady na nájomné sú veľmi vysoké. Mnoho budov patrí obci, pričom väčšina z nich je dosť stará a potrebuje riadnu rekonštrukciu, kým sa v nich niekto bude môcť usadiť. Obec nemá veľa peňazí na mŕňanie a žiadosť o európsky fond by trvala ďalšie dva roky, kým by boli peniaze k dispozícii.

Vzdelávanie

Školské osnovy stanovuje národná vláda. Mladí ľudia žiadajú alternatívne metódy výučby a viac priestoru pre mimoškolské aktivity. Konkrétne žiadajú viac neformálnych vzdelávacích metód. Školu riadi miestna samospráva spolu s rodičmi žiakov.

Prístup k médiám

Jediná rozhlasová stanica vysiela polovicu dňa náboženské hymny a zvyšok dňa politické diskusie, pričom medzi 1:00 a 5:00 hrá hudba. V správnej rade rozhlasovej stanice je päť ľudí. Starosta, jediný kňaz v meste, politický oponent starostu, riaditeľ strednej školy a riaditeľ miestnej kliniky.

Kultúrne aktivity

Organizuje sa pomerne veľa výmen s inými krajinami a kultúrnych osláv, ale stále chýba veľa vecí, ako sú medzikultúrne podujatia, exkurzie, výlety a koncerty s umelcami z iných krajín vrátane umelcov z rôznych krajín. Okrem niektorých mimovládnych organizácií organizujú takéto podujatia mestské oddelenia pre kultúrne záležitosti a propagáciu národného dedičstva.

Možnosti zamestnania

Miera nezamestnanosti mladých ľudí je v meste plnom zmätku pomerne vysoká, čo spôsobuje medzi mladými ľuďmi veľa frustrácie. Veľmi málo vytvorených pracovných miest bolo daných priateľom a rodine predchádzajúceho starostu. Mladí ľudia nemajú prístup k voľným pracovným miestam, ktoré sú aj tak vzácne a nestačia pre všetkých.

Informácie o zdravotných problémoch

Chýba povedomie o ochrane zdravia a ľudia v malej spoločnosti sa naozaj boja pýtať na témy, ako je pohlavné rozmnožovanie a ochrana pred pohlavne prenosnými chorobami. Jediná lekáreň v meste plnom zmätku nepomáha klebetením o tom, kto čo kupuje (kondómy, tabletky atď.).

Mládežnícka politika

Existuje nový národný zákon o zriadení miestnych rád mládeže, ktorého rozhodnutia musí mestské zastupiteľstvo zohľadniť. Mesto Consus má najnižšiu mieru účasti mladých ľudí na volebnom konaní a nový starosta sa domnieva, že to svedčí o nedostatku politickej kultúry.

Zneužívanie alkoholu

Mesto Confusion má najvyššiu mieru alkoholovo závislých mladých ľudí v regióne. To vedie ku každodenným bitkám a zlému zdraviu mladých ľudí. Je potrebná okamžitá reakcia.

Zriadenie mládežníckeho klubu V meste Confusion City neexistuje mládežnícky klub, ktorý by poskytoval priestor na aktivity, prístup na internet, spoločenské a voľnočasové aktivity. Existuje len niekoľko miestnych kaviarní, kde sa mladí ľudia zdržiavajú.

Prípadové štúdie je možné prispôsobiť kontextu a zázemiu skupiny.

Pravda alebo nepravda?	
Názov	Pravda alebo nepravda?
Téma	Predstavenie obsahu charty
Ukážka	Pravda alebo nepravda?
Veľkosť skupiny	Ľubovoľných
Čas	50 minút
Ciele	– preskúmať, čo účastníci vedia o charte; – motivovať účastníkov k prečítaniu textu charty; – zdôrazniť rôzne otázky, ktorými sa charta zaoberá.
Príprava	Charta by mala byť zjednodušene prezentovaná: konkrétne, čo to je, na čo bola určená a ako ovplyvňuje jednotlivcov.
Materiály	Text charty Kópie pravdivých/nepravdivých tvrdení
Pokyny	1. Požiadajte účastníkov, aby zistili, či sú tvrdenia napísané v materiáli pravdivé alebo nepravdivé (účastníci môžu použiť text charty). 2. Keď čas uplynie, účastníci vytvoria trojčlenné skupiny a porovnajú svoje odpovede a spoločne sa dohodnú, ktoré tvrdenia sú pravdivé a ktoré nie. 3. Odpovede poskytnuté skupinami sa prerokujú na plenárnom zasadnutí.
Rozbor a hodnotenie	Položte účastníkom nasledujúce otázky: 1. Čo ste sa dozvedeli o charte? 2. Ktoré otázky boli pre vás najnáročnejšie? 3. Ako fungoval proces rozhodovania vo vašich malých skupinách? Aká bola vaša rola?
Variácie	Podobné cvičenie je možné vytvoriť na základe zrozumiteľnej verzie charty.
Priložené dokumenty	Výpisy z letáku

Pravdivé alebo nepravdivé tvrdenia o revidovanej charte

Vyhlásenie	Pravda?	Falošné?
Charta je určená najmä miestnym samosprávam.		
Charta má status dohovoru.		
Chartu revidovalo Riaditeľstvo pre mládež a šport Rady Európy.		
Charta definuje, kto sú mladí ľudia.		
Charta sa vzťahuje na všetkých mladých ľudí bez diskriminácie.		
Podľa charty účasť mládeže znamená voliť a kandidovať vo voľbách.		
V oblasti zdravotnej politiky sa miestnym samosprávam odporúča zaviesť poradenské zariadenia pre mladých ľudí postihnutých problémami s tabakom, alkoholom a drogami.		
Charta obsahuje odporúčania pre 15 rôznych sektorových politík na miestnej a regionálnej úrovni.		
V politike športu a voľného času charta odporúča, aby miestne samosprávy financovali každoročné športové podujatia pre mladých ľudí.		
Charta navrhuje, aby sa vytvorili miestne pracovné príležitosti pre nezamestnaných mladých ľudí.		
Charta zaväzuje miestne samosprávy poskytovať všetkým mladým ľuďom bezplatné bývanie.		
Charta uvádza, že miestne samosprávy by mali poskytovať podporu mládežníckym organizáciám vo vidieckych oblastiach.		
Charta odporúča, aby sa v oblasti politiky uprednostňovali mladé ženy pred mladými mužmi.		
Charta neuznáva environmentálne projekty ako projekty súvisiace s účasťou mládeže.		
Charta odporúča, aby miestne samosprávy podporovali školenia v oblasti účasti mládeže na miestnej úrovni.		
Charta navrhuje, aby miestne samosprávy poskytovali mladým ľuďom bezplatné počítače s cieľom zvýšiť ich účasť.		
Charta požaduje, aby miestne samosprávy pokrývali náklady na miestne mládežnícke projekty.		
Charta odporúča, aby rady mládeže pozostávali z mladých ľudí, ktorí sú členmi organizácií.		
Charta navrhuje vymenovanie garanta na miestnej úrovni na ochranu práv mladých.		

Čo pre mňa môžeš urobiť?	
Názov	Čo pre mňa môžeš urobiť?
Téma	Oboznámenie sa s obsahom charty Spolupráca medzi miestnymi samosprávami a mládežníckymi organizáciami
Vzorka	Ako môžu miestne samosprávy podporiť moju prácu?
Veľkosť skupiny	Minimálne 12 osôb
Čas	40 minút
Ciele	– oboznámiť sa s obsahom charty; – zistiť možné spôsoby využitia charty v miestnych situáciách; – preskúmať, ako môžu chartu využívať rôzne záujmové skupiny; – identifikovať možné spôsoby, ako osloviť miestne orgány pri riešení otázok participácie mládeže.
Príprava	Účastníci musia mať základné znalosti o obsahu charty.
Materiály	Text charty, Flipchart, fixky
Pokyny	1. Vysvetlite, že všetci účastníci žijú a pracujú v jednej miestnej komunite, v ktorej bola práve zavedená revidovaná charta, a že zastupujú rôzne skupiny zapojené do práce s mládežou. 2. Požiadajte ich, aby sa pridali k jednej zo záujmových skupín: a. členovia miestneho mládežníckeho volejbalového klubu; b. učitelia miestnej strednej školy; c. členovia miestnej rady mládeže; d. mládež žijúca vo vidieckych oblastiach; e. skupina žien z etnických menšín; f. rovesnícka skupina pracujúca na sexuálnej výchove. 3. Vysvetlite, že každá zo záujmových skupín chce využiť chartu na formulovanie odporúčaní pre miestne orgány, aby sa posilnila účasť mládeže v ich vlastnej oblasti. 4. Dajte malým skupinám 45 minút na preštudovanie charty a sformulovanie maximálne sedem odporúčaní pre miestne orgány. 5. Vyzvite záujmové skupiny, aby predložili svoje odporúčania. 6. Otvorte diskusiu pre komentáre a poznámok. 7. Otvorte diskusiu na plenárnom zasadnutí: „Ako možno tieto typy odporúčaní čo najefektívnejšie komunikovať miestnym orgánom?“ Závery je potrebné zaznamenať na flipchart.
Rozbor a hodnotenie	Položte účastníkom nasledujúce otázky: 1. Bolo pre vás ľahké pozrieť sa na chartu z pohľadu záujmovej skupiny, do ktorej ste patrili? Prečo? 2. O akom novom aspekte charty ste sa dozvedeli?

Variácie	Aby sa tomu dodal oficiálny nádych, facilitátor by mohol požiadať dvoch až troch účastníkov (alebo členov tímu), aby sa zahrli na zástupcov miestnych úradov, ktorí skutočne počúvajú odporúčania a ktorí vznášajú komentáre, kritiku alebo poznámky. Účastníci sa tak môžu silnejšie stotožniť so skupinou, ktorú zastupujú. Reakcie zástupcov miestnych samospráv sa môžu prediskutovať a účastníci potom môžu pracovať na navrhovaní stratégií pre lepšiu spoluprácu s miestnymi samosprávami.

Návšteva Jeunessie	
Názov	Návšteva Jeunessie
Téma	Podmienky pre zmysluplnú účasť
Ukážka	Navštívme dokonalú komunitu Jeunessie
Veľkosť skupiny	
Čas	10-30
Ciele	– prediskutovať niektoré princípy participácie; – hľadať spôsoby, ako vytvoriť priestor priaznivý pre zmysluplnú účasť mladých ľudí na miestnej úrovni; – zamyslieť sa nad tým, ako možno tieto opatrenia využiť v situáciách účastníkov; – precvičiť si prezentačné zručnosti.
Príprava	Rozdeľte účastníkov do skupín po piatich.
Materiálov	Prípravte si flipcharty, perá, farebný papier, lepidlo atď.
Pokyny	1. Vysvetlite, že každá zo skupín je delegáciou, ktorá práve navštívila komunitu Jeunessie, kde bola svedkom perfektných podmienok pre účasť mládeže. Teraz sa každá skupina musí podeliť o to, čo videla, s ostatnými. 2. Dajte skupinám 45 minút na prípravu vizuálnej prezentácie o opatreniach, akcie, predpisy a ďalšie nápady, ktoré boli v Jeunessii úspešne implementované. 3. Vyzvite delegácie, aby podali správu o svojej návšteve. 4. Zhromažďte na flipcharte všetky nápady o opatreniach na podporu mládeže účasť na miestnej úrovni. 5. Na plenárnom zasadnutí otvorte priestor pre akékoľvek komentáre, názory atď. 6. Požiadajte účastníkov, aby sa individuálne zamysleli nad tým, ktoré z týchto opatrení by sa dali implementované vo vlastnej komunite.
Rozbor a hodnotenie	Položte účastníkom nasledujúce otázky: 1. Aké ste sa cítili, keď ste si predstavovali svoju návštevu Jeunessie, ideálnej komunity pre participáciu mládeže? 2. Aké realistické sú tam zavedené opatrenia? (Aké realistické sú opatrenia navrhnuté a prezentované malými skupinami?) 3. Aká bola kvalita prezentácií delegácií? Mohla by takáto prezentácia pre starostu alebo predstaviteľov obce, alebo by bolo potrebné ju vylepšiť?
Variácie	Aktivita sa môže viac zamerať na kvalitu prezentácií delegácií, keďže prezentácia môže byť dôležitým nástrojom pri získavaní spojencov a budovaní partnerstiev na miestnej úrovni.

Čo sa stane, ak sa to nestane?	
Názov	Čo sa stane, ak sa to nestane?
Téma	Prekážky v účasti mládeže
Ukážka	Čo sa stane, ak sa to nestane?
Veľkosť skupiny	Akákoľvek
Čas	90 minút
Ciele	– preskúmať prekážky účasti; – pochopiť dôsledky nedostatočnej účasti; – rozvíjať kreativitu.
Príprava	Rozdeľte účastníkov do skupín po 4 – 6.
Materiály	Flipchart a fixky.
Pokyny	1. Malé skupiny sa zaoberajú možnými dôsledkami neúčasti mladí ľudia na miestnej úrovni (konkrétne, čo sa stane, ak k účasti „nedôjde“?). 2. Skupiny si pripravia krátku hru, ktorá ilustruje jeden z možných dôsledkov. 3. Každá zo skupín predstaví hru ostatným, ktorí sa snažia zistiť, o čo presne ide.
Rozbor a hodnotenie	Položte účastníkom nasledujúce otázky: 1. Pripomínajú vám niektoré zo scén, ktoré ste práve videli, situáciu, ktorú ste zažili vo svojej miestnej komunite? Ktorú? Aký bol výsledok? 2. Aké by boli faktory alebo prekážky blokujúce účasť mládeže? 3. Ako sa dajú tieto problémy riešiť v lokálnom kontexte?
Variácie	– predstavenia/hry by sa mohli konať v tichosti, aby sa aktivita mohla viac zamerať na postoje účastníkov; – Predstavenia účastníkov by sa mohli uskutočniť formou divadelného fóra. V takom prípade by herci museli scénu zopakovať, aby ostatní účastníci mohli interagovať a hrať jednu z rolí. Týmto spôsobom by všetky predstavenia boli interaktívne a obsahovali by nápady na možné riešenia; – tá istá aktivita sa dá použiť na preskúmanie výhod participácie mládeže.

Simulačné cvičenie „Mládež v akcii“	
Názov	Simulačné cvičenie „Mládež v akcii“ Zdroj: Školiaci kurz o rozvoji a implementácii participácie Projekty na miestnej a regionálnej úrovni, EYC Štrasburg, 2005
Téma	Simulácia nadväzovania miestnej spolupráce medzi vládny a mimovládny sektorom v oblasti mládeže. Zaoberá sa rozvojom miestneho mládežníckeho parlamentu a rieši témy ako participácia, občianska spoločnosť, spolupráca, fungovanie, rozhodovanie, zastupovanie záujmov a hľadanie konsenzu, ale aj dynamika stretnutia, vedenie a priebeh stretnutia a verejné vystupovanie vo všeobecnosti.
Vzorka	Založme v našom meste mládežnícku radu!
Veľkosť skupiny	15 – 30
Čas	20 minút – Úvod k cvičeniu 120 minút – Príprava a simulácia stretnutia 60 minút – Diskusia a rozbor
Ciele	– preskúmať prístupy k participácii, ktoré zastupujú rôzni aktéri na miestnej úrovni; – identifikovať záujmy miestnych zainteresovaných strán zapojených do podpory účasti mládeže; – hľadať praktické spôsoby vytvorenia participatívnej štruktúry pre mladých ľudí na miestnej úrovni; – vyškolit účastníkov v oblasti rozhodovania a hľadania konsenzu; – zažiť oficiálne stretnutie na zastupovanie záujmov a výmenu názorov.
Príprava	Kopírovanie podkladov
Materiály	– kópiu scenára pre každého účastníka; – osobná rola pre každého účastníka, vopred pripravená s menami účastníkov; – hárok s popisom úloh a otázkami pre každého pozorovateľa (ak je to relevantné); – zasadacia miestnosť usporiadaná do kruhu alebo štvorca so stolmi a stoličkami; – niekoľko menších zasadacích miestností alebo priestorov; – papier a perá; – kópiu všetkých popisov rolí pre každého účastníka na konci simulácie.

Pokyny	1. Vysvetlite skupine, že budú hosťami v meste, kde chce primátor iniciovať program „Mládež v akcii“, zameraný na založenie miestneho mládežníckeho parlamentu. 2. Uved'te časový rámec simulácie a rozboru. 3. Rozdajte kópie scenára účastníkom a dajte im nejaký čas na to, aby to pozorne prečítali. 4. Rozdeľte jednotlivé úlohy a dajte účastníkom pokyn, aby ich neukazovali ktokoľvek. Dajte účastníkom niekoľko minút na to, aby si predstavili osobu, ktorou sa počas simulácie stanú. 5. Ak sú pozorovatelia, rozdajte im hárky s otázkami a v prípade potreby im dajte podrobné pokyny. Požiadajte pozorovateľov, aby si sadli do zadnej časti miestnosti.
Rozbor a hodnotenie	1. Páčila sa vám simulácia? 2. Aká bola vaša vlastná úloha a ako ste ju plnili? 3. V tejto fáze rozboru je možné rozdať hárky s popismi všetkých rolí. Prípadne, ak to čas dovolí, môžu účastníci nahlas prečítať rolu, ktorú počas simulácie preberali. 4. Ako boli rozhodnutia prijaté? 5. Aké argumenty viedli k rozhodnutiu? 6. Bolo rozhodnutie demokratické? Umožňoval proces účasť? 7. Aké boli dojmy pozorovateľov? 8. Čo by ste urobili inak, keby ste mohli stretnutie viesť ešte raz? 9. Bolo stretnutie realistické? Mohlo sa to uskutočniť v skutočnosti? 10. Bol konečný výsledok uspokojivý vo vzťahu k cieľu zlepšenia účasti a spolupráce? 11. Čo ste sa počas cvičenia naučili/objavili? 12. Pre školiteľov a vedúcich skupín: ak by ste toto cvičenie použili v jednom zo svojich programov, kedy a na aké účely by ste ich použili?
Priložené dokumenty	– simulačná hra; – úlohy.

Simulačné cvičenie „Mládež v akcii“

Scenár

Oldtown je mesto v štáte Seniorland, demokratickej krajine bez rozvinutej mládežníckej politiky. Hoci v Oldtowne žije pomerne veľa mladých ľudí a existuje viac ako 20 mládežníckych organizácií, mládež nikdy nezohrávala veľmi aktívnu úlohu v rozhodovaní komunity. Po voľbách pred pätnástimi mesiacmi sa nová starostka, pani Youngová, rozhodla proaktívnejšie zapájať mladých ľudí. Oznámila úplne nový program „Mládež v akcii“, zameraný na posilnenie účasti mladých ľudí, ako aj na zvýšenie a zintenzívnenie spolupráce medzi mladými ľuďmi a miestnou samosprávou. V rámci tohto programu chce iniciovať založenie miestneho mládežníckeho parlamentu.

V rámci príprav na zriadenie tohto miestneho mládežníckeho parlamentu starosta zvoláva konzultačné stretnutie, na ktorom sa zúčastnia rôzne záujmové skupiny a partneri, aby sa rozhodlo o formáte a povahe starostovej iniciatívy.

Stretnutia sa zúčastňujú tieto osoby:

- starostka, ktorá predsedá dnešnému stretnutiu (je tiež podpredsedníčkou Výboru miestnych a regionálnych samospráv v oblasti Seniorland);
- vodca politickej opozície v Starom Meste;
- podpredseda mestského parlamentu, ktorý je zároveň predsedom rozpočtového výboru;
- riaditeľ miestnej strednej školy;
- podpredseda združenia rodičov miestnej školy;
- hovorca skupiny „Seniori dobrovoľníci pre deti“;
- kňaz miestneho katolíckeho kostola;
- tréner úspešného mládežníckeho futbalového tímu Oldtownu;
- výskumník z Inštitútu sociologického výskumu na Univerzite v Oldtowne;
- člen správnej rady medzinárodnej mimovládnej mládežníckej organizácie;
- prezident rady mládeže Oldtownu;
- generálny tajomník mládežníckej organizácie menšín;
- člen jednej z mládežníckych organizácií v Oldtowne;
- komunitný pracovník s mládežou;
- úradník pre rozvoj komunity;
- generálny riaditeľ miestnej obchodnej spoločnosti a štyria mladí ľudia.

Na dnešnom stretnutí sa budú diskutovať o nasledujúcich otázkach

- Je založenie miestneho mládežníckeho parlamentu žiaduce a potrebné?
- Ak áno, akú by mal mať formu?
- Aký by mal byť mandát miestneho mládežníckeho parlamentu?

-----> Simulačné cvičenie „Mládež v akcii“

Popisy rolí

Popis vašej osobnej role.

Pozorne si ho prečítajte a nikomu ho neukazujte.

Skúste si predstaviť, ako by sa táto osoba správala.

Ste starostom Starého Mesta

Minuloročné voľby ste vyhrali s prevahou, porazili ste dlho vládnuucu stranu SPP (Seniorská ľudová strana) a bývalého starostu. Jedným z dôvodov vášho víťazstva je dôraz vašej volebnej kampane na mladých ľudí a mládežnícku politiku. Ste odhodlaní urobiť niečo pre zlepšenie situácie mladých ľudí, ich účasti v spoločnosti a spolupráce medzi vašou administratívou a mládežou. Pred niekoľkými týždňami ste predstavili svoj úplne nový program „Mládež v akcii“, zameraný na posilnenie účasti mladých ľudí, ako aj na zvýšenie a zintenzívnenie spolupráce medzi mladými ľuďmi a miestnou samosprávou. V rámci tohto programu chcete iniciovať založenie miestneho mládežníckeho parlamentu. V rámci prípravy na založenie tohto miestneho mládežníckeho parlamentu zvolávate konzultačné stretnutie, na ktorom sa zúčastnia rôzne záujmové skupiny a partneri. Dúfate, že toto stretnutie bude pozitívne a konštruktívne, pretože hoci sa vám myšlienka mládežníckeho parlamentu páči, nemáte veľa informácií o tom, ako by mal fungovať a ako by sa dal zriadiť. Ste veľmi nadšení a chcete to ukázať.

Ste 55-ročný člen opozičnej strany

Celý život ste prežili v meste, dvadsaťpäť rokov ste členom strany a ste bývalým starostom. Veríte, že mladí ľudia by sa mali pridat' k politickej strane, ak sa chcú zapojiť, a nevidíte potrebu žiadnej štruktúry zastupujúcej mládež. Preto ste proti myšlienke starostu a snažíte sa ju zmariť.

Ste podpredsedom mestského parlamentu

Ste tiež predsedom rozpočtového výboru obce. Roky ste pracovali na dosiahnutí vyrovnaného rozpočtu a minulý rok ste to konečne uspeli. Chcete si za každú cenu udržať prebytok rozpočtu. Napriek tomu máte dobré vzťahy s primátorkou. Jej iniciatívu podporujete skôr neochotne. Nevadilo by vám, keby sa iniciatíva neuskutočnila.

Ste riaditeľom miestnej školy

Väčšina mladých ľudí, ktorých by sa navrhovaný mládežnícky parlament týkal, navštevuje vašu školu. Už teraz majú možnosť zapojiť sa do demokratického riadenia a riadenia školy prostredníctvom zástupcov tried. Obávajú sa, že tento mládežnícky parlament odvedie pozornosť a najmä finančné zdroje od mimoškolských a voľnočasových aktivít, ktoré škola už ponúka. Celkovo si myslíte, že peniaze by bolo lepšie investovať do rekonštrukcie školských športových zariadení a nevidíte zmysel tejto iniciatívy. Taktiež sa obávajú, že starosta navrhne túto iniciatívu s cieľom získať súhlas medzinárodnej mimovládnej organizácie pôsobiacej v miestnej oblasti a že ide v skutočnosti o reklamný ťah. Neveríte, že starosta má skutočný záujem o podporu participácie mládeže. Ste proti tejto iniciatíve a dôrazne argumentujete.

Ste starostlivým rodičom jedného zo školákov

Ste aktívnym členom a podpredsedom združenia rodičov v miestnej škole. Investovali ste veľa času a energie do podpory zástupcov školských tried a školskej rady. Veríte v zavedený systém a účasť zástupcov tried v procese rozhodovania školy. Väčšina mladých ľudí chodí do školy, a preto túto iniciatívu vnímate ako stratu času a duplicitu úsilia. Obávate sa, že to spôsobí zbytočnú konkurenciu so školskou demokraciou, o ktorú sa usilujete. Ste proti tejto iniciatíve.

Ste rodičom jedného z mladých ľudí

Zúčastňujete sa mimoškolských aktivít, ktoré škola organizuje. Ste tiež hovorcom iniciatívy s názvom „Dobrovoľníci pre seniorov pre deti“. Riaditeľ vás z času na čas požiada, aby ste prišli do školy pomôcť a dohliadať na mimoškolské aktivity. Robíte to s radosťou, ale je pre vás ťažké len tak dohliadať na aktivity a dohliadať na ne, pretože sa často cítite nútení zapojiť, pretože mladí ľudia sa zle správajú a nedokážu si sami zvládnuť svoje úlohy. Obávate sa, že mimoškolské aktivity, do ktorých sa zapájate, prehrajú (čo do počtu) s navrhovaným mládežníckym parlamentom. Pochybujete tiež o tom, či akákoľvek iniciatíva, ktorá navrhuje dať mladým ľuďom toľko zodpovednosti, môže skutočne fungovať. Ste skeptický voči celej tejto iniciatíve.

Ste miestny farár

Čoraz viac ťa znepokojuje fakt, že miestna mládež nemá záujem chodiť do kostola ani na farské aktivity. Teší ťa, že si bol pozvaný na toto stretnutie, pretože sa ho zúčastní niekoľko mladých ľudí a zástupcovia mládežníckych organizácií a máš záujem dozvedieť sa od nich, čo mladých ľudí zaujíma. V podstate túto iniciatívu podporuješ, pretože mladí ľudia sa čoraz viac odvracajú od Boha a čokoľvek, čo povzbudí mladých ľudí k väčšiemu záujmu o zapojenie sa do komunitného života, bude dobré pre aktivity tvojej farnosti.

Si trénerom školského futbalového tímu

Ste veľmi aktívny a dynamický človek, ktorý rád vidí, ako sa mladí ľudia zapájajú, preberajú iniciatívu a zodpovednosť za veci, o ktoré sa zaujímajú, a za problémy, ktoré sa ich týkajú. Váš futbalový tím však trpí nedostatkom finančnej podpory a súhlasíte s riaditeľom, že peniaze by bolo lepšie investovať do školských športových zariadení, pretože sa zdá, že sú to aktivity, o ktoré majú miestni mladí ľudia najväčší záujem. Máte dilemu. Podporujete akúkoľvek iniciatívu na podporu participácie mládeže, ale obávate sa konkurencie, ktorú parlament vytvorí o finančné zdroje.

Ste výskumníkom v Inštitúte sociologického výskumu na Oldtown University

V súčasnosti je vaším hlavným predmetom výskumu občianske štúdie, ale vašou skutočnou vášňou je výskum mládeže. Táto iniciatíva vás prekvapila a ste motivovaný zapojiť sa, pretože jednou z vašich hlavných oblastí záujmu sú spôsoby participácie mladých ľudí na miestnom rozhodovaní a tvorbe politík. Na stretnutí máte veľa rád týkajúcich sa „participatívnych“ prístupov ku konzultáciám a tvorbe politík, keďže ste sa nedávno zúčastnili medzinárodnej konferencie na túto tému, ktorú organizovala Rada Európy v Štrasburgu. Na konferencii boli mládežnícke parlamenty označené za príklady dobrej participatívnej praxe, najmä keď sú do ich zakladania od začiatku zapojení samotní mladí ľudia. Podporujete túto iniciatívu a na presvedčivé obhájenie svojho prípadu uvádzate argumenty „založené na dôkazoch“ z vlastného výskumu.

Zastupujete mimovládnu organizáciu pre zahraničných študentov

Vaša mimovládna organizácia sa zaoberá vzdelávacími politikami, obhajuje práva študentov a organizuje medzinárodné výmeny mládeže. Veríte v myšlienku starostu ako v niečo, čo prinesie skutočnú a pozitívnu zmenu v miestnej komunite. Ste presvedčený, že iniciatíva bude úspešná, pretože všetky ostatné demokratické krajiny majú miestne štruktúry, ktoré pomáhajú zastupovať názory mládeže a riešiť dôležité otázky spolu s miestnymi úradmi. Oldtown doteraz nemal žiadnu serióznu fungujúcu štruktúru (existuje miestna rada mládeže, ale tá združuje len niekoľko malých organizácií a je diletantská v podpore mládeže).

Ste prezidentom miestnej rady mládeže

Vaša rada mládeže bola založená už dávno a funguje efektívne. Všetky mládežnícke organizácie sú s vašimi aktivitami a vašou prácou spokojné. Myslíte si, že nápad starostu nie je pre Oldtown relevantný, pretože rada mládeže, ktorú zastupujete, už robí všetko, čo by robil mládežnícky parlament. Ste dôrazne proti tejto myšlienke a veríte, že mládežnícke organizácie a mládež vo všeobecnosti nepotrebujú mládežnícke parlamenty. Veríte, že sú elitárske a nereprezentatívne, a preto nemajú legitimitu. Ako tieňová štruktúra nemajú žiadnu rozhodovaciu právomoc a politici ich neustále zneužívajú, aby ich využili na ospravedlnenie svojich nepopulárnych rozhodnutí. Z vlastnej skúsenosti sa tiež domnievate, že mládežnícky parlament je príliš veľká štruktúra na to, aby bola efektívna a účinná, a preto dôrazne argumentujete proti tejto iniciatíve.

Zastupujete miestnu menšinovú mládežnícku organizáciu

Vaša organizácia združuje tri národnostné menšiny žijúce v meste. Aktivity vašej organizácie sú mimoriadne dôležité, pretože pomáhate udržiavať kultúry a tradície. Vaša organizácia zastupuje mládež z menšín pred miestnymi úradmi, ako aj pred inými organizáciami a štruktúrami. Vybudovali ste si dobré vzťahy s obcou a vaša organizácia s nimi spolupracuje na niekoľkých spoločných projektoch. Nemáte veľa námietok proti nápadu starostu, ale chcete sa úplne uistiť, že mládežnícky parlament bude skutočne zastupovať mladých ľudí zo Starého Mesta vrátane jeho menšín. Preto sa snažíte starostu presvedčiť, že by mala existovať kvóta zabezpečujúca účasť mládeže z menšín.

Ste členom miestneho mládežníckeho klubu

Váš klub vás poslal na toto stretnutie, aby ste získali viac informácií o nápade primátora. Vo všeobecnosti sa vám páči myšlienka mládežníckeho parlamentu, ale chcete sa uistiť, že váš klub bude hrať dôležitú úlohu pri jeho zakladaní a riadení, pretože ste najväčším mládežníckym klubom vo vašom meste.

Minulý rok ste ukončili štúdium s titulom v odbore práca s mládežou

Ste nadšený/á a motivovaný/á podporovať mladých ľudí všetkými možnými spôsobmi. Podporujete iniciatívu primátora/primátorky, ale obávate sa, že ju zneužíva na svoje vlastné politické ciele. Samozrejme, nemôžete to priamo vyjadriť na stretnutí, ale chcete sa uistiť, že iniciatíva prinesie udržateľnú štruktúru pre účasť mládeže. Vždy, keď môžete, kladiete otázky v tomto smere a uistíte sa, že celá táto vec bude viac než len reklamný ťah.

S rôznymi komunitami v meste pracujete už približne sedem rokov.

Vo všeobecnosti dobre spolupracujete s pracovníkom s mládežou, ale obávate sa, že iniciatíva starostu presunie pozornosť od vašej práce viac na prácu vášho kolegu. Oficiálne podporujete iniciatívu starostu, ale súkromne nie ste nadšení, že by sa to stalo skutočnosťou. Na stretnutí sa snažíte poukázať na pridanú hodnotu a vplyv medzigeneračnej práce na rozvoj komunity.

Vlastníte miestnu firmu

Neustále hľadáte nové obchodné príležitosti. Chceli by ste sa spriatelíť so starostom, pretože veríte, že by vám to mohlo priniesť nejaké obchody. Preto plne podporujete starostovu iniciatívu. Boli by ste ochotní ju za určitých podmienok finančne podporiť.

Si najlepší študent vo svojej škole

Na toto stretnutie ťa poslal jeden z tvojich učiteľov. Nerozumieš, o čom sa počas stretnutia hovorí, ale veľmi sa snažíš pochopiť. Preto sa stále pýtaš ľudí, aby ti vysvetlili, čo tým vlastne myslia a čo znamenajú veci, ktorým si nerozumel. Čím viac sa pýtaš, tým lepšie!

Máš 17 rokov a zaujíma ťa miestna politika

Vidíte veľa iniciatív, ktoré boli vo vašej miestnej komunite podniknuté v prospech mladých ľudí, ale boli neúspešné (kvôli malému alebo žiadnemu záväzku zo strany miestnych úradov a samotných mladých ľudí). Nová iniciatíva starostu je podľa vášho názoru ďalšou neúspešnou iniciatívou v tejto komunite. Chceli by ste tejto iniciatíve úplne zabrániť, pretože ju považujete za nezmyselnú, čo počas stretnutia jasne dávate najavo, kedykoľvek je to možné.

Máš dost' svojej rodiny

Tiež máš dost' školy a najmä úradov (akýchkoľvek úradov: miestnych, vládnych a všetkých ostatných). Si presvedčený, že by mali prestať otravovať mladých ľudí a dať im slobodu. Myslíš si, že tento mládežnícky parlament je ďalší „geniálny“ nápad miestnych úradov, ako kontrolovať mladých ľudí. A to, čo chceš, je sloboda! Nechceš sa zapájať do ničoho, čo má akúkoľvek súvislosť s miestnymi úradmi, ale rozhodol si sa zúčastniť stretnutia, aby si mal šancu povedať tomuto šialenému starostovi, čo si myslíš: že mladí ľudia potrebujú priestor na participáciu bez toho, aby im bola vnucovaná kontrolná štruktúra.

Máš 16 rokov

Tvoj kamarát z Youngtownu ti povedal, ako úžasne funguje ich mládežnícky parlament. Keď si si v novinách prečítal o nápade starostu, bol si z neho naozaj nadšený. Nápad sa ti zdá fantastický a chceš ho aj starostu podporiť, kedykoľvek sa dá. Samozrejme, chcel by si sa zapojiť aj ty.

Bibliografia

- Súprava na obhajobu, Advocates for Youth, Washington, DC, n.d.
- Boukoba, E., Kľúče k účasti. Sprievodca pre odborníkov, Rada Európy, 1998.
- Spoločné riadenie. Praktický sprievodca. Snaha o excelentnosť v účasti mládeže na miestnom medzinárodnom podujatí, Dieťa mieru, 2006.
- Diskusia o globálnych otázkach: čo je participácia? UNICEF, Spojené kráľovstvo, 2004.
- Doorley, J., „Súhrnná správa o práci Riaditeľstva pre mládež a šport Rady Európy v oblasti participácie mládeže a demokratického občianstva v rokoch 2003 až 2005 a analýza súčasných trendov v participácii mládeže a odporúčania pre budúce opatrenia“, CDEJ(2006)4, Štrasburg, 2006.
- Dussap, A. a Merry, P., (eds.), „T-kit o riadení projektov“, Rada Európy a Európska komisia, 2000.
- Forbrig, J. (ed.), Prehodnotenie politickej participácie mládeže, Rada Európy, 2005.
- Golombek, S. (ed.), Čo funguje v participácii mládeže: prípadové štúdie z celého sveta, Medzinárodná nadácia pre mládež, 2002.
- Hart, R. A., Účasť detí od symbolického prejavu k občianstvu, Výskumné centrum UNICEF Innocenti, Florencia, 1992.
- Jans, M. a De Backer, K., Mládež (práca) a spoločenská participácia. Prvky praktickej teórie, Flámska rada mládeže JePI, Brusel, 2002.
- Kirby, P. a Bryson, S., Meranie mágie? Hodnotenie a výskum účasti mladých ľudí na verejnom rozhodovaní, Carnegie Young People Initiative, Londýn, 2002.
- Kovacheva, S., Kľúče k participácii mládeže vo východnej Európe, Rada Európy, 2000.
- Lauritzen, P., „Základy mládežníckej politiky v Rade Európy“, nepublikovaný článok, 2006.
- Marx, M., Finger, W. a Mahler, H. (eds.), Sprievodca účasťou mládeže: hodnotenie, plánovanie a implementácia, Family Health International, 2005.
- McAuley, K. a Brattman, M., Počúvanie mladých hlasov. Zhrnutie, Iniciatíva Open Your Eyes to Child Poverty (Otvorte oči detskej chudobe), Írsko, 2002.
- McGachie, C. a Smith, K., Prípadové štúdie o účasti mládeže, Ministerstvo mládeže, Nový Zéland, 2003.
- Networking pre zmenu politik. Manuál pre školenia v oblasti obhajoby, Projekt politiky, 1999.
- Ľudia a participácia. Ako postaviť občanov do centra rozhodovania, Zapojiť, 2005.
- Torjman, S., Čo je politika?, Caledon Institute of Social Policy, 2005.
- Weafer, J., (príprava) a Woods, M. (ed.), „Skladačka obhajoby“, COMHAIRLE, 2003.
- Mladé hlasy. Pokyny, ako zapojiť deti a mladých ľudí do vašej práce. Národný detský Úrad, Írsko, 2005.
- Príručka pre organizácie o zapojení mládeže. Sprievodca pre organizácie, ktoré sa snažia zapojiť mladých ľudí do správnych rád a výborov, Úrad pre mládež vlády Južnej Austrálie, 2003.
- Manuál pre tvorbu politiky mládeže, Organizácia Spojených národov, New York, 1999.

Kontaktné údaje

Riaditeľstvo pre mládež a šport
Európske centrum pre mládež Štrasburg
30, rue Pierre de Coubertin
F-67000 Štrasburg
Tel.: +33 (0)388412300
Fax: +33 (0)388412777/78
e-mail: youth@coe.int
www.coe.int/youth

Európska nadácia pre mládež
30, rue Pierre de Coubertin
F-67000 Štrasburg
Tel.: +33 (0)388412019
Fax: +33 (0)390214964
e-mail: eyf@coe.int

Európske centrum mládeže Budapešť
Zivatar utca1-3
H-1024 Budapešť
Tel.: +361 4381060
Fax: +3612134076
e-mail: eycb.secretariat@coe.int
www.eycb.coe.int

Kongres miestnych a regionálnych samospráv Rady Európy
Rada Európy
F-67075 Štrasburg Cedex
Tel.: +33 (0)388412110
Fax: +33 (0)388412751
e-mail: congress.web@coe.int

Predajcovia publikácií Rady Európy

BELGICKO/BELGICKO

Európske kníhkupectvo -
Rue de l'Orme, 1
BE-1040 BRUSEL
Tel.: +32 (0)2 231 04 35
Fax: +32 (0)2 735 08 60
E-mail: info@libeurop.eu
<http://www.libeurop.be>

Jean De Lannoy/DL Services
Avenue du Roi 202, Koningslaan
BE-1190 Brusel, Belgicko.
Tel.: +32 (0)2 538 43 08
Fax: +32 (0)2 538 08 41
E-mail: jean.de.lannoy@dl-servi.com
<http://www.jean-de-lannoy.be>

BoSniA And HErzEGovInA/ BoSnIE-HErzEGovInE

Robert's Plusd.o.o.
Marka Marulića 2/V
BA-71000 SARAJEVO
Tel.: + 387 33 640 818
Fax: + 387 33 640 818
E-mail: robertsplus@bih.net.ba

KANADA

RenoufPublishing Co. Ltd.
22-1010 Polytek Street
CDN-OTTAWA, ONT K1J 9J1
Tel.: +1613 745 2665
Fax: +1613 745 7660
Bezplatná linka: (866) 767-6766
E-mail: order.dept@renoufbooks.com
<http://www.renoufbooks.com>

CHORVÁTSKO/CROATIE

Robert'sPlus d.o.o.
Marasovićeve 67
HR-21000 SPLIT
Tel.: + 385 21 315 800, 801, 802, 803
Fax: + 385 21 315 804
E-mail: robertsplus@robertsplus.hr

CZECH REPUBLIC/ republic tCHECK

Suweco CZ, s.r.o.
Klecakova 347
CZ-180 21 PRAHA 9
Tel.: +420 2 424 59 204
Fax: +420 2 848 21 646
E-mail: import@suweco.cz
<http://www.suweco.cz>

DÁNSKO

GAD
Vimmelskftet 32
DK-1161 COPENHAGEN K
Tel.: +45 77 66 60 00
Fax: +45 77 66 60 01
E-mail: recepacia@gad.dk
<http://www.gad.dk>

FÍNSKO/FÍNSKO

Akademické kníhkupectvo
PO Box 128
Keskuskatu 1
FI-00100 HELSINKI
Tel.: +358 (0)9 121 4430
Fax: +358 (0)9 121 4242
E-mail: akatilau@akateeminen.com
<http://www.akateeminen.com>

FRANCÚZSKO

Kontaktujte nás priamo /
Mercedecontacter directement
Vydavateľstvo Rady Európy
Editions du Conseil de l'Europe
FR-67075 STRASBOURG Cedex
Tel.: +33(0)3 88 41 25 81
Fax: +33(0)3 88 41 39 10
E-mail: publishing@coe.int
<http://book.coe.int>

Kníhkupectvo Kléber
1 rue des Francs-Bourgeois
FR-67000 Štrasburg, Francúzsko.
Tel.: +33 (0)3 88 15 78 88
Fax: +33 (0)3 88 15 78 80
E-mail: librairie-kleber@coe.int
<http://www.librairie-kleber.com>

GRÉCKO/GrÈCE

Librairie Kauffmann s.a.
Stadiou 28
GR-105 64 ATHINAI
Tel.: +30 210 32 55 321
Fax.: +30 210 32 30 320
E-mail: ord@otenet.gr
<http://www.kauffmann.gr>

MAĎARSKO/HONGRIE

Euro info Servis
Pannónia u. 58.
PO Box 1039
HU-1136 BUDAPEŠT
Tel.: +36 1 329 2170
Fax: +36 1 349 2053
E-mail: euroinfo@euroinfo.hu
<http://www.euroinfo.hu>

Italy/ITALIE

LicosaSpA
Via Duca di Calabria, 1/1
IT-50125 Florence
Tel.: +39 0556 483215
Fax: +39 0556 41257
E-mail: licosa@licosa.com
<http://www.licosa.com>

NORWAY/NORVÈGE

Akademika
PO Box 84 Blindern
NO-0314 OSLO
Tel.: +47 2 218 8100
Fax: +47 2 218 8103
E-mail: support@akademika.no
<http://www.akademika.no>

POLAND/PoLoGnE

Ars Polona JSC
25 Obroncow Street
PL-03-933 VARŠAVA
Tel.: +48 (0)22 5098600
Fax: +48 (0)22 5098610
E-mail: arspolona@arspolona.com.pl
<http://www.arspolona.com.pl>

Portugalsko

Marka Lda
Rua dos Correiros 61-3
PT-1100-162 Lisbon
Tel: +351 213224040
Fax: +351 213224044
Web: www.marka.pt
E-mail: apoio.clientes@marka.pt

Ruská federácia/ Ruská federácia

Ves Mir
17b, Butlerova ul. - Office338
RU-117342 MOSKVA
Tel.: +7 495 739 0971
Fax: +7 495 739 0971
E-mail: orders@vesmirbooks.ru
<http://www.vesmirbooks.ru>

ŠVAJČIARSKO/ ŠVAJČIARSKO

Planetis Sàrl
16 chemin des Pins
CH-1273 ARZIER
Tel.: +41 22 366 51 77
Fax: +41 22 366 51 78
E-mail: info@planetis.ch

TAIWAN

Tycooninformation inc.
5. poschodie, č. 500, Chang-Chun
Road Taipei
Taiwan Tel.: 886-2-8712 8886
Fax: 886-2-8712 4747, 8712 4777
E-mail: info@tycoon-info.com.tw
orders@tycoon-info.com.tw

SPOJENÉ KRÁLOVSTVO/ROYAMES- UNI

The Stationery Office Ltd
PO Box 29
GB-NORWICH NR3 1GN
Tel.: +44 (0)870 600 5522
Fax: +44 (0)870 600 5533
E-mail: book.enquiries@tso.co.uk
<http://www.tsoshop.co.uk>

SPOJENÉ ŠTÁTY A KANADA/ ÉTATS- UNIS et CANADA

Manhattan Publishing Co
670 White Plains Road
USA-10583 SCARSDALE, NY
Tel.: + 1 914 472 4650
Fax: +1 914 472 4316
E-mail: coe@manhattanpublishing.com
<http://www.manhattanpublishing.com>

Vydavateľstvo Rady Európy/Editions du Conseil de l'Europe

FR-67075 STRASBURG Cedex

Tel.: +33 (0)3 88 41 25 81 – Fax: +33 (0)3 88 41 39 10 – E-mail: publishing@coe.int – Webová stránka: <http://book.coe.int>

Účasť je základné ľudské právo uznané okrem iného vo Všeobecnej deklarácii ľudských práv a Dohovore o právach dieťaťa. Účasť je tiež základnou zásadou ľudských práv a je podmienkou efektívneho demokratického občianstva pre všetkých ľudí.

Účasť mládeže nie je samoúčelná, ale prostriedkom na dosiahnutie pozitívnych zmien v životoch mladých ľudí a na budovanie lepších demokratických spoločností.

Cieľom mládežníckej politiky Rady Európy je poskytnúť mladým ľuďom rovnaké príležitosti a skúsenosti, ktoré im umožnia rozvíjať vedomosti, zručnosti a kompetencie potrebné na plnohodnotné zapojenie sa do všetkých aspektov spoločnosti. Účasť mládeže je jadrom mládežníckej politiky v Rade Európy, ktorá zahŕňa spoločné riadenie ako formu zdieľania moci so zástupcami mládeže.

Účasť mládeže sa podporuje v rôznych sektoroch Rady Európy. Revidovaná Európska charta o účasti mladých ľudí na miestnom a regionálnom živote, ktorú v máji 2003 prijal Kongres miestnych a regionálnych samospráv Rady Európy, je štandardným nástrojom pre účasť mládeže. Podporuje mladých ľudí, pracovníkov s mládežou, mládežnícke organizácie a miestne samosprávy pri podpore a posilňovaní zmysluplnej účasti mládeže na miestnej a regionálnej úrovni v celej Európe. Manuál „Vyjadrite svoj názor!“ bol vytvorený na podporu miestnych a regionálnych samospráv, mládežníckych organizácií a mladých ľudí, ktorí chcú dať mladým ľuďom skutočné slovo v zmysluplnej demokratickej účasti mládeže.

Podľa Charty participácia znamená mať právo, prostriedky, priestor a príležitosť a v prípade potreby aj podporu na účasť na rozhodnutiach a ich ovplyvňovanie a zapojenie sa do akcií a aktivít s cieľom prispieť k budovaniu lepšej spoločnosti. Manuál „Vyjadrite svoj názor!“ je vzdelávací a praktický nástroj na podporu všetkých, ktorí sa zaviazali k tomu, aby sa toto právo stalo skutočnosťou pre viac mladých ľudí v členských štátoch Rady Európy.

www.coe.int

Rada Európy je poprednou organizáciou pre ľudské práva na kontinente. Zahŕňa 47 členských štátov, z ktorých 28 sú členmi Európskej únie. Všetky členské štáty Rady Európy podpísali Európsky dohovor o ľudských právach, zmluvu určenú na ochranu ľudských práv, demokracie a právneho štátu. Európsky súd pre ľudské práva dohliada na implementáciu Dohovoru v členských štátoch.

<http://book.coe.int> ISBN
978-92-871-8165-7
19 € / 29 USD

